

Bio News

№. 37 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2004 Περιοδική έκδοση αφιερωμένη στην προστασία του βιο-περιβάλλοντος www.biopolitics.gr

Ολυμπιακό Πνεύμα, Εκπαίδευση, Περιβάλλον, Πολιτισμός Οικοδόμηση της Κοινωνίας των Πολιτών

Το μέλλον είναι ήδη παρόν στα βόθρα της ζούγκλας - Amazonica (σελ. 16)

Εκπαίδευση για τη χιλιετία

Για την οικοδόμηση της κοινωνίας των πολιτών, η εκπαίδευση αποτελεί τον βασικότερο στόχο. Στο βωμό του αλόγιστου οικονομικού κέρδους θυσιάστηκαν το περιβάλλον, ο πολιτισμός, οι ηθικές αξίες, οι αρχέγονες κοινωνίες. Σήμερα κατανοούμε σταδιακά την ανάγκη για νέα πρότυπα προκειμένου να ξεπεράσουμε τα αδιέξοδα και να βρούμε λύσεις που θα βάλουν τέλος στην καταστροφή του

περιβάλλοντος και θα μας οδηγήσουν σε μια κοινωνία ελπίδας.

Στον αγώνα αυτόν, το μέλλον είναι ήδη παρόν στα βόθρα του Αμαζονίου. Μέσω ενός προγράμματος εκπαίδευσης και ανάπτυξης με σεβασμό για το περιβάλλον, οι αυτόχθονες κοινωνίες του Αμαζονίου μαθαίνουν να προσαρμοζονται στις ανάγκες του σύγχρονου πολιτισμού χωρίς να διακυβεύονται τα τροπικά δάση, τους πνεύμονες του πλανήτη μας (βλ. σελ. 16).

Προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης e-learning

Η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής, σε στενή συνεργασία με τον ΟΤΕ και την ΟΤΕnet ξεκινά σύντομα μια νέα σειρά προγραμμάτων ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) με στόχο η περιβαλλοντική εκπαίδευση να φθάσει σε κάθε πολίτη της γης. Βα-

σιομένα στο "Βιοκεντρικό Πρόγραμμα Σπουδών Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης" (σελ. 4-5) τα προγράμματα αυτά αφορούν στην περιβαλλοντική διαχείριση, την αρχιτεκτονική, τη βιοηθική, την οικονομία, τον τουρισμό, την υγεία, τη γεωργία, και άλλα θέματα, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και κατάρτιση φοιτητών, σπουδαστών, στελεχών επιχειρήσεων και δημόσιας διοίκησης και άλλων επαγγελματιών. Η ελπίδα είναι, διαμέσου της εκπαίδευσης, να εμπνευστεί η κοινωνία με νέα πρότυπα και να αναγνωριστεί περισσότερο η θεμελιώδη αλληλεξάρτηση του ανθρώπου με τη φύση μέσα από τη μελέτη του περιβάλλοντος.

Ολυμπιακές αξίες και κοινωνική ισοτιμία

Οι Ολυμπιακές αξίες δεν περιορίζονται στα επιτεύγματα του σώματος, αντίθετα αφορούν κάθε ανθρώπινη προσπάθεια. Η επιτυχία της Ολυμπιάδας του 2004, εκτός από την αθλητική συμμετοχή, θα κριθεί από το σεβασμό μας προς το περιβάλλον, καθώς και από τη μερίμνα της πολιτείας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες, ισότιμοι με τους Ολυμπιακούς, καταργούν σε μεγάλο βαθμό τις διακρίσεις και καταδεικνύουν τα άτομα με αναπηρίες ως ισότιμους πολίτες. Μια κοινωνία που σέβε-

ται όλους τους πολίτες συμβάλλει στη διαμόρφωση ισχυρού αισθήματος ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των ατόμων και των λαών, διαμορφώνοντας ελεύθερους και υπεύθυνους ανθρώπους με περιβαλλοντική συνείδηση και όραμα (σελ. 6-7).

Το περιβάλλον και η εκκεχειρία κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, όπως έχει προτείνει από το 1992 η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής και έχει καταξιωθεί διεθνώς (βλ. BioNews τεύχος 35), προσφέρουν τα απαραίτητα εφόδια για την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Στη νέα χιλιετία δεν έχουμε την πολυτέλεια να επαναλάβουμε τα λάθη του παρελθόντος. Οι καταστροφές του περιβάλλοντος μας ξεπερνούν και ο χρόνος πιέζει. Η εκπαίδευση, η υγεία και η ποιότητα ζωής για κάθε πολίτη αυτού του κόσμου πρέπει να είναι ο στόχος μας στον αγώνα για μια Αναγέννηση των αξιών.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση, οι Ολυμπιακές αξίες, ο μύθος και ο βαθιά ριζωμένος πολιτισμός είναι τα θεμέλια μιας κοινωνίας με όραμα, έμπνευση και ελπίδα.

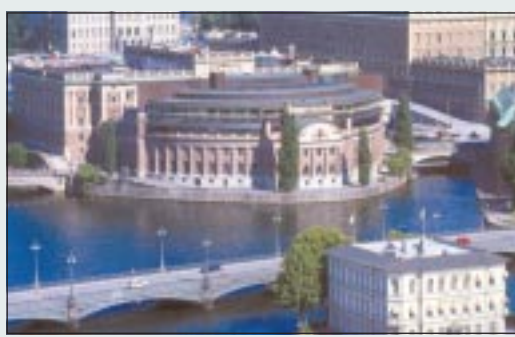
Η Σουηδική Ακαδημία Επιστημών

τιμά την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. με το Βραβείο Biopolitics 2004

Η Σουηδική Ακαδημία Επιστημών και το Ίδρυμα BioFocus ομόφωνα απονέμουν το Βραβείο Biopolitics 2004 στην Πρόεδρο και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής (Β.Ι.Ο.), Δρ. Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη.

Το Βραβείο Biopolitics απονέμεται από τη Σουηδική Ακα-

δημία Επιστημών σε πρόσωπα που το έργο τους έχει συντείνει τα μέγιστα στη δημιουργία και προώθηση της επιστήμης και της γνώσης στον τομέα της βιολογίας. Με το βραβείο αυτό έχουν τιμηθεί στο παρελθόν η Καθηγήτρια Rita Colwell, Πρόε-

δρος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών των ΗΠΑ και ο Δρ. Edgar da Silva, Διευθυντής της UNESCO. Η τελετή απονομής του Βραβείου στην Πρόεδρο της Βιοπολιτικής θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα τελετών της Σουηδικής Ακαδημίας Επιστημών στις

27 Οκτωβρίου 2004.

Ο Πρόεδρος κ. Anders Wijkman, Ευρωβουλευτής και Πρόεδρος του Ιδρύματος BioFocus, εξέφρασε θερμά συγχαρητήρια και την ιδιαίτερη ικανοποίησή του που η επιτροπή βράβευσής επέλεξε να βραβεύσει μία τόσο σημαντική και εμπνευσμένη προσωπικότητα.

Περιεχόμενα

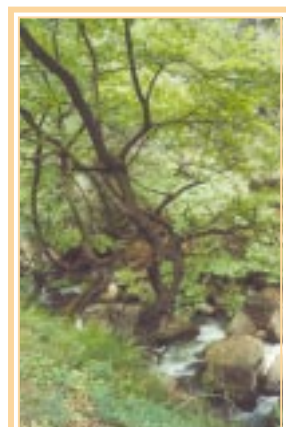
Ταυτότητα της Β.Ι.Ο. Στόχοι, Χορηγοί Σημείωμα του Εκδότη	2
Πρόσδος της Β.Ι.Ο. Δραστηριότητες, δημοσιεύσεις	3,4,5,14,15
Βιο-Εκπαίδευση Εκδόσεις Ηλεκτρονική εκπαίδευση	1,4,5,16
Κοινωνία των Πολιτών Άτομα με ειδικές ανάγκες Παραολυμπιακοί Αγώνες	6,7
Βιο-Πολιτισμός Μύθος - Βουνά & Ποτάμια της Ελλάδας	8,9
Βιο-Γεωργία Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΕ	10,11
Βιο-Ιστορία Πολιτισμός και περιβάλλον	12,13
Άμυνα για τον Βίο Συνέδριο NATO	14
Βιο-Τεχνολογία & Ηθική Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί	15

Μύθος - διαχρονικές αξίες και όραμα για το μέλλον

Αναθεώρηση της δομής της κοινωνίας

Σύμφωνα με τη μυθολογική παράδοση, κάθε εννιά χρόνια, ο βασιλιάς Μίνωας ανέβαινε στον Ψηλορείτη, στη σπηλιά, όπου μεγάλωσε ο Δίας. Παρέμενε εκεί για πολύ καιρό και όταν επέστρεφε στο λαό του έφερε πάντοτε μαζί του μια σειρά από νέους νόμους, αναθεωρώντας τους παλαιότερους. Λέγεται ότι ο Δίας, όχι μόνο έδινε στο γιο του τους αναθεωρημένους νόμους αλλά διαταίδαγούσε και τον ίδιο τον Μίνωα, διδάσκοντάς τον πώς να κυβερνά με δικαιοσύνη και παρηγοσία.

Ο μύθος σήμερα είναι περισσότερο επίκαιρος παρά ποτέ. Η ανθρωπότητα πλήττεται από κρίση αξιών και χρειάζεται επείγοντως η επαναξιολόγηση και η αναθεώρηση όλης της δομής της κοινωνίας. Το αγαθό του βίου απειλείται από την αλόγιστη καταστροφή του περιβάλλοντος. Η "βιο-θεώρηση" της τεχνολογικής προόδου - ο διάλογος με θέση αντίθεση και σύνθεση των νέων α-

ξίων - μπορεί να εμπνεύσει νέα πρότυπα με προοπτική χιλιετίας.

Ο πλανήτης μας δεν είναι παρά μόνο μια κουκίδα στο σύμπαν, κι όμως κατέχουμε το πολυτιμότερο αγαθό, τη ζωή. Ένα όραμα διεθνούς συνεργασίας για την προστασία του περιβάλλοντος και τη συνέχιση της ζωής δίνει τα κίνητρα για τη συμφιλίωση των λαών και την επίτευξη παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας. Ο σεβασμός για το περιβάλλον είναι ανάγκη να αποτελέσει τον πυρήνα της παιδείας και της διοίκησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η χαρά που αποπνέει ο βίος δύναται να μας οδηγήσει σε ένα δημιουργικό και καρποφόρο μέλλον.

Η ανθρωπότητα δεν έχει το δικαίωμα να καταστρέψει μέσα σε μία ή δύο γενιές το πιο πολύτιμο αγαθό, τον βίο. Για να υπάρξει όραμα και ελπίδα, χρειάζονται βαθιές ριζες και διαχρονικές αξίες. Το Ολυμπιακό πνεύμα, η ιστορική παράδοση, ο πολιτισμός, ο μύθος, η παιδεία, η υγεία, τα ίσα δικαιώματα, ο σεβασμός προς το περιβάλλον, είναι τα στοιχεία που συνθέτουν την κοινωνία των πολιτών. Αυτός είναι και ο στόχος της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής από την ίδρυσή της το 1985.

Μύθος, περιβάλλον, πολιτισμός

Η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της Ελλάδας ζωντανεύει μέσα από το μύθο στο νέο CD-Rom της Βιοπολιτικής που κυκλοφο-

Σύντομα θα κυκλοφορήσει το νέο CD-Rom της Βιοπολιτικής (βλ. σελ. 8-9).

ρεί σύντομα (βλ. σελ. 8-9). Στην κατανόηση των αληθινών διαστάσεων της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου, χρειάζεται η διαμόρφωση μιας νέας συλλογικής συνείδησης, όπου οι διαχρονικές διαστάσεις του βίου και του πολιτισμού θα αποτελούν τη μέγιστη αξία, πηγή χαράς και ενωτικής δύναμης για τον καθένα μας και για το σύνολο της ανθρωπότητας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΒΙΟ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Ίδρυση του Διεθνούς Πανεπιστημίου για το Βιο-Περιβάλλον με στόχο τη μετάβαση από το ανθρωποκεντρικό στο βιοκεντρικό πρόγραμμα σπουδών, θέτοντας τον σεβασμό και την καλύτερη γνώση του περιβάλλοντος στο κέντρο ενός ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού συστήματος. Η χρήση δορυφόρων και δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών, όπως το Internet, αποτελεί πρωταρχική διάσταση αυτής της προσπάθειας.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

για την προστασία του βίου και του περιβάλλοντος. Το περιβάλλον δεν αναγνωρίζει γεωγραφικά ή ιδεολογικά σύνορα, Βορρά - Νότο, Ανατολή - Δύση, και παρέχει μια δύναμη ενότητας, όπου επιτυγχάνεται η αρμονική συνύπαρξη όλων των μορφών ζωής. Παράλληλα προς τα εσωτερικά τους προβλήματα, τα έθνη θα πρέπει να αναλάβουν από κοινού μια παγκόσμια ευθύνη για τη διάσωση του πλανήτη.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

για τα δικαιώματα του βίου. Η καταστροφή του περιβάλλοντος συνιστά απειλή για όλες τις μορφές ζωής. Καθώς η τεχνολογική πρόοδος δημιουργεί την ανάγκη για νέους τρόπους αντιμετώπισης του κόσμου, η ανθρώπινη δημιουργικότητα και η οικονομική ανάπτυξη μπορούν να διοχετευθούν στην προσπάθεια να προστατεύσουμε όλες τις μορφές ζωής, να ελαττώσουμε τους κινδύνους για το περιβάλλον και να συμβιβάσουμε την τεχνολογική ανάπτυξη με τη μέριμνα για το περιβάλλον.

ΒΙΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

είναι αλληλένδετες έννοιες. Το πνεύμα του βίου αντανακλά μια πανίσχυρη ενωτική δύναμη που στο μέλλον θα χαρακτηρίζει την συνεξέλιξη ανθρώπινου πολιτισμού και περιβάλλοντος και την αρμονική συνύπαρξη όλων των μορφών ζωής.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΟ-ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα στην τεχνολογική πρόοδο και τις κοινωνικές αξίες. Είναι αναγκαία η εξέταση της προόδου υπό το πρίσμα του βίου στην επομένη χιλιετία για να συγκαταστήμε τα στοιχεία εκείνα της τεχνολογίας που συνεισφέρουν στην προστασία του βιο-περιβάλλοντος. Σε μια διαλεκτική ανταλλαγή απόψεων, ηγετικοί εκπρόσωποι κάθε ειδικότητας θα παρουσιάζουν τη θέση και την αντίθεση για να καταλήξουν στη σύνθεση των αξιών, που θα οδηγήσουν στο βιο-πολιτισμό, μέσω μιας αρμονικής παγκόσμιας κοινότητας. Η προσπάθεια θα είναι η επισήμανση των παραγόντων που οδηγούν στην κρίση των αξιών και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, στον αφανισμό βιολογικών ειδών, στη ρύπανση της ατμόσφαιρας και των υδάτων, στην καταστροφή του στρώματος του όζοντος, στην όξινη βροχή και στα πυρηνικά απόβλητα.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΙΔΑΝΙΚΟΣ ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΙΔΙΚΩΝ

Στα πλαίσια της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, κάθε γωνιά της Ελλάδας, ανάλογα με την πολιτιστική της προσφορά, μπορεί να χρησιμεύσει ως κέντρο αναζήτησης νέων αξιών. Οι Δελφοί για τη διπλωματία, η Πάτμος ως κέντρο για τους θεολόγους οι οποίοι θα διερευνούν τις επιπτώσεις της τεχνολογίας στις θρησκευτικές αντιλήψεις και θα προτείνουν αξίες για το μέλλον, η Ολυμπία για την αναζήτηση των αξιών του αθλητισμού και της ευγενούς άμιλλας σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, η Ικαρία για την αεροναυπηγική, η Ρόδος για τον τουρισμό κλπ. Η μυθολογία, η ιστορία, η παραδόση, συνδυασόμενες με την τεχνολογική πρόοδο, μπορούν να δημιουργήσουν τη βάση ενός μέλλοντος, όπου θα επικρατεί η ελπίδα και ο σεβασμός προς το περιβάλλον.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΕΧΕΙΡΙΑ

Η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής έχει προωθήσει την αναβίωση της αρχαίας ιδέας της εκχειρίας κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Η πρόταση αυτή έγινε αποδεκτή με ψήφισμα από 75 χώρες κατά τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1993. Η προστασία του βιο-περιβάλλοντος αποτελεί την ενωτική δύναμη της ανθρωπότητας.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

Ένας φόρος τιμής στην ειρήνη και το βιο-περιβάλλον. Θα δίνονται κάθε τέσσερα χρόνια, με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων. Η λέξη άθλος σημαίνει επίτευγμα, σωματικό και πνευματικό. Τα Βραβεία του Βίου, ένας παγκόσμιος θεσμός για την προστασία του περιβάλλοντος θα δίνονται σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας κατά την επόμενη χιλιετία. Το πρώτο Βραβείο απενεμήθη το 1996 στον Ζακ Κουστά, σε αναγνώριση της ανεκτίμητης συνεισφοράς του στην κατανόηση του βιο-περιβάλλοντος.

Πρακτικά βήματα για τη διάσωση του περιβάλλοντος:

- Διοργάνωση **Παγκόσμιου Δημοψηφίσματος**, που θα επιτρέψει στους πολίτες της γης να εκφράσουν ομόφωνα την επιθυμία τους "να διασωθεί ο βίος στον πλανήτη".
- **Επαναπροσδιορισμός της έννοιας του κέρδους**, ώστε να περιλάβει διαστάσεις όπως ο εσωτερικός πλούτος, ο πολιτισμός, η διαφύλαξη των φυσικών πόρων ως μετρήσιμο τμήμα του ΑΕΠ, η καλύτερη υγεία και η προστασία της βιοποικιλότητας, οι οποίες αποτελούν ένα "αθηντικό" κέρδος για τη κοινωνία
- **Πράσινο Μισθός**. Σε αντικατάσταση των επιδομάτων ανεργίας είναι δυνατό να χορηγούνται πράσινοι μισθοί σε όσους επιθυμούν να εργαστούν για τη διάσωση του περιβάλλοντος.
- Δημιουργία **Τράπεζας Ιδεών**, με τη βοήθεια της πληροφορικής, όπου θα γίνεται "κατάθεση" ιδεών για το περιβάλλον, από κάθε ενδιαφερόμενο άτομο, και θα εμπλουτίζονται διαρκώς τα αποθέματα γνώσεων και αντιλήψεων για τα περιβαλλοντικά θέματα.
- Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στις **εξελιξιές των βιολογικών επιστημών**, ώστε περισσότεροι άνθρωποι να κατανοήσουν, ότι το περιβάλλον σχετίζεται με το δικό τους τομέα ενδιαφέροντος. Η πρόοδος αυτή δημιουργεί νέους τομείς δραστηριότητας, όπως βιο-νομοθεσία, βιο-ιατρική, βιο-ηθική, βιο-τέχνες, βιο-τουρισμός, βιο-οικονομία, βιο-αθλητισμός, βιο-επικοινωνίες, βιο-ιστορία, βιο-εκπαίδευση, βιο-διπλωματία και πολλούς άλλους. Οι βιολογικές επιστήμες αποτελούν τη μεγαλύτερη επανάσταση των ημερών μας και μέσω αυτών αποκαλύπτεται καθημερινά η ενότητα που επικρατεί στις διάφορες εκδηλώσεις της ζωής.

ΧΟΡΗΓΟΙ 2003 - 2004

Υπουργείο Εξωτερικών
Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής
Συνεργασίας

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Καίτη Π. Κυριακοπούλου

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΟΤΕ

ΟΤΕnet

Υπουργείο Περιβάλλοντος,
Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

Υπουργείο Πολιτισμού

DHL International

The Michael Marks Charitable Trust

Ειρήνη Βασιλοπούλου

Action Link/Action Synergy A.E.

Ιωάννης Βασιλείου

Μαραμένος & Πατέρας

Hellas-on-Line

Xerox Hellas A.E.

Η ΒΙΟ ΣΕ 124 ΧΩΡΕΣ

Αφρική

Αίγυπτος, Αιθιοπία, Ακτή
Ελεφαντόδοντου, Αλγερία, Γκάμπια,
Γκάνα, Γουινέα, Ζιμπάμπουε, Κένυα,
Κογκό, Μαδαγασκάρη, Μαλάουι,
Μάλι, Μαρόκο, Μαυρίκιος, Μαυριτανία
Μοζαμβίκη, Μπενίν, Μπουρκίνα Φάσο,
Λιβύη, Μποτσουάνα, Νιγηρία, Ν. Αφρική,
Ουγκάντα, Σενεγάλη, Σεϋχέλλες,
Σουδάν, Τανζανία, Τσαντ, Τόγκο

Αμερική

Αργεντινή, Άγιος Δομίνικος, Βενεζουέλα,
Βερμούδες, Βολιβία, Βραζιλία, Γουιάνα,
ΗΠΑ, Ισημερινός, Καναδάς, Κολομβία,
Κούβα, Μεξικό, Μπαρμπάντος,
Μπαχάμες, Ονδούρα, Ουρουγουάη,
Παναμάς, Περού, Τζαμάικα, Χιλή

Ασία

Αρμενία, Γεωργία, Ηνωμένα Αραβικά
Εμιράτα, Ιαπωνία, Ιορδανία, Ινδία,
Ινδονησία, Ιράν, Ισραήλ, Καμπότζη, Κίνα
και Χονγκ Κονγκ, Κορέα, Κουβέιτ,
Λίβανος, Μαλαισία, Μπανγκλαντές,
Μπαχρέιν, Νεπάλ, Πακιστάν, Σαουδική
Αραβία, Σιγκαπούρη, Σρι Λάνκα,
Συρία, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες

Ευρώπη

Αλβανία, Αυστρία, Βατικανό, Βέλγιο,
Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Γαλλία,
Γερμανία, Γιουγκοσλαβία, Δανία, Ελβετία,
Ελλάδα, Εσθονία, Ιρλανδία, Ιταλία,
Ισπανία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία,
Λευκορωσία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο,
Μάλτα, Μεγ. Βρετανία, Μολδαβία,
Μονακό, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία,
Ουκρανία, ΠΓΔΜ, Πολωνία, Πορτογαλία,
Ρουμανία, Ρωσία, Σλοβακία, Σλοβενία,
Σουηδία, Τουρκία, Τσεχία, Φινλανδία

Ωκεανία

Αυστραλία, Παπούα Νέα Γουινέα, Νέα
Ζηλανδία, Σαμόα, Νησ. Σολομώντα

Σημείωμα του Εκδότη

Θα ακολουθήσουμε τη μοίρα των δεινοσαύρων;

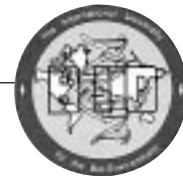
Η επιβίωση του πλανήτη αποτελεί βασική ευθύνη απέναντι στις επόμενες γενιές. Οι φορείς λήψης αποφάσεων χρειάζεται να αποφύγουν τα λάθη του παρελθόντος και να συνεισφέρουν στην οικοδόμηση μιας νέας κοινωνίας ελπίδας. Η πρόκληση για τη χιλιετία είναι να αξιοποιήσουμε την τέχνη και την τεχνολογία ώστε να προστατέψουμε τον βίο, το πιο πολύτιμο αγαθό.

Οι δεινόσαυροι, μια από τις πιο επιτυχημένες μορφές ζωής στη Γη, εξαφανίστηκαν λόγω εξαιρετικά έντονων περιβαλλοντικών πιέσεων. Εμείς τώρα θέτουμε την ίδια την επιβίωσή μας σε κίνδυνο, εξαιτίας της αλαζονείας μας. Πού θα οδηγήσει αυτή η υπερκατανάλωση; Γιατί επιτρέπουμε σε κοντόφθαλμες νοοτροπίες να επικρατήσουν; Πώς μπορούμε να αντικαταστήσουμε την καταστροφική συμπεριφορά με ένα διαχρονικό όραμα παγκόσμιας περιβαλλοντικής αρμονίας και ειρήνης;

Ο βίος είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στην ανθρωπότητα και το περιβάλλον. Αποτελεί μήνυμα ελπίδας, πηγή έμπνευσης και χαράς. Η εξέλιξη του βίου λαμβάνει χώρα εδώ και δισεκατομμύρια χρόνια. Αν παρομοιάσουμε αυτήν την εξέλιξη με ένα εικοσιτετράωρο, η παρουσία του ανθρώπου στη Γη αντιπροσωπεύει μόνο το τελευταίο κλάσμα του δευτερολέπτου.

Μια παγκόσμια περιβαλλοντική διακυβέρνηση μπορεί να συμβάλει καίρια στην αποτροπή των συγκρούσεων, στην αποκατάσταση της ειρήνης, και στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας που αντιστέκεται στις καταστροφικές τάσεις. Πολιτικές που δεν λαμβάνουν υπόψη τα ανθρώπινα δικαιώματα, την κοινωνική ευμερσία, την οικονομική ισότητα και την προστασία του περιβάλλοντος δεν μπορούν πλέον να κυριαρχούν. Η βιοηθική - η ηθική του βίου - χρειάζεται να ξεπεράσει τα στεγανά της ιατρικής επιστήμης και να εφαρμοστεί σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Το Ολυμπιακό πνεύμα και τα διαχρονικά ιδεώδη που πρεσβεύει ο Ολυμπισμός μπορούν να αποτελέσουν τον ακρογωνιαίο λίθο μιας κοινωνίας που σέβεται όλους τους πολίτες της - νέους, ηλικιωμένους, αδύναμους, ανάπηρους.

Δεν αρκεί να έχουμε αυτιά, είναι αναγκαίο να ακούμε τους ψίθυρους της φύσης. Δεν αρκεί να έχουμε μάτια, είναι αναγκαίο να βλέπουμε την αρμονία του βίου και τα αμέτρητα αγαθά της Δημιουργίας. Επιθυμούμε να καταστρέψουμε όλη αυτήν την ομορφιά πιστεύοντας ότι είμαστε οι κυρίαρχοι του σύμπαντος; Επιθυμούμε να επιτρέψουμε στην αλαζονεία να μας οδηγήσει στη μοίρα των δεινοσαύρων;

Bio News

Έκδοση της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής
Biopolitics International Organisation (B.I.O.)

Εκδότης - Αρχισυντάκτης — Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη

Επιμέλεια Σύνταξης — Λένα Παπαδημητρίου

Επιμέλεια Έκδοσης — Θανάσης Κοντογιάννης

Δημήτρης Μόσχος

Σύμβουλοι Έκδοσης — Μαργαρίτα Σωτηρίου, Maria Goreti

Rosa Freitas, Ιφιγένεια Βρεττοπούλου

ISSN 1106 - 5117

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τιμ. Βάσσου 10, 115 21 Αθήνα

ΤΗΛ: (210) 64.32.419, FAX: (210) 64.34.093

E-MAIL: bio@hol.gr • URL: http://www.biopolitics.gr

Γέφυρες Συνεργασίας Βιο-περιβάλλον και βιοηθική στην εκπαίδευση

Ρωσία

*Βιο-Ολυμπιάδες των Νέων
Αγία Πετρούπολη*

Χάρη στις άοκνες προσπάθειες του **Καθηγητή Alexander Shishkin**, οι Βιο-Ολυμπιάδες των Νέων διοργανώνονται με μεγάλη επιτυχία κάθε χρόνο στην Αγία Πετρούπολη. Συμμετέχουν παιδιά, μαθητές και νέοι από κάθε γωνιά της Ρωσίας και από άλλες χώρες.

Οι Βιο-Ολυμπιάδες των Νέων αποτελούν έκφραση δημιουργικότητας και οράματος για την επιστήμη, τον πολιτισμό και το περιβάλλον. Με εκπαιδευτικά προγράμματα, τραγούδια, χορούς, μουσική και αθλητικούς αγώνες, οι Βιο-Ολυμπιάδες των Νέων εκπέμπουν ένα μήνυμα χαράς και ελπίδας για το μέλλον. Η φετινή Βιο-Ολυμπιάδα των Νέων - όγδοη κατά σειρά - πραγματοποιήθηκε στις 19-23 Σεπτεμβρίου 2003 με τη συμβολή εκατοντάδων ταλαντούχων και χαρισματικών παιδιών.

Η βασική αποστολή των Βιο-Ολυμπιάδων είναι να προάγουν νέες προσεγγίσεις και μεθόδους επίλυσης

των περιβαλλοντικών προβλημάτων, να προωθήσουν την περιβαλλοντική ανάπτυξη και τις βιο-περιβαλλοντικές, βιο-πολιτισμικές και βιο-αθλητικές αξίες στην κοινωνία.

Σχολές του Βίου διοργανώνονται επίσης κάθε χρόνο στην περιοχή της Αγίας Πετρούπολης, με σκοπό να αφυπνίσουν στις συνειδήσεις μαθητών και φοιτητών την αγάπη για τη φύση και το περιβάλλον. Η 30η Σχολή του Βίου πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2003.

ΗΠΑ

*Το Βιοκεντρικό Πρόγραμμα
Σπουδών πυρήνας μαθημάτων
περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*

Ο Καθηγητής Νικόλας Ζαφεράτος του Τμήματος Περιβαλλοντικών Σπουδών του Κολεγίου Huxley του Πανεπιστημίου της Δυτικής Ουάσιγκτον σε πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα συνάντησε την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. προτείνοντας την από κοινού ανάπτυξη μαθημάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης βασισμένων στο "Βιοκεντρικό Πρόγραμμα

Σπουδών Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης." Στόχος είναι τα μαθήματα αυτά να διδαχθούν σε θερινό πρόγραμμα του Κολεγίου Huxley στην Κεφαλονιά.

Ινδία

Βιοηθική και διεθνής διάλογος

Ο Δρ. Jayapaul Azariah, Πρόεδρος της οργάνωσης All India Bioethics Association, προσκάλεσε την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. να κηρύξει την έναρξη του συνεδρίου με θέμα "Φύση, Επιστήμη, Τεχνολογία και Θρησκεία: Νέα Θέματα Βιοηθικής", που πραγματοποιήθηκε στις 25-29 Νοεμβρίου 2003, στο Chennai, της Ινδίας. Σκοπός του συνεδρίου ήταν να εξετάσει τα ηθικά, νομικά και κοινωνικά θέματα που προκύπτουν από την πρόοδο της επιστήμης και της τεχνολογίας και παράλληλα να δώσει κάποια κοινά σημεία αναφοράς για να προωθηθεί μια καρποφόρα συνεργασία.

Η αλματώδης πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει φέρει την ανθρωπότητα αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις. Ο διάλογος είναι μια αποτελεσματική μέθοδος επικοι-

νωσίας, η οποία μπορεί να γεφυρώσει τις σχέσεις των ανθρώπων και έτσι να μας βοηθήσει να καταλάβουμε την εγγενή ζωτική αξία της φύσης, η οποία αποτελεί τον ιστό της ανθρωπίνης επιβίωσης στη βίοσφαιρα.

Κολομβία

*Συνεργασία στη βιοηθική
και τη βιοπολιτική*

Ο Πρόεδρος της γενικής Συνέλευσης του Ιβηροαμερικανικού Πανεπιστημίου της Μποκοτά, Καθηγητής Miguel Patino Posse, προσκάλεσε τη Διεθνή Οργάνωση Βιοπολιτικής και το Διεθνές Πανεπιστήμιο για το Βιο-Περιβάλλον να συνδράμουν στην ανάπτυξη προγραμμάτων και μελετών για τη βιοηθική και τη βιοπολιτική. Στόχος αυτών των μελετών είναι η προώθηση της βιοηθικής σε κάθε ακαδημαϊκό κλάδο. Είναι καιρός η βιοηθική να υπερβεί τα στενά όρια της

ιατρικής επιστήμης και να εφαρμοστεί σε κάθε ανθρώπινη προσπάθεια.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Rosario της Μποκοτά, **Καθηγητής Eduardo Barajas**, επισκέφθηκε την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. στην Αθήνα προκειμένου να συζητήσει προοπτικές συνεργασίας στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και άλλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η συνεργασία αυτή θα ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό και με τα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης που προετοιμάζει η Β.Ι.Ο., καθώς θα δοθεί η ευκαιρία στους σπουδαστές του Πανεπιστημίου να συμμετάσχουν σε αυτά.

Παγκόσμια Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση Στόχοι μετά το Γιοχάνεσμπουργκ

Πανεπιστήμιο Yale 23-25 Οκτωβρίου 2003

Ο Καθηγητής Daniel C. Esty, Διευθυντής του Κέντρου Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας και Πολιτικής του Πανεπιστημίου Yale, και η **Καθηγήτρια Maria H. Ivanova**, Διευθύντρια του Προγράμματος Παγκόσμιας Περιβαλλοντικής Διακυβέρνησης, προσκάλεσαν την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. να μιλήσει σε διεθνή διημερίδα με θέμα την "Παγκόσμια Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση: Το Πρόγραμμα Δράσης μετά το Γιοχάνεσμπουργκ" που διοργανώθηκε από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας και Πολιτικής του Πανεπιστημίου Yale σε συνεργασία με

το Κέντρο Μελέτης της Παγκοσμιοποίησης και το Κέντρο Διεθνών και Τοπικών Μελετών. Η διημερίδα πραγματοποιήθηκε στις 23-25 Οκτωβρίου 2003 στο Πανεπιστήμιο Yale στις ΗΠΑ.

Η Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ επισήμανε - τό-

σο με δράσεις όσο και με την απουσία αυτών - την επείγουσα ανάγκη για παγκόσμια περιβαλλοντική διακυβέρνηση. Το Γιοχάνεσμπουργκ δεν κατάφερε να εξασφαλίσει το απαιτούμενο όραμα και τη δομή για αποτελεσματική διεθνή περιβαλλοντική συνεργασία. Αν κρίνουμε από τις επίσημες αντιδράσεις, το μέλλον διαγράφεται δυσόπινο για τις ρηξικέλευστες προτάσεις που απαιτούνται να υλοποιηθούν για να αντιμετωπιστούν θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η έλλειψη πόσιμου νερού, η μείωση των πληθυσμών των ψαριών και η απώλεια της βιοποικιλότητας. Χρειάζεται επειγόντως διάλογος για την ανάπτυξη παγκόσμιων προτύπων περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, βασισμένων

σε εντατική ανάλυση νέων τρόπων διαχείρισης των περιβαλλοντικών προκλήσεων σύμφωνα με τις αναδυόμενες πολιτικές πραγματικότητες.

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας και Πολιτικής του Πανεπιστημίου Yale συμμετέχει στο διάλογο για την παγκόσμια περιβαλλοντική διακυβέρνηση, επιδιώκοντας να ορίσει ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα δράσης και μεταρρυθμίσεων. Ο στόχος του προγράμματος της διημερίδας ήταν να εξετάσει τις υπάρχουσες προτάσεις, να αξιολογή-

σει την πολιτική βιωσιμότητά τους και να επηρεάσει τις διαδικασίες επιλογής τους. Στόχος επίσης ήταν να εξετάσει τα αποτελέσματα της σύσκεψης του Γιοχάνεσμπουργκ και να αξιολογήσει τα συμπεράσματά της, καθώς και αυτά πα-

ρόμοιων διεθνών συσκέψεων. Τέλος, συζητήθηκαν τρόποι με τους οποίους μπορούν να

ξεπεραστούν τα εμπόδια ώστε η παγκόσμια κοινότητα να καταλήξει σε μια δημοκρατική περιβαλλοντική διακυβέρνηση χωρίς γραφειοκρατικούς ή άλλους περιορισμούς.

*Η Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής
του Γιοχάνεσμπουργκ επισήμανε την
επείγουσα ανάγκη για παγκόσμια
περιβαλλοντική διακυβέρνηση.*

Προστασία της Θάλασσας Αράλ ECOSAN Διεθνές Ταμείο Οικολογίας και Υγείας

Ουζμπεκιστάν

Ο Πρόεδρος του Διεθνούς Ταμείου Οικολογίας και Υγείας ECOSAN στο Ουζμπεκιστάν, Καθηγητής Yusuf Shadimetov, διόρισε την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. Γενική Διευθύντρια του παραρτήματος του ECOSAN στην Ελλάδα. Η Πρόεδρος της Β.Ι.Ο. δήλωσε την πρόθεσή της να προωθήσει του στόχους του ECOSAN για το περιβάλλον και την υγεία στη χώρα μας καθώς και την ιδιαίτερη χαρά της να συνεργαστεί στενά για την εκπόνηση κοινών προγραμμάτων.

Το ECOSAN εδρεύει σε 25 χώρες και ο ρόλος του στο Ουζμπεκιστάν είναι η βιώσιμη ανάπτυξη στην περιοχή της Θάλασσας του Αράλ. Ειδικά αποσκοπεί στη μείωση της χρήσης χημικών παρασιτοκτόνων στην γεωργία, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του αγροτικού πληθυσμού της ευρύτερης περιοχής. Στην προσπάθεια αυτή το ECOSAN συνεργάζεται με τη UNICEF, τη UNEP και άλλους διεθνείς μη κυβερνητικούς οργανισμούς κυρίως για την παροχή κινητής ιατρικής βοήθειας σε απομακρυσμένες περιοχές.

Διεθνές Τραπεζικό Forum για τις Αγορές της Ν.Α. Ευρώπης

Μεγάλη επιτυχία σημείωσαν οι εργασίες του Δεύτερου Διεθνούς Τραπεζικού Forum για τις Αγορές της Ν.Α. Ευρώπης που διοργάνωσε στις 4 και 5 Δεκεμβρίου 2003, στο ξενοδοχείο Divani Caravel, η εταιρεία Hazlis & Rivas Co., Ltd. Στελέχη από το χώρο των τραπεζών και των επιχειρήσεων παρακολούθησαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον εισηγήσεις ελλήνων και ξένων ομιλητών, με θέμα τραπεζικές λύσεις για την ελαχιστοποίηση των δαπανών, και ενημερώθηκαν για

τις αναδυόμενες ευκαιρίες που δημιουργούνται για τις τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με τη χρήση προηγμένων εργαλείων πληροφορικής.

Σε παρέμβαση της, η Πρόεδρος της Β.Ι.Ο. τόνισε την ανάγκη για νέα δομή και όραμα στις επενδύσεις με σκοπό την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων όπως η προστασία του περιβάλλοντος και η οικονομική ανάπτυξη με προοπτική χιλιετίας.

Ακαδημία Επιστημών της Σερβίας Βελιγράδι, 7-9 Οκτωβρίου 2003

Μετά από πρόσκληση του Καθηγητή Dusan Kanazir, τ. Προέδρου της Σερβικής Ακαδημίας Επιστημών, η Πρόεδρος της Β.Ι.Ο. πραγματοποίησε διήμερη επίσκεψη στο Βελιγράδι, προκειμένου να συναντηθεί με ακαδημαϊκούς, επιστήμονες και κυβερνητικά στελέχη και να συζητήσει προοπτικές συνεργασίας για την προώθηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και εκπαίδευσης. Στα πλαίσια

τεχνολογία. Ζήτησε επίσης από την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. να ξαναεπισκεφτεί σύντομα το Βελιγράδι, για να δώσει

διαλέξεις στο πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου και σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ινστιτούτο Βιολογικών Επιστημών Savic

Η Δρ. Selma Kanazir προσκάλεσε την Πρόεδρο της Β.Ι.Ο. να επισκεφθεί το Ινστιτούτο Βιολογικών Επιστημών Sinisa Savic, το μεγαλύτερο και αριστερό κέντρο βιολογικών ερευνών της Σερβίας. Οι έρευνες που γίνονται στο Ινστιτούτο αφορούν κάθε πεδίο της βιολογίας, βιοχημείας, γενετικής, κυτταρολογίας, νευρολογίας, φυσιολογίας, μοριακής

βιολογίας και ανοσολογίας, προάγοντας μια διεπιστημονική προσέγγιση των προβλημάτων της επιστήμης. Η εκπαίδευση είναι ένα ακόμα μέλημα του Ινστιτούτου. Προσφέρει θεωρητική και πρακτική κατάρτιση σε ερευνητές, μαθήματα σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, ειδικά προγράμματα, ενώ αναλαμβάνει και άλλες πρωτοβουλίες.

Ινστιτούτο Πυρηνικών Επιστημών Vinca

Το Ινστιτούτο Πυρηνικών Επιστημών Vinca είναι ένα διεπιστημονικό ινστιτούτο που ιδρύθηκε το 1948. Ασχολείται με την αξιοποίηση της πυρηνικής ενέργειας για ειρηνικούς σκοπούς και εξειδικεύεται στην προχωρημένη φυσική, τη χημεία, τη βιολογία, τη δυναμική μηχανική, την περιβαλλοντική προστασία, την ηλεκτρονική και τις επιστήμες των υλικών. Το ίδρυμα έχει πολυάριθμα ερευνητικά εργαστήρια και απασχολεί πολλούς διακεκριμένους επιστήμονες.

Κατά τη διαμονή της στο Βελιγράδι, η Πρόεδρος της Β.Ι.Ο. επισκέφτηκε το Ινστιτούτο και μίλησε με τον Διευθυντή Δρ. Miroslav Dramicanin, για την μελλοντική ανάπτυξη προγραμμάτων και δραστηριοτήτων.

Εκδόσεις της ΒΙΟ

Πρακτικά Διεθνών Συνεδρίων

- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ I, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρώτο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Αθήνα, Μάιος 1987 (Αγγλική έκδοση 352 σελ.) 1988
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ II, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Αθήνα, Οκτώβριος 1988 (Αγγλική έκδοση, 540 σελ.) 1989
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ III, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Τέταρτο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Αθήνα, Ιανουάριος 1991 (Αγγλική έκδοση, 688 σελ.) 1991
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ IV, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη - R. Keles, Πέμπτο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Κωνσταντινούπολη, Μάιος 1992 (Αγγλική έκδοση, 303 σελ.) 1993
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ V, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Έκτο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο. Διεθνές Φεστιβάλ Ζαχαράφ, Αθήνα, Ιούλιος 1994 (Αγγλική έκδοση, 671 σελ.) 1996
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ VI, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη - J. Moronic, Έβδομο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Μπρατισλάβα, Ιούνιος 1997 (Αγγλική έκδοση, 527 σελ.) 1998
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ VII, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη - L. Karolyi, Όγδοο Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Βουδαπέστη, Σεπτέμβριος 1998 (Αγγλική έκδοση, 271 σελ.) 1999
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΙΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο. στην Αρχαία Ολυμπία, Αύγουστος 1999 (Ελληνική έκδοση, 299 σελ.) 2001
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΟΜΟΣ VIII, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Διεθνές Συνέδριο της Β.Ι.Ο., Αθήνα 2000-2001 (Αγγλική έκδοση, 335 σελ.) 2001

Επιχειρήσεις

- ▶ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΜΟΣ I, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Πρώτου Επιχειρηματικού Συμποσίου της Β.Ι.Ο., Νοέμβριος 1992 (Ελληνική έκδοση, 132 σελ.) 1994
- ▶ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΜΟΣ II, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Δεύτερου Επιχειρηματικού Συμποσίου της Β.Ι.Ο., Δεκέμβριος 1993 (Ελληνική έκδοση, 177 σελ.) 1994
- ▶ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΜΟΣ III, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Τέταρτου Επιχειρηματικού Συμποσίου της Β.Ι.Ο. Κέρδος και Βιο-Περιβάλλον, Οκτώβριος 1995 (Ελληνική έκδοση, 271 σελ.) 1996
- ▶ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΜΟΣ I, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Δεύτερου Επιχειρηματικού Συμποσίου της Β.Ι.Ο., Δεκέμβριος 1993 (Αγγλική έκδοση, 168 σελ.) 1995
- ▶ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΜΟΣ II, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Τρίτου Επιχειρηματικού Συμποσίου της Β.Ι.Ο., Harvard Club of New York City, Φεβρουάριος 1995 (Αγγλική έκδοση, 105 σελ.) 1996
- ▶ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΜΟΣ III, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Τέταρτου Επιχειρηματικού Συμποσίου της Β.Ι.Ο. Κέρδος και Βιο-Περιβάλλον, Οκτώβριος 1995 (Αγγλική έκδοση, 239 σελ.) 1996

Διπλωματία

- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - Ο ΒΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΟΜΕΝΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Γαλλόφωνου Συμποσίου, Οκτώβριος 1987 Γαλλική έκδοση, 47 σελ.) 1987
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - Ο ΒΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΟΜΕΝΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ Διάλεξη από τον Εξοχότατο Λόρδο Ennals στο Ελληνο-Βρετανικό Συμπόσιο, Μάιος 1988 (Αγγλική έκδοση, 19 σελ.) 1988
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Διάλεξη από τον Πρόεδρο του Ισραήλ, M. Gilboa, στο Τρίτο Διεθνές Συνέδριο, Ιούνιος 1989 (Αγγλική έκδοση, 16 σελ.) 1989
- ▶ ΓΝΩΜΑΙΕΠΙ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, Παρουσίαση στην Γενική Συνέλευση της Ακαδημίας Αθηνών από τον Ακαδημαϊκό Καθηγητή Κωνσταντίνο Μπόνη, Μάρτιος 1990 (Ελληνική έκδοση, 16 σελ.) 1990
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Πρακτικά του Ελληνο-Τουρκικού Συμποσίου, Μάιος 1990 (Αγγλική έκδοση, 79 σελ.) 1990
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΙΟ-ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Α. Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρακτικά του Ελληνο-Ρωσικού Συμποσίου, Δεκέμβριος 1991 (Αγγλική έκδοση, 75 σελ.) 1993
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΗΤΑ, Α. Βλαβιανού Αρβανίτη, Ελληνο-Ινδικό Συμπόσιο, Απρίλιος 1993 (Αγγλική έκδοση, 47 σελ.) 1993
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΙΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΟΜΕΝΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ Α. Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρακτικά του Ελληνο-Τσεχικού Συμποσίου, Απρίλιος 1995 (Αγγλική έκδοση, 104 σελ.) 1995
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΙΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Α. Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρακτικά του Ελληνο-Ουκρανικού Συμποσίου, Υπουργείο Εξωτερικών, 20 Οκτωβρίου 1998, (Ηλεκτρονική έκδοση)

Εγχειρίδια

- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη, Ελληνική και Αγγλική έκδοση, 1985
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη Ελληνική και Αγγλική έκδοση, 1985
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΠΟΥΔΩΝ (BIO-SYLLABUS) Ενημερωτική Έκδοση (Αγγλική και Ελληνική έκδοση) 1989, 1990
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ, Α. Βλαβιανού Αρβανίτη (Αγγλική και Ελληνική έκδοση) 1989, 1991
- ▶ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Περίληψη δημοσιεύσεων και δραστηριοτήτων και προτάσεις για πλαίσιο σπουδών (Bio-Syllabus), Αγγλική και Ελληνική έκδοση, 1991, 1992, 1993, 1994
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΒΙΟ-ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, Α. Βλαβιανού Αρβανίτη - A. Oleskin (Αγγλική έκδοση, 152 σελ.) 1992 (Ρωσική έκδοση, 180 σελ.) 1993
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΒΙΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Α. Βλαβιανού Αρβανίτη (Ελληνική έκδοση, 191 σελ.) 1994
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Α. Βλαβιανού Αρβανίτη (Γαλλική έκδοση, 48 σελ.) 1998
- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Α. Βλαβιανού Αρβανίτη (Ισπανική έκδοση, 48 σελ.) 1998
- ▶ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ, Α. Βλαβιανού Αρβανίτη (Ελληνικά) 2000
- ▶ ΒΙΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Αγγλικά, 880 σελ.) 2003

Περιοδικές Εκδόσεις

- ▶ BIO NEWS Εφημερίδα (Αγγλική και Ελληνική) 1987, 1994-2004

CD-ROM

- ▶ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΤΟ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Αγγλική έκδοση) 1999
- ▶ ΒΙΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Αγγλική έκδοση) 2002
- ▶ ΠΑΤΜΟΣ ΒΙΟ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΒΙΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 2002

Ταινίες

- ▶ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ, Αγ. Πετρούπολη, Ρωσία, Σεπτέμβριος 1999 (Ελληνικά, Αγγλικά) 1999
- ▶ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ, Οι Κογι της Κολομβίας, Οκτώβριος 1999 (Ελληνικά, Αγγλικά) 1999
- ▶ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ, R. Lubbers, Μάρτιος 2003 (Αγγλικά) 2003

Βιοκεντρική Εκπαίδευση και

Βιοκεντρική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Ηλεκτρονική βιβλιοθήκη της Β.Ι.Ο.

Η βιο-εκπαίδευση μπορεί να οδηγήσει στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας που σέβεται και προστατεύει το περιβάλλον. Με το πρωτοποριακό εκπαιδευτικό έργο της με τίτλο **“Βιοκεντρικό Πρόγραμμα Σπουδών Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης”** η Β.Ι.Ο. ελπίζει να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις προκλήσεις της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιχειρήσεις, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, κυβερνητικούς παράγοντες και μη-κυβερνητικούς οργανισμούς. Το έργο, που κυκλοφόρησε στις αρχές της περασμένης χρονιάς, αποτελείται από 880 σελίδες και περιλαμβάνει 11 τόμους με θέμα τη Βιο-Αρχιτεκτονική, Βιο-Διπλωματία, Βιο-Ενέργεια, Βιο-Ηθική, Βιο-Ιστορία, Βιο-Νομοθεσία, Βιο-Οικονομία, Βιο-Τεχνολογία, Βιο-Υγεία και τον Βιο-Τουρισμό. Φίλοι και συνεργάτες σε κάθε γωνιά της Γης υποδέχθηκαν με τα θερμότερα σχόλια την έκδοση αυτή (βλ. BioNews τεύχος 35), ενώ έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σαν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο σε πολλά πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Συνέδρια – Σεμινάρια – Εκδηλώσεις

Βιοκεντρικό Πρόγραμμα Σπουδών Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Πράσινη Διπλωματία

Περιβαλλοντική Πολιτική

Ολυμπιακές Αξίες – Έργο και Όραμα της Β.Ι.Ο.

Δραστηριότητες – Προγράμματα – Εκδόσεις

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ολυμπιακές Αξίες

Η σημαντικότερη προσφορά της Ολυμπιάδας του 2004 θα είναι η συνεργασία τέχνης και τεχνολογίας με σκοπό την αντιμετώπιση της κρίσης αξιών και της έλλειψης στόχων και οραμάτων που χαρακτηρίζουν την εποχή μας. Δεν μπορούμε να αφήνουμε τον χρόνο να κυλά και τις περιβαλλοντικές καταστροφές να μας ξεπερνούν. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ασπίδα που μας προστατεύει, φάρος που μας καθοδηγεί, παλμός της καρδιάς, όπου κάθε κτύπος σημαίνει συνέχιση της ζωής. Αυτή η χαρά, αυτή η ελπίδα, αυτά τα οράματα, μπορούν να ξεκινήσουν ξανά από την Ελλάδα.

Ο αθλητισμός προέρχεται από τη λέξη "άθλος" που σημαίνει επίτευγμα, σωματικό και πνευματικό. Μαζί με τα σωματικά επιτεύγματα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούν να

προωθούν και κάθε άλλη δημιουργική δραστηριότητα. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες η ανθρωπότητα αγωνίζεται μαζί ξεπερνώντας φραγμούς

και σύνορα. Τα κοινά ιδανικά του Ολυμπισμού ενώνουν όλους τους πολίτες της Γης. Το περιβάλλον δεν γνωρίζει γεωγραφικά όρια, Βορρά-Νότο, αναπτυγμένες-αναπτυσσόμενες χώρες. Οι καταστροφές είναι κοινές για όλους, γι' αυτό και οι προσπάθειες να τις αναχαιτίσουμε πρέπει να είναι κοινές. Στον αγώνα αυτόν η εκπαίδευση διαδραματίζει ρόλο καταλυτικό.

Διεθνές Πανεπιστήμιο για το Βιο-Περιβάλλον

Στόχος του Διεθνούς Πανεπιστημίου για το Βιο-Περιβάλλον, που ιδρύθηκε από τη Β.Ι.Ο. το 1990, είναι να εμπνεύσει ένα νέο όραμα στην εκπαίδευση και να δώσει κίνητρα για διεθνή συνεργασία σε όλους τους εκπαιδευτικούς κλάδους. Στην αναζήτηση νέων προτύπων για την κοινωνία του 21ο αιώνα, είναι απαραίτητη μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση, η οποία θα εξασφαλίζει ισοβία περιβαλλοντική παιδεία για κάθε πολίτη της Γης. Τονίζοντας ότι τα πανεπιστήμια (uni-

versities) θα πρέπει να προωθούν, εξ' ορισμού, μια "πανεπιστημονική" (universal) ενοποιημένη διάσταση, το Διεθνές Πανεπιστήμιο για το Βιο-Περιβάλλον στηρίζεται σ' ένα πρότυπο βιο-εκπαίδευσης που προωθεί την περιβαλλοντική σκέψη σε κάθε ειδικότητα.

Οι δραστηριότητες του Διεθνούς Πανεπιστημίου για το Βιο-Περιβάλλον είναι πολυάριθμες και βασίζονται στο πλούσιο εκδοτικό του έργο (βλ. σελ. 4-5). Αποσκοπούν, σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλον τον κόσμο, να καθοδηγήσουν την παιδεία, με βάση διεπιστημονικές περιβαλλοντικές αρχές, πέρα από τους περιορισμούς των συμβατικών περιβαλλοντικών επιστημών, συμβάλλοντας έτσι στην αναθεώρηση του εκπαιδευτικού συστήματος ολόκληρου του πλανήτη.

Τα επιτεύγματα της τεχνολογίας και της πληροφορικής, όπως είναι η επικοινωνία μέσω δορυφόρων και Internet, θεωρούνται από τα πιο

σημαντικά εργαλεία για την ταχεία πραγματοποίηση των στόχων του Διεθνούς Πανεπιστημίου για το Βιο-Περιβάλλον, και σύντομα πρόκειται να ξεκινήσει μια σειρά προγραμμάτων ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning).

Το έργο του Διεθνούς Πανεπιστημίου για το Βιο-Περιβάλλον τυγχάνει ευρείας υποστήριξης από προέδρους ακαδημιών και πανεπιστημίων, διπλωμάτες, βουλευτές, επιστήμονες, επιχειρηματίες, και κορυφαίες προσωπικότητες σε 124 χώρες.

Η ελπίδα είναι, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, μέσα στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων και βασισμένη στις αξίες που

προσβέβει ο Ολυμπισμός, να συνεισφέρει στην προστασία του περιβάλλοντος και σε γενικότερη αφύπνιση της ανθρωπότητας για την ανάγκη υιοθέτησης "βιοκεντρικών" αξιών. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 αποτελούν ορόσημο για την Ελλάδα, καθώς και μοναδική ευκαιρία πραγματοποίησης αυτών των στόχων.

Η εκπαίδευση διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στον αγώνα για τη διάσωση του περιβάλλοντος. Ας δηλώσουμε όλοι συμμετοχή.

Με τους Ολυμπιακούς Αγώνες κάθε πολίτης της Γης έχει την ευκαιρία να δώσει ένα δυναμικό παρόν. Γιατί να περιορίζεται αυτή η δυνατότητα μόνο στους αθλητικούς στίβους;

Διεθνές Δικαστήριο για το Περιβάλλον

Ένα Διεθνές Δικαστήριο για το Περιβάλλον μπορεί να παρέχει το όραμα και τα κίνητρα για τον περιορισμό των περιβαλλοντικών απειλών και την οικοδόμηση μιας κοινωνίας που σέβεται και προστατεύει τα δικαιώματα των μελλοντικών γενεών.

Εκχειρία και Ολυμπιάδα

Το Ολυμπιακό πνεύμα και η εκχειρία μπορούν να εμπνεύσουν κάθε πολίτη της Γης να συμμετάσχει στον αγώνα για την προστασία του περιβάλλοντος και του βίου.

Βιο-Τουρισμός

Ο μύθος, η ιστορία, η βιοποικιλότητα, ο πολιτισμός, αποτελούν τα θεμέλια του βιο-τουρισμού. Η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της ανθρωπότητας είναι ο πλούτος της κοινωνίας. Ο βιο-τουρισμός αξιοποιεί κάθε γωνιά της Ελληνικής γης με βάση την ιστορική και πολιτιστική της προσφορά.

Βιο-Ολυμπιάδες των Νέων

Κάθε χρόνο, στην Αγία Πετρούπολη, παιδιά και νέοι διαγωνίζονται στην Βιο-Ολυμπιάδα των Νέων με εργασίες και καλλιτεχνικές δραστηριότητες.

Βιο-Πολιτισμός

Ο βιο-πολιτισμός προωθεί τη συνεργασία τέχνης και τεχνολογίας στην οικοδόμηση μιας "βιοκεντρικής" κοινωνίας, όπου ο σεβασμός για το περιβάλλον αποτελεί τον πυρήνα κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο διάλογος, με θέση και αντίθεση, οδηγεί στη σύνθεση των νέων αξιών για τη χιλιετία.

Στρατηγική Επιχειρήσεων

Πολιτισμός και Περιβάλλον – CD-Rom

Περιοδικές Εκδόσεις

Άτομα με Ειδικές Ανάγκες Δικαίωμα και Αξία Συμμετοχής στην Κοινωνία και τον Πολιτισμό

Χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων

Πρόβλημα	Μέτρο
Ψηλά πεζοδρόμια Σκάλες	Κατασκευή χαμηλωμένων κροσπέδων Πρόβλεψη ραμπών, ανελκυστήρων ή αναβατορίων
Διέλευση από στενούς χώρους, ανελκυστήρες, ανοίγματα ή πόρτες	Διαπλάτυνση των δρόμων και των χώρων, κατασκευή ευρύχωρων καμπάνων σε ανελκυστήρες
Πρόσβαση σε χειριστήρια και άλλα αντικείμενα που βρίσκονται ψηλά	Τα χειριστήρια και τα διάφορα αντικείμενα να βρίσκονται σε χαμηλό ύψος
Χρήση λουτρού	Εγκατάσταση χειρολαβών και ειδικών καθισμάτων σε τουαλέτες και μπανιέρες

Άτομα με προβλήματα βάδισης

Πρόβλημα	Μέτρο
Προσπέλαση υψομετρικών διαφορών	Πρόβλεψη χαμηλωμένων κροσπέδων, ραμπών, ανελκυστήρων ή αναβατορίων
Μετακίνηση σε συνθήκες όπου απαιτείται ταχύτητα	Αύξηση του χρονικού διαστήματος για τη διέλευση των πεζών στις διαβάσεις. Αύξηση του χρονικού διαστήματος που μένει ανοικτή η πόρτα σε ανελκυστήρες και αυτόματες πόρτες. Πρόβλεψη κουπαστής για στήριξη
Σκάλες ή ράμπες	Πρόβλεψη για φαρδιές πόρτες. Τα κατώφλια χρειάζεται να έχουν κατηφορική κλίση

Άτομα με προβλήματα στην κίνηση των άνω άκρων

Πρόβλημα	Μέτρο
Άνοιγμα βαριάς πόρτας	Χρήση αυτόματων θυρών ή θυρών που ανοίγουν εύκολα
Χρήση πόμολου πόρτας	Αντικατάσταση με χειρομοχλούς
Χειρισμός δημόσιων κρηνών	Χρήση χειρομοχλών ή κουμπιών στις δημόσιες κρήνες

Άτομα με τύφλωση

Πρόβλημα	Μέτρο
Προσανατολισμός	Πρόβλεψη καθοδηγητικών λωρίδων στην επιφάνεια των πεζοδρομίων. Πρόβλεψη υπερυψωμένων κροσπέδων και άλλων εύκολα ανιχνεύσιμων καθοδηγητικών στοιχείων. Πρόβλεψη απτών ενδεικτικών λωρίδων που να προειδοποιούν για αλλαγή της κατεύθυνσης του δρόμου και τη θέση σκαλοπατιών και ραμπών
Εντοπισμός εμποδίων στο πεζοδρόμιο	Ανάγλυφη επίστρωση του δαπέδου ή απτές ενδεικτικές λωρίδες γύρω από εμπόδια
Διαβάσεις	Πρόβλεψη ακουστικών σημάτων στους φωτεινούς σηματοδότες
Μετακίνηση σε ανελκυστήρες	Πρόβλεψη ηχητικών σημάτων και κομβίων κλήσης με απτό κείμενο
Αναγνώριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης	Πρόβλεψη συστημάτων ακουστικής προειδοποίησης
Εντοπισμός της εξόδου ή της σκάλας	Πρόβλεψη απτών ενδείξεων γύρω από τις θύρες και τις χειρολαβές εξόδου

Άτομα με περιορισμένη όραση

Πρόβλημα	Μέτρο
Εντοπισμός εμποδίων στο πεζοδρόμιο	Πρόβλεψη ενδείξεων ή σημάτων με ζωηρά χρώματα για τον εντοπισμό εμποδίων
Προσανατολισμός	Χρήση ευανάγνωστων και αρκετά μεγάλων χαρακτήρων σε πινακίδες και ταμπέλες
Διαβάσεις	Πρόβλεψη ακουστικών σημάτων σε φωτεινούς σηματοδότες
Μετακίνηση σε ανελκυστήρες και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης	Χρήση χρωματικών αντιθέσεων για το χρωματισμό θυρών, χειρολαβών, απτών σημάτων, κτλ.
Εντοπισμός εγκαταστάσεων	Πρόβλεψη προειδοποιητικών σημάτων

Άτομα με περιορισμένη ακοή

Πρόβλημα	Μέτρο
Διαβάσεις	Εξασφάλιση ευδιάκριτων έγχρωμων σημάτων και προειδοποιητικών σημάτων σε φωτεινούς σηματοδότες
Χρήση ομιλίας, μετάδοση λόγου και γλωσσική επικοινωνία	Ευανάγνωστα μηνύματα, ειδικά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων για βαρήκοους σε χώρους συνεδριάσεων και σε τηλεφωνικούς θαλάμους
Κουδούνισμα της πόρτας, σύστημα αναγγελίας ορόφων του ανελκυστήρα και συναγερμού	Εξασφάλιση συστήματος οπτικής αναγγελίας

Ο βίος δεν κάνει διακρίσεις. Το πολυτιμότερο αγαθό στον πλανήτη μας ανήκει σε όλους. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα συμμετοχής στη ζωή, στο περιβάλλον, στην κοινωνία και στον πολιτισμό. Η ποικιλομορφία είναι ο πλούτος της ανθρωπότητας. Για να οικοδομήσουμε μια κοινωνία πολιτών χρειάζεται η συμβολή και συμμετοχή του κάθε ατόμου.

Για να προωθήσει αυτά τα ιδανικά σε παγκόσμιο επίπε-

δο, η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής ετοιμάζει ένα νέο εκπαιδευτικό εγχειρίδιο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα για τα άτομα με αναπηρίες. Ελπίζουμε ότι το εγχειρίδιο αυτό θα αποτελέσει χρήσιμο οδηγό σε κάθε δραστηριότητα, ώστε να γίνει κατανοητό ότι οι άνθρωποι με αναπηρίες είναι πολίτες που μπορούν να προσφέρουν τα μέγιστα στο κοινωνικό σύνολο. Η προσφορά τους δεν είναι μόνο ικανή αλλά και

αναγκαία για την εξάλειψη των φραγμών και τη δημιουργία κοινωνικά υπεύθυνης συμπεριφοράς.

Η επιτυχία της Ολυμπιάδας του 2004 θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό και από την επιτυχία της Παραολυμπιάδας. Είναι χρέος του κάθε πολίτη να υποστηρίξει την Παραολυμπιάδα και να καταργήσει όλες τις διακρίσεις μεταξύ των αθλητών που συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες.

Πολίτες με ίσα δικαιώματα

Οι άνθρωποι με αναπηρίες είναι πολίτες με ίσα δικαιώματα. Είναι εργαζόμενοι, καταναλωτές, φορολογούμενοι, πολιτικοί, φοιτητές, συγγενείς και φίλοι, αλλά δεν αντιμετωπίζονται όπως θα έπρεπε. Μια πρόσφατη ευρωπαϊκή δημοσκόπηση δείχνει ότι υπάρχει σημαντική έλλειψη κατανόησης για τις αναπηρίες και πόσους ανθρώπους επηρεάζουν.

Τα άτομα με αναπηρίες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως πολίτες με ίσα δικαιώματα οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους, και όχι ως ανικείμενο λύπησης ή φιλανθρωπίας. Συχνά είναι αποκλεισμένοι από την κοινωνία λόγω της ελλιπούς εκπαίδευσης και της ανεργίας, που ο-

δηγούν στην φτώχεια. Σχεδόν τα δύο τρίτα των ατόμων με αναπηρίες δεν ολοκληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και λιγότερο από το 10% των ατόμων με υψηλή αναπηρία έχουν πρόσβαση στην ανώτερη εκπαίδευση.

Μια άλλη ευρωπαϊκή δημοσκόπηση για τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στην αναπηρία έδειξε ότι 97% των ερωτηθέντων στην ΕΕ πιστεύει ότι πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί καλύτερη ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία. Το 93% εξέφρασε την επιθυμία να γίνουν περισσότερες επενδύσεις ώστε να καταστεί το φυσικό περιβάλλον πιο προσβάσιμο σε άτομα με κάθε

μορφής αναπηρία, είτε αφορά την όραση, την ακοή ή την κίνηση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισε το 2003 ως το Ευρωπαϊκό Έτος για Άτομα με Αναπηρίες με σκοπό να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων αυτών. Ένα καλύτερο μέλλον για τους ανθρώπους με αναπηρίες σημαίνει καλύτερο μέλλον για όλους μας.

Εργασία, απασχόληση και αποκατάσταση

Η απασχόληση είναι ουσιαστική ώστε τα άτομα με αναπηρίες να προστατευθούν από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και να προ-

σφέρουν θετικά στο κοινωνικό σύνολο. Είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας το οποίο να προωθεί την απασχόληση και τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Μια νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης θεσπίστηκε στη Σύνοδο της Βαρκελώνης το Μάρτιο του 2002. Επιχειρεί να είναι σαφής, απλή και αποτελεσματική, θέτοντας σαν χρονικό πλαίσιο ολοκλήρωσής της το 2010 με μια ενδιάμεση αξιολόγηση το 2006.

Προτείνεται η μεγαλύτερη συμμετοχή κοινωνικών εταιριών και της κοινωνίας των πολιτών στη δημιουργία ευκαιριών πλήρους απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρίες, η προώθηση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία με τη δημιουργία καλύτερων

θέσεων εργασίας, και καλλιέργεια της συνοχής για μια αγορά εργασίας για όλους.

Η αποκατάσταση ενισχύει την ποιότητα διαβίωσης των ατόμων με αναπηρίες και εξασφαλίζει περισσότερο δίκαιες ευκαιρίες προωθώντας και προστατεύοντας τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Απαιτεί την πλήρη και συντονισμένη συμμετοχή κάθε επιπέδου της κοινωνίας: τοπικό, περιφερειακό και εθνικό. Μια ολοκληρωμένη στρατηγική

αποκατάστασης χρειάζεται να επιδιώκει την παρέμβαση όλων των σχετικών τομέων - εκπαίδευση, υγεία, νομοθεσία, κοινωνία και επαγγελματισμό - και στοχεύει στην πλήρη απασχόληση των ατόμων με αναπηρία. Οι παρεμβάσεις αυτές πρέπει να προωθηθούν σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, και να γίνουν προσαρμογές του φυσικού και ψυχολογικού περιβάλλοντος που θα διευκολύνουν την

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα άτομα με αναπηρίες είναι πάνω από 38 εκατομμύρια. Μόνο το 46% αυτών με μέση αναπηρία και το 24% αυτών με υψηλή αναπηρία εργάζονται.

- Καλλιέργεια θετικής αντιμετώπισης των ανθρώπων με αναπηρίες
- Πρόβλεψη υπηρεσιών αποκατάστασης
- Πρόβλεψη ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Δημιουργία μικρών και μεγάλων ευκαιριών εργασίας και απασχόλησης
- Υποδομή περιθάλψης
- Αντιμετώπιση των αιτιών πρόκλησης των αναπηριών
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση.
- Συμμετοχή της οικογένειας και της τοπικής κοινωνίας
- Συμμετοχή της δημοσίας διοίκησης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Δημιουργία και ενεργό συμμετοχή ΜΚΟ ατόμων με αναπηρίες σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Κινητοποίηση της ιατρικής κοινότητας, των εκπαιδευτικών, των κοινωνιολόγων και άλλων φορέων
- Κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα (επιχειρήσεις και βιομηχανία)

Παραολυμπιακοί Αγώνες

Έτος	Πόλη	Συμμετέχοντες
1960	Ρώμη, Ιταλία	400 αθλητές από 23 χώρες
1964	Τόκιο, Ιαπωνία	390 αθλητές από 22 χώρες
1968	Τελ Αβίβ, Ισραήλ	750 αθλητές από 29 χώρες
1972	Χαϊδελβέργη, Γερμανία	1000 αθλητές από 44 χώρες
1976	Τορόντο, Καναδάς	1600 αθλητές από 42 χώρες
1980	Άρνεμ, Ολλανδία	2500 αθλητές από 42 χώρες
1984	Στοκ Μάντβιλ, ΗΒ Νέα Υόρκη, ΗΠΑ	4080 αθλητές από 42 χώρες
1988	Σεούλ, Κορέα	3053 αθλητές από 61 χώρες
1992	Βαροκλώνη, Ισπανία	3020 αθλητές από 82 χώρες
1996	Ατλάντα, ΗΠΑ	3195 αθλητές από 103 χώρες
2000	Σίδνεϋ, Αυστραλία	3843 αθλητές από 123 χώρες

Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα οργανωμένο αθλητικό γεγονός από οργανωτική και αγωνιστική πλευράς με τη συμμετοχή ατόμων με αναπηρίες όλων των κατηγοριών. Τα άτομα αυτά δεν δίνουν μόνο τον αγώνα της επιβίωσης, αλλά βρίσκονται και στον αθλητικό στίβο, χρυσοί ή χρ

ες στην Ολυμπιάδα της ζωής και της θέλησης, δίνοντας μαθήματα υπομονής **Είναι χρέος του κάθε πολίτη να υποστηρίξει την Παραολυμπιάδα και να εξασφαλίσει την εξάλειψη όλων των διακρίσεων.**

νης και επιμονής, θάρρους και αποφασιστικότητας σε όλους. Καθώς οι Παραολυμπιάδες έχουν την ίδια βαρύτητα με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, η επιτυχία της Παραολυμπιάδας του 2004 θα επισφραγίσει την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας. Είναι χρέος του κάθε πολίτη να υποστηρίξει την Παραολυμπιάδα και

να εξασφαλίσει την εξάλειψη όλων των διακρίσεων μεταξύ των αθλητών που συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες.

Οι πρώτοι αγώνες για αθλητές με κάποια αναπηρία διεξήχθησαν το 1948 στο Στοκ Μάντβιλ, στην Αγ. Γλία. Την ημέρα της εναρκτήριας τελετής της Ολυμπιάδας του Λονδίνου το 1948, έλαβε χώρα στο Στοκ Μάντβιλ ο πρώτος αγώνας για αθλητές σε αναπηρικές καρέκλες. Τέσσερα χρόνια μετά, αθλητές από την Ολλανδία συμμετείχαν στους αγώνες και έτσι γεννήθηκε ένα διεθνές κίνημα γνωστό με την ονομασία Παραολυμπιακό κίνημα.

Οι Ολυμπιακού τύπου αγώνες για αθλητές με αναπηρία διοργανώθηκαν για πρώτη φορά στη Ρώμη το 1960, αμέσως μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Θεωρούνται οι πρώτοι Παραολυμπιακοί Αγώνες. Περίπου 400 αθλητές από 23 χώρες συμμετείχαν σε

αθλήματα όπως τοξοβολία, κολύμβηση, ξιφομαχία, καλαθοσφαίριση, επιτραπέζια αντισφαίριση και στίβος.

Από τότε οι Παραολυμπιακοί Αγώνες διεξάγονται ανά τετραετία το ίδιο έτος με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Από το 1960, έχουν διεξαχθεί έντεκα Θερινοί Παραολυμπιακοί Αγώνες και επτά Χειμερινοί Παραολυμπιακοί Αγώνες. Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες έχουν εξελιχθεί στο δεύτερο σημαντικότερο αθλητικό γεγονός μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Την 19η Ιουνίου 2001, υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και της Διεθνούς Παραολυμπιακής Επιτροπής η οποία διασφαλίζει ότι από τη διαδικασία επιλογής υποψηφίου για το 2012 και ύστερα, η πόλη η οποία θα επιλεγεί για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων θα είναι υποχρεωμένη να διοργανώνει και τους Παραολυμπιακούς. Οι επόμενοι Παραο

ολυμπιακοί Αγώνες θα πραγματοποιηθούν στην Αθήνα το 2004, δύο εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Με επίκεντρο τον αθλητή και όχι την αναπηρία, οι Παραολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας θα προσφέρουν στους θεατές και τους εθελοντές μια μοναδική εμπειρία προβολής της επιδίωξης των αθλητών να κατακτήσουν την καλύτερη επίδοση της ζωής τους.

Για μια Ευρώπη προσβάσιμη σε τουρίστες με αναπηρία – τουριστική πολιτική 2000-2004

Στην ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων του τουριστικού κλάδου της χώρας σχετικά με τα βασικά είδη αναπηρίας και τους τρόπους εξυπηρέτησης και παροχής ικανοποιητικών υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία, αποσκοπεί η έκδοση από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) στην ελληνική γλώσσα του βιβλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης "Για μια Ευρώπη προσβάσιμη σε Τουρίστες με Αναπηρία", που κυκλοφόρησε πρόσφατα.

Στο βιβλίο αυτό, που συντάχθηκε από ειδικούς επιστήμονες, παρουσιάζονται αναλυτικά και εύληπτα πρα-

κτικές πληροφορίες σχετικά με:

- τις βασικές κατηγορίες αναπηριών και τις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης
- τους τρόπους συνάντησης και επικοινωνίας των επαγγελματιών του τουρισμού (τουριστικές επιχειρήσεις, αεροπορικές και ακτοπλοϊκές εταιρείες, υπηρεσίες σιδηροδρομικών σταθμών και υπεραστικών λεωφορείων, δημόσιες υπηρεσίες κ.λπ.), με πελάτες με αναπηρία
- τα κριτήρια για την επιλογή του κατάλληλου τόπου αναψυχής ή ταξιδιού για άτομα με αναπηρίες
- τους τρόπους υποδοχής των ταξιδιω-

τών με αναπηρία, τα σημεία έλξης των επισκεπτών (μονοπάτια, αλλαγές επιπέδων, κήποι, είσοδοι

Μόνο δεκαπέντε μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι είναι προσβάσιμοι σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

κτιρίων, πόρτες, τηλέφωνα, τουαλέτες, φωτισμός κ.α.), τις άλλες παροχές προς τα άτομα με αναπηρίες, όπως επισκευές ή ενοικιάσεις αναπηρικών καθισμάτων, ενοικίαση

συσκευών οξυγόνου, ή παροχή υπηρεσιών αιμοκάθαρσης

- τα τεχνικά κριτήρια και τις προδιαγραφές προσβασιμότητας των κτιρίων για άτομα με αναπηρίες

Η έκδοση αυτή εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλέγμα ενεργειών του Ε.Ο.Τ. και του Υπουργείου Ανάπτυξης για την προώθηση και περαιτέρω αναβάθμιση όλων των απαιτούμενων υποδομών της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας, ώστε οι πολίτες με αναπηρία που ταξιδεύουν στην Ελλάδα, να απολαμβάνουν ισότιμα, χωρίς προβλήματα και καθυστερήσεις, και

με ποιοτικές υπηρεσίες το κοινωνικό αγαθό του τουρισμού.

Έχουμε μείνει πίσω. Προκαταρκτικές έρευνες που έγιναν ενόψει της Ολυμπιάδας του 2004 έδειξαν ότι οι περισσότερες παράλιες στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής δεν έχουν καμία πρόβλεψη για τους κινητικά αναπήρους. Οι έρευνες επίσης έδειξαν ότι μόνο δεκαπέντε μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι είναι προσβάσιμοι σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Τέλος, μόνο δεκαπέντε ξενοδοχεία και μόλις το 3% των εστιατορίων είναι προσβάσιμα σε άτομα που αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα.

Ίσες ευκαιρίες για άτομα με αναπηρία

Η εξασφάλιση ενός νομικού πλαισίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων με αναπηρίες σε κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής και της κοινωνίας είναι ζωτικής σημασίας. Τα Ηνωμένα Έθνη και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν θεσπίσει μια σειρά από κανόνες, οδηγίες και αποφάσεις σχετικά με όλα τα θέματα που αφορούν στα άτομα με αναπηρίες. Η αλληλεγγύη βοήθεια απέναντι στα άτομα με αναπηρίες στο πεδίο της εργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η διάσταση της αναπηρίας δεν συμπεριλαμβάνεται στα εθνικά σχέδια δράσης κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το μεγαλύτερο μέρος της προσπάθειας μετατροπής της κοινωνίας μας σε μια προσηλασμένη κοινωνία μπορεί να επιτευχθεί με την υλοποίηση νομοθεσίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Στην προσπάθεια αυτή, η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει να ενισχύσει τη συνεργασία με τα κράτη μέλη, να προάγει τη συλλογή, την ανταλλαγή και την ανάπτυξη συγκρίσιμων πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων, και να αυξήσει την πληροφόρηση και την εκπαίδευση σε θέματα αναπηρίας. Η Μονάδα για την Ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρίες είναι αρμόδια

να ενσωματώνει τα θέματα αναπηρίας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Διοργανώνει τακτικές συναντήσεις με τους αντιπροσώπους άλλων Γενικών Διευθύνσεων στα πλαίσια της Διυπηρεσιακής Ομάδας για την Αναπηρία. Σκοπός της είναι να αυξήσει την πληροφόρηση για θέματα αναπηρίας και να διευκολύνει και να προάγει τη συνεργασία σε θέματα αναπηρίας μεταξύ των Γενικών Διευθύνσεων.

Ένα από τα βασικά επιτεύγματα για τα άτομα με αναπηρίες υπήρξε η θέσπιση από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1994 κανόνων για την εξίσωση ευκαιριών για άτομα με αναπηρίες. Αν και δεν αποτελούν νομικά δεσμευτική πράξη, οι κανόνες αυτοί αντιπροσωπεύουν μια ισχυρή ηθική και πολιτική δέσμευση από μέρους των κυβερνήσεων να αναλάβουν δράση για να επιτύχουν την εξίσωση των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρίες. Οι κανόνες αποτελούν μια χρήσιμη πράξη για τη χάραξη πολιτικής και βάση για τεχνική και οικονομική συνεργασία. Ενσωματώνουν τη διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναφέρονται σε προϋποθέσεις για την ισόνομη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στο κοινωνικό γίνεσθαι.

Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

Οι συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων με αναπηρίες είναι απαραίτητο να βελτιωθούν, με καθιέρωση της ισότητας σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής και της ανάπτυξης. Οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι με αναπηρίες και οι φραγμοί που συναντούν στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, και στην πρόσβαση, τους καθιστούν πολύ πιο ευάλωτους στον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι άνθρωποι με αναπηρίες τείνουν να είναι φτωχότεροι γιατί δεν έχουν εργασία ή πρόσβαση σε εισόδημα, βασικές κοινωνικές και ιατρικές παροχές και αποκατάσταση.

Στοιχεία από τη δεκαετία του 1990 αποκαλύπτουν ότι γενικά το μέσο οικογενειακό εισόδημα είναι σημαντικά χαμηλότερο σε νοικοκυριά με άτομα με αναπηρίες, εξαιτίας της ανεργίας ή της υποαπασχόλησης. Επίσης έχει διαπιστωθεί ότι το εισόδημα μειώνεται αντιστρόφως ανάλογα με τη σοβαρότητα της αναπηρίας. Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, διακεκομμένης απασχόλησης και απασχόλησης σε κακοπληρωμένες

δουλειές με λίγες προοπτικές που βιώνουν τα άτομα με αναπηρίες, επηρεάζουν το εισόδημά τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Επιπλέον τα άτομα με αναπηρίες επιβαρύνονται με πρόσθετες δαπάνες για ιατρική περίθαλψη, αναγκαία βοηθήματα (ακουστικά, αναπηρικά αμαξίδια κτλ.), προσσχημογές στις οικίες τους, βοηθητική τεχνολογία και την απαραίτητη προσωπική βοήθεια και υποστήριξη. Ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν περιορίζεται μόνο στην "οικονομική φτώχεια". Η "κοινωνική φτώχεια" διαδραματίζει εξίσου σημαντικό ρόλο στη ζωή των ατόμων με αναπηρίες. Τα άτομα με αναπηρίες είναι συχνά εκτεθειμένα στις καταστροφικές επιπτώσεις της διάκρισης, του αποκλεισμού, της προκατάληψης και της άρνησης συμμετοχής στο κοινωνικό σύνολο.

Αυτός ο αποκλεισμός δυσχεραίνει τη ζωή και την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρίες. Η περιθωριοποίηση μειώνει τις ευκαιρίες των ατόμων με αναπηρίες να συμβάλουν παραγωγικά στην οικογένεια και στην κοινωνία. Η έλλειψη επαρκών και συστηματικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εμποδίζει επίσης την επαγγελματική αποκατάσταση και την κοινωνική ενσωμάτωση. Τα άτομα με αναπηρίες σε ιδρύματα αποτελούν το πιο κραυγαλέο παράδειγμα αποκλεισμού στην κοινωνία μας. Παρά το γεγονός ότι πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν υιοθετήσει νομοθεσία για την κατάργηση των περισσότερων ιδρυμάτων, ένας μεγάλος αριθμός συνεχίζει να υπάρχουν. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις τα ιδρύματα έχουν αντικατασταθεί από ανεπαρκείς προσωρινές δομές, ενώ δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για το τι θα απογίνουν οι τρόφιμοι. Κατά συνέπεια, πολλοί από τους ανθρώπους που ζούσαν σε ιδρύματα μένουν άστεγοι. Η υλοποίηση εξειδικευμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρίες και τις οικογένειές τους είναι προτεραιότητα για τη σωστή λειτουργία προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης.

Η εξασφάλιση κατάλληλου νομικού πλαισίου κατοχυρώνει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

Το ποσοστό ανεργίας για τα άτομα με αναπηρίες είναι διπλάσιο ή τριπλάσιο σε σχέση με αυτό των ατόμων χωρίς αναπηρίες.

Μύθος – Βουνά & Π

Ο καθαρισμός των στάβλων του Αυγεία

Ο ποτάμιος θεός Πηνειός ήταν γιος του Ωκεανού και της Τηθύος. Το ποτάμι συνδέεται με έναν από τους άθλους του **Ηρακλή**, τον καθαρισμό των στάβλων του **Αυγεία**. Ο Ηρακλής κατάφερε να καθαρίσει τους στάβλους του Αυγεία με την εκτροπή του Αλφειού και Πηνειού μέσα από αυτούς. Ο Αυγείας όμως αρνήθηκε να καταβάλει την συμφωνημένη αμοιβή σε βόδια και έτσι ο Ηρακλής κήρυξε τον πόλεμο και σκότωσε τον ίδιο και τους γιους του.

Ιάσονας

Σύμφωνα με κάποιους, ο παραπόταμος του Πηνειού **Ενιπέας** συνδέεται με τον **Ιάσονα**. Κατεβαίνοντας από το **Πήλιο** προς την Ιωλκό, ο **Ιάσονας** χάνει το ένα του σανδάλι. Η **Ήρα**, που ήταν ερωτευμένη μαζί του, εμφανίζεται στην όχθη του ποταμού ως ηλικιωμένη γυναίκα και του ζητά να την περάσει απέναντι. Τότε ο **Ιάσονας** χάνει το σανδάλι του. Ο **Οβίδιος** αναφέρει ότι ο **Ποσειδώνας** με τη μορφή του **Ενιπέα** απέκτησε με την **Ιφιμέδεια** τον **Ωτο** και τον **Εφιάλτη**.

ΕΥΡΩΤΑΣ

Ο **Ευρώτας** είναι ο πιο σημαντικός ποταμός της Πελοποννήσου, στην πε-

ριοχή της **Λακωνίας** με μήκος 80 χλμ. Διασχίζει ολόκληρη τη λακωνική κοιλάδα μεταξύ των οροσειρών του **Ταύρου** και του **Πάργωνα** ή **Ταυλού** και **Ίμερου**, όπως είναι οι παλαιότερες ονομασίες τους.

Η γέννηση της Ελένης

Ο **Ευρώτας** που ονομάστηκε έτσι από τον ομώνυμο μυθικό βασιλιά, συνδέεται με τη γέννηση της **Ελένης**. Η **Ελένη** ήταν κόρη του **Δία** και αδελφή της **Κλυταιμνήστρας**, του **Κάστορα** και του **Πολυδευχή**. Και οι τέσσερις ήταν παιδιά της **Λήδας**, συζύγου του **λακεδαίμονιου βασιλιά Τυνδάρεως**. Κατά τον **Ευριπίδη**, ο **Δίας** είχε μεταμορφωθεί σε κύκνο προσποιούμενος ότι καταδιώκεται από έναν αετό, τη μορφή του οποίου είχε πάρει ο **Ερμής**. Ο κύκνος τρομαγμένος, έψαξε για καταφύγιο στην αγκαλιά της ανυποψίαστης **Λήδας**. Έτσι, κατάφερε να ζευγαρώσει με αυτήν στις όχθες του ποταμού **Ευρώτα**. Από αυτή τη συνένωση η **Λήδα** γέννησε ένα αυγό από το οποίο ήρθαν στον κόσμο η **Ελένη**. Οι **Σπαρτιάτες** εξακολουθούσαν να δείχνουν ένα αυγό που κρεμόταν από την οροφή του ναού των **Λευκιπιδών**, λέγοντας ότι από αυτό αναδύθηκε η **Ελένη**, σύμφωνα με τη μαρτυρία του **Πανυσία**.

ΑΧΕΛΩΟΣ

Ο ακαρνανικός **Αχελώος** είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος ποταμός στην Ελλάδα με μήκος 225 χλμ. και διατρέ-

χει την κεντρική και νότια **Πίνδο**.

Η διαμάχη του Αχελώου με τον Ηρακλή για το χέρι της Δηάνειρας

Ο **Αχελώος** ήταν ο πιο ισχυρός από τους ποτάμιους θεούς, γιος του **Ωκεανού** και της **Τηθύος**, σύμφωνα με τον **Όμηρο**. Παντρεύτηκε τη **Στερόπη** ή τη **μούσα Μελπομένη** και απέκτησε μια κόρη την **Καλλιρόη** η οποία παντρεύτηκε τον **Αλκμαίωνα** και απέκτησε μαζί του τον **Ακαρνανά** και τον **Αμφότερο**. Ο **Αχελώος** πάλεψε με τον **Ηρακλή** για την κατάκτηση της **Διάνειρας**, πριγκίπισσας της αιτωλικής **Καλυδώνας**. Κατά την πάλη ο **Αχελώος** μεταμορφώθηκε διαδοχικά σε φίδι, ταύρο και άνθρωπο με κέρατα ταύρου. Όμως ο **Ηρακλής** κατάφερε και έσπασε ένα από τα κέρατά του κατακτώντας έτσι τη νίκη. Στη συνέχεια, όμως, ο ήρωας τον λυπήθηκε και του έδωσε πίσω το σπασμένο του κέρατο. Ο **Αχελώος** χαρούμενος με τη γενναιοδωρία του **Ηρακλή**, του δώρισε το κέρατος της **Αμάλθειας**.

Σύμφωνα με μία άλλη εκδοχή του μύθου, ο **Αχελώος** ντροπιώθηκε τόσο από την ήττα του, που έπεσε και πνίγηκε στον ποταμό, ο οποίος από τότε πήρε το όνομά του. Τότε, οι **Ναϊάδες** νύμφες έδωσαν στον **Ηρακλή** το κέρατος της **Αμάλθειας** σε αντάλλαγμα για το σπασμένο κέρατο του πατέρα τους.

Ο εξαγνισμός του Αλκμαίωνα

Λέγεται ότι ο **Αχελώος** δέχτηκε να εξαγνίσει τον **Αλκμαίωνα** από τη μητροκτονία. Ο **Αλκμαίων**, τοπικός ήρωας του **Άργους**, γιος του **Αμφιάραου** και της **Εριφίλης**, αδελφός του **Αμ-**

φιλοχου και σύζυγος της **Καλλιρόης**, ήταν ένας από τους απογόνους που κυριεύσαν τη **Θήβα**. Μετά την κατάληψη της **Θήβας** σκότωσε τη μητέρα του, η οποία είχε προδώσει τον πατέρα του, ικανοποιώντας έτσι τον διπλό χρησμό του **δελφικού μαντείου** να εκδιωχθεί τόσο τον θάνατο του πατέρα του όσο και την προδοσία της μητέρας του. Στη συνέχεια τον κυνήγησαν οι **Ερινύες** και έτσι αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη **Θήβα**. Γνωρίζοντας από τον χρησμό ότι δε θα βρει ησυχία μέχρι να φτάσει σε μία χώρα, στην οποία ο ήλιος δε θα είχε ανατείλει μέχρι την ημέρα του φονικού, έφτασε στις πηγές του **Αχελώου**. Κοντά στον **Αχελώο** βρήκε προστασία και εξαγνίστηκε πνευματικά. Νυμφεύθηκε την κόρη του, **Καλλιρόη**, έκανε μαζί της παιδιά και έφτιαξε το δικό του βασίλειο που δημιουργήθηκε από τις προσχώσεις του ποταμού, μία χώρα που ονομάστηκε **Ακαρνανία** προς τιμήν του γιου του. Τότε κατάλαβε τον χρησμό που του υποδείκνυε να εγκατασταθεί σε μία νέα χώρα, η οποία δεν υπήρχε, όταν σκότωσε τη μητέρα του.

NOMIA OPH

Νόμια ήταν το όνομα οροσειράς στην **Πελοπόννησο** κατά μήκος των συνόρων **Αρκαδίας**, **Ηλείας** και **Μεσσηνίας**, νότια του όρους **Λύκαιου** και βόρεια του ανώτερου μέρους της πεδιάδας της **Μεσσηνίας** στην **Πελοπόννησο**.

Απόλλωνας, Κορωνίδα και Ασκληπιός

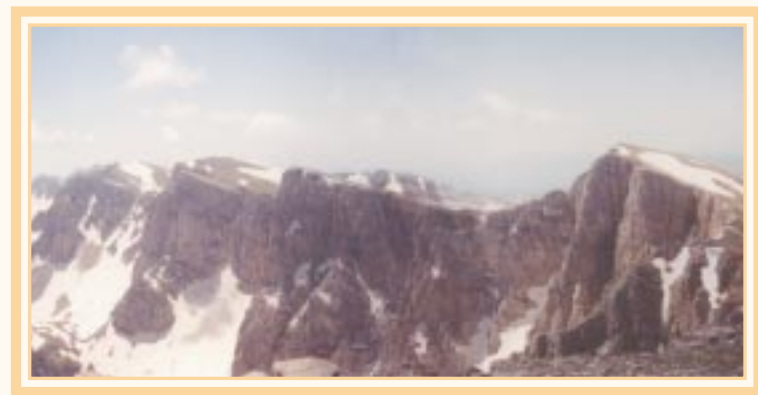
Ο **Απόλλωνας** συναντά στη **Λακεδεία**, πόλη της νοτιοανατολικής **Θεσσαλίας**, την όμορφη κόρη του βασιλιά **Φλεγύα**, **Κορωνίδα** να περπατά στη λίμνη **Κάρλα**. Καθώς σκύβει να δροσίσει τα πόδια της στο νερό, ο **Απόλλωνας** βλέπει την κοπέλα, την ερωτεύεται και σμίγει μαζί της ερωτικά. Επιστρέφοντας στο παλάτι, η **Κορωνίδα** ντρέπεται να αναφέρει το συμβάν στους γονείς της, καθώς ήταν ήδη αρραβωνιασμένη με τον **Ίσχυ**, το γιο του **Έλατου**, βασιλιά της **Αρκαδίας**.

Όταν πλησίαζε η εποχή του γάμου, ένα κοράκι που είδε τις προετοιμασίες, πήγε στους **Δελφούς** και φέρει τα κακά μαντάτα στον **Απόλλωνα**. Οργισμένος ο θεός καταριέται αρχικά το πρόθυμο κοράκι, που ως τότε ήταν άσπρο, να μαυρίσει, όπως κι ε-

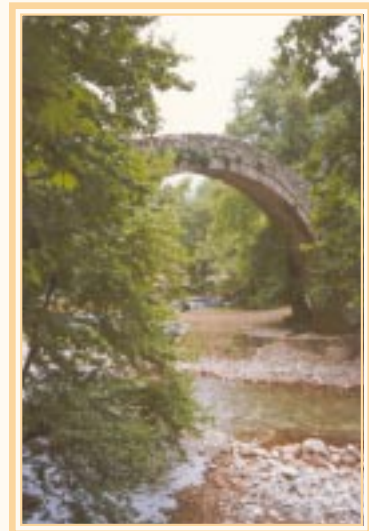
κείνο είχε μαυρίσει την καρδιά του. Στη συνέχεια σκοτώνει το γαμπρό με τα βέλη του και βάζει την αδελφή του **Άρτεμη** να σκοτώσει την **Κορωνίδα** και τις συντρόφους της. Ο θεός όμως δεν θέλει να σκοτώσει

και το αγέννητο παιδί του. Γι' αυτό, μόλις η σωρός της **Κορωνίδας** τοποθετείται στη νεκρική πυρά, ο **Απόλλωνας** αρπάζει το μωρό από τα σπλάχνα της και το εμπιστεύεται στο σοφό **Κένταυρο Χείρωνα** για να το αναθρέψει. Στο παιδί δίνεται το όνομα **Ασκληπιός**.

ΙΑΙΣΟΣ

Ο **Ιαισός** ήταν από τα μεγαλύτερα ποτάμια της **Αττικής**. Στις όχθες του συζητούσε ο **Σωκράτης** και άλλοι φιλόσοφοι με τους μαθητές τους, ενώ εκεί οι νεοεκλεγμένοι δικαστές της **Ηλιαίας** έπαιρναν τον όρκο τους.

Η απαγωγή της Ωρειθίας από τον Βορέα

Η **Ωρειθία**, η όμορφη κόρη του βασιλιά της **Αθήνας** **Ερεχθέα** και της **Πραξιθέας**, μαζεύει λουλούδια μαζί με τις φίλες της, όταν στις όχθες του **Ιαισού**, τις βλέπει ο **Βορέας** που φουσκώσε τότε προς την **Αττική**. Ο **Βορέας** την ερωτεύεται σφόδρα και θέλει να την παντρευτεί. **Μαλακώνει** το άγριο και ψυχρό παρουσιαστικό του και τη ζητά από τον πατέρα της. **Δυσωρεστημένος** από την άρνηση του **Ερεχθέα** να φύγει η κόρη του μακριά, ο **Βορέας** αποφασίζει να απαγάγει την κοπέλα και να την πάρει μαζί του στη μακρινή **Θράκη**. Μαζί της αποπτά δύο γιους, τον **Ζήτη** και τον **Κάλαι** και δύο κόρες, την **Κλεοπάτρα** και την **Χιόνη**.

Η αυτοθυσία του Κόδρου

Στον **Ιαισό** οι **Δωριείς** σκότωσαν τον **Κόδρο**, τον γιο του **Μελανθου**, βασιλιά της **Αθήνας**. Σύμφωνα με κάποιο **δελφικό χρησμό** θα ήταν δυνατόν να γίνουν κύριοι της πόλης μόνο αν δεν πέθαινε ο βασιλιάς της **Αθήνας**. Όταν ο **Κόδρος** πληροφορήθηκε τον χρησμό, μεταμφιέστηκε σε **ξυλουργό** και πήγε στο αντίπαλο στρατόπεδο και επιτέθηκε σε κάποιους στρατιώτες οι οποίοι τον σκότωσαν. Οι **Δω-**

νε για επτά ημέρες στις όχθες του **Αχέρωντα** θρηνώντας για το χαμό της συζύγου του.

ΠΗΝΕΙΟΣ

Ο **Πηνειός** με μήκος 217 χλμ. είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος ποταμός στην Ελλάδα μετά τον **Αλιάκμονα** και ένα από τα σημαντικότερα ποτάμια στη **Θεσσαλία**.

Οστάμια της Ελλάδας

Κοντά στον Χείρωνα ο Ασκληπιός μαθαίνει να θεραπεύει κάθε ασθένεια. Η φήμη του ως θεραπευτής γίνεται γνωστή σε όλη τη χώρα και άνθρωποι

απ' όλα τα μέρη έρχονται σε αυτόν να τους θεραπεύσει.

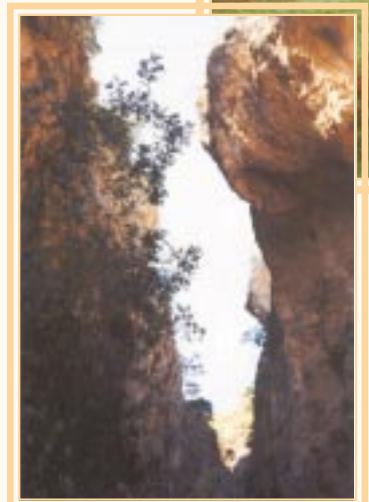
Ο Ασκληπιός εφαρμόζει τις δεξιότητές του και επαναφέρει τον Ιππόλυτο στη ζωή. Όμως ο Δίας γίνεται έξαλλος, γιατί θεωρεί ότι ο Ασκληπιός είχε ξεπεράσει τα όρια που χώριζαν τους θεούς από τους θνητούς. Έτσι κατακεραυνώνει τον Ασκληπιό. Ο Απόλλωνας συντετριμμένος από το θάνατο του γιου του αποφασίζει να πάρει εκδίκηση, σκοτώνοντας τους τρεις **Κύκλωπες** που έφτιαχναν τους κεραυνούς του Δία. Ο Δίας απειλεί να τον στείλει στα Τάρταρα, αλλά με επέμβαση της μητέρας Λητώς καταδικάζεται να υπηρετήσει τον Αδμητο, ως βοσκός του για ένα έτος.

ΕΛΙΚΩΝΑΣ

Ο **Ελικώνας** είναι βουνό της Στερεάς Ελλάδας, στη νότια **Βοιωτία**, μεταξύ της λίμνης Κοπαΐδας και του Κορινθιακού Κόλπου. Από πολλούς θεωρείται προέκταση της οροσειράς του **Παρνασσού**.

Ο Ησίοδος και οι Ελικωνιάδες Μούσες

Ο **Ελικώνας** θεωρούνταν από τους αρχαίους ως το λημέρι των **Μουσών**, θεοτήτων της έμπνευσης, οι οποίες ονομάζονταν συχνά **Ελικωνιάδες**. Ο Ησίοδος περιγράφει, πως έλαβε από τις Μούσες το χάρισμα της ποιητικής έμπνευσης. Κάποτε, λέει, καθώς βοσκούσε τα πρόβατά του στον Ελικώνα, οι Μούσες τον πλησίασαν και του πρόσφεραν ένα κλαδί δάφνης δίνοντάς του έτσι το χάρισμα της ποιητικής.

Ελικώνας και Κιθαιρώνας

Στη μυθολογία, ο **Ελικώνας** ήταν ο καλός, ευγενικός αδερφός του **Κιθαιρώνα**. Από απληστία, ο Κιθαιρώνας σκότωσε τον πατέρα του και έριξε τον αδερφό του από έναν γκρεμό, σκοτώνοντάς τον. Οι θεοί τότε μεταμόρφωσαν τα δύο αδέρφια σε βουνά: ο καλός αδερφός έγινε ο **Ελικώνας**, τα λημέρια των Μουσών και ο κακός ο **Κιθαιρώνας**, τα λημέρια των Ερινυών.

Τειρεσίας και Αθηνά

Ο **Ελικώνας** συνδέεται επίσης με τον τυφλό μάντη **Τειρεσία**. Η μητέρα του, η νύμφη Χαρικλώ, αχώριστη σύτροφος της **Αθηνάς**, λουζόταν κάποτε με τη θεά στην πηγή της Ιπποκρήνης

πάνω στον Ελικώνα. Ο **Τειρεσίας** που είχε βγει για κυνήγι, έτυχε να περνάει από εκεί και καθώς διψούσε, σταμάτησε να πει νερό από την πηγή κι έτσι, άθελά του, είδε την Αθηνά γυμνή. Καθώς ήταν απαγορευμένο στους θνητούς να δουν ένα θεό γυμνό, έχασε την όρασή του. Η Χαρικλώ ικέτευε την Αθηνά να του ξαναδώσει την όρασή του, αλλά μιας κι αυτό ήταν αδύνατο, η Αθηνά του έδωσε το χάρισμα να προφητεύει το μέλλον από το άκουσμα του κεληδήματος των πουλιών. Η θεά χάρισε, επίσης, στον **Τειρεσία** ένα ραβδί για να περπατάει. Τέλος του υποσχέθηκε έναν μακρόχρονο βίο ως μάντη, από την εποχή του Κάδμου ως τους τελευταίους Λακεδαιμόνες.

ΥΜΗΤΤΟΣ

Ο **Υμηττός** είναι βουνό της **Αττικής**, ονομαστό στην αρχαιότητα για το μέλι και το μάρμαρό του. Η ψηλή αυτή οροσειρά περιβάλλει το λεκανοπέδιο της Αθήνας στα νότια.

Κέφαλος και Πρόκριδα

Το βουνό είναι γνωστό από το μύθο του **Κέφαλου** και της **Πρόκριδας**. Ο **Κέφαλος**, ο γιος, του βασιλιά της της Φωκίδας **Δημόνα** συναντά και ερωτεύεται στην Αθήνα την **Πρόκριδα**, μια από τις κόρες του βασιλιά **Ερεχθέα**. Την παντρεύεται και ζουν μαζί ευτυχισμένοι στον **Θορικό**, στην ανατολική ακτή της Αττικής, κοντά στο Λαύριο. Ορκίζονται να παραμείνουν για πάντα πιστοί ο ένας στον άλλο. Κάποτε, όταν ο **Κέφαλος** είχε βγει για κυνήγι στις πλαγιές του **Υμηττού**, τον βλέπει η **Ηώς**, η θεά της αυγής, και τον ερωτεύεται. Προσπαθεί να τον αποπλανήσει, αλλά ο **Κέφαλος** αρνείται. Τότε η **Ηώς** τον αρπάζει με τη βία και τον πηγαίνει στη Συρία να μείνει μαζί της.

Ο **Κέφαλος** δε θέλει να σμίξει μαζί της, τηρώντας την υπόσχεση που είχε δώσει στη γυναίκα του. Η **Ηώς** του

προτείνει να δοκιμάσει την πίστη της γυναίκας του, χωρίς αυτό να παραβιάζει τη δική του υπόσχεση. Αν η **Πρόκριδα** τον είχε απατήσει, τότε ο **Κέφαλος** θα ήταν ελεύθερος να κάνει έρωτα με άλλη γυναίκα. Μετά από οκτώ χρόνια παίρνει τη μορφή ενός ξένου με το όνομα **Πτελέων** και εμφανίζεται στην **Πρόκριδα**. Προσφέροντάς της δώρα της ζητά να κοιμηθεί μαζί του. Εκείνη αρνείται, αλλά ο **Κέφαλος** επιμένει, προσφέροντάς της τα διαλύσια χρυσαφικά και ένα χρυσό στεφάνι. Τελικά, η **Πρόκριδα** υποκύπτει. Στην κρεβατοκάμαρα, ο **Κέφαλος** της αποκαλύπτει την πραγματική του ταυτότητα και την κατηγορεί ότι καταπάτησε τον όρκο της, καθώς ήταν έτοιμη να ενωθεί με ένα ξένο. Μη θέλοντας άλλες αποδείξεις, κινά να βρει την **Ηώς**, ελεύθερος από τους περιορισμούς της υπόσχεσης που είχε δώσει κάποτε στην **Πρόκριδα**. Από την ένωσή τους γεννιέται ο **Φαέθοντας**.

Η **Πρόκριδα** ντροπιασμένη φεύγει από τη χώρα. Πηγαίνει στην Κρήτη, όπου βασιλεύει ο βασιλιάς **Μίνωας** με την γυναίκα του την **Πασίφάη**, όπου θεραπεύει την ατεκνία του **Μίνωα**, δίνοντάς του ένα μαγικό φίλτρο να πει, το οποίο είχε φτιάξει η ίδια. Ως αντίλλαγμα, ο **Μίνωας** δίνει στην **Πρόκριδα** δύο δώρα: ένα αλάνθαστο δόρυ και ένα σκύλο, τον **Λαϊλαπα**, ο οποίος πιάνει πάντα το θήραμά του.

Η **Πρόκριδα** επιστρέφει στον **Θορικό** για να δοκιμάσει τον **Κέφαλο**. Φορά αντρικά ρούχα, κόβει τα μαλλιά της κοντά, μεταμορφώνεται σε έφηβο και αρχίζει να πηγαίνει στον **Υμηττό** για κυνήγι. Ο **Κέφαλος** πλησιάζει τον έφηβο και τον ρωτά με τι θέλει να ανταλλάξει το δόρυ και το σκύλι. Το αγόρι τότε του απαντά ότι μπορούσε να πάρει το σκύλο, αν συμφωνούσε να κοιμηθεί μαζί του. Αρχικά ο **Κέφαλος** διστάζει, αλλά στο τέλος συμφωνεί. Την ώρα που ετοιμάζονται να ξεπλώσουν, η **Πρόκριδα** του αποκαλύπτει. Το ζευγάρι ξανασιμίγει.

Το καθημερινό κυνήγι του **Κέφαλου** στον **Υμηττό** γεννά υποψίες στην **Πρόκριδα**, ότι ο άντρας της συναντά εκεί κάποια ερωμένη του. Από κάποιοι υπηρετή μαθαίνει ότι ο **Κέφαλος** φωνάζει στο βουνό το όνομα **Νεφέλη**. Η **Πρόκριδα**, νομίζοντας ότι φωνάζει μια ερωμένη, τον ακολουθεί και μόλις τον ακούσει να φωνάζει, τρέχει μέσα από τους θάμνους να δει τι γίνεται.

Ο **Κέφαλος** πιστεύοντας ότι είναι κάποιο ζώο τη χτυπά με το δόρυ. Πηγαίνει να μαζέψει τη λεία του και έντρομος αντικρίνει τη γυναίκα του. Η **Πρόκριδα** θάβεται με τιμές. Ο πατέρας της, **Ερεχθέας**, μηγίγει το δόρυ του στον τάφο της κόρης του, για να δείξει ότι υπέστη βίαιο θάνατο. Ο **Κέφαλος** δικάζεται για φόνο στο **Ανώτατο Δικαστήριο**, τον **Άρειο Πάγο**, αποδεικνύεται ένοχος και καταδικάζεται σε μόνιμη εξορία από την Αττική.

ΊΔΗ

Το όρος **Ίδη** ή **Ίδα**, γνωστό σήμερα ως **Ψηλορείτης**, είναι το κεντρικότερο και ψηλότερο σημείο της οροσειράς που διασχίζει ολόκληρη την **Κρήτη**.

Η γέννηση και ανατροφή του Δία

Η **Ίδη** ή **Ίδα** ήταν η τοποθεσία που συνδέονταν με τους μύθους του **Δία** και στις πλαγιές της υπήρχε μια σπηλιά αφιερωμένη σε αυτόν, όπως αφηγείται ο **Διόδωρος**. Γενικότερα, η πε-

ριοχή γύρω από το όρος **Ίδη** ήταν ειδικά αφιερωμένη στον θεό. Η **Κρήτη** ήταν, επίσης, ο πρώτος τόπος λατρείας της **Ρέας**. Σύμφωνα με την παράδοση, ο **Δίας** γεννήθηκε στην **Κρήτη** (στη **Δίκτη** ή στην **Ίδη**) και η μητέρα του **Ρέα** έκρυψε τη γέννησή του από τον **Κρόνο**. Εμπιστεύτηκε το μωρό στους **Κου-**

ρήτες και τις νύμφες **Αδράστεια** και **Ίδη**, τις κόρες του **Μελισσέα**, βασιλιά της Κρήτης. Σύμφωνα με τον **Απολλώνιο**, οι κόρες του βασιλιά έτρεφαν το **Δία** με το γάλα της κασιόικας **Αμάλθειας** και οι μέλισσες του βουνού του πρόσφεραν το μέλι τους.

Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, ο **Μελισσέας** ήταν ένας από τους **Κουρήτες** που φρόντισαν τον νεογέννητο **Δία**. Ο **Απολλώνιος Ρόδιος** αφηγείται επίσης, ότι η **Αδράστεια** έδωσε στο νήπιό **Δία** μια όμορφη σφαίρα να παίζει.

Ο βασιλιάς Μίνωας

Κάθε εννιά χρόνια, ο βασιλιάς **Μίνωας** απομονωνόταν στην **Ίδη**, στην σπηλιά, όπου, σύμφωνα με την παράδοση, ανατράφηκε ο **Δίας**. Παρέμενε εκεί για πολύ καιρό. Όταν επέστρεφε στο λαό του, έφερε πάντοτε μαζί του μια σειρά από νέους νόμους. **Κανένας** δεν τον είχε δει ποτέ να γράφει αυτούς τους νόμους και κάποιοι έλεγαν ότι όσο παρέμενε κλεισμένος μέσα στην σπηλιά του **Δία**, ο **Μίνωας** συμβουλευόταν το θεό, ο οποίος ήταν και πατέρας του. Άλλοι αναφέρουν ότι άκουγε τη φωνή του **Δία** να του υπαγορεύει τι έπρεπε να γράψει. Ο θεός, όχι μόνο έδινε στο γιο του τους νόμους που έπρεπε να επιβληθούν στο λαό του αλλά διαπαιδαγωγούσε και τον ίδιο τον **Μίνωα**. Από την ηλικία των εννέα ετών και για εννιά χρόνια, του δίδασκε πώς να κυβερνά και τον έκανε βασιλιά όλης της Κρήτης.

Ο Πάρης

Η **Ίδη** ήταν ο τόπος γέννησης του **Πάρη**. Όταν η **Εκάβη** περίμενε το δεύτερο παιδί της, είδε έναν τρομερό εφιάλη. Είδε στον ύπνο της, ότι γέννησε έναν αναμμένο πυρσό, που έσταζε αίμα και έβαλε φωτιά στην **Τροία**.

Ο **Αίσακος**, νόθος γιος του **Πρίαμου**, που γνώριζε να ερμηνεύει όνειρα, τον συμβούλεψε να σκοτώσει το παιδί αμέσως μόλις γεννιόταν, αλλιώς η **Τροία** θα καταστρεφόταν.

Καθώς ο **Πρίαμος** δεν ήθελε να σκοτώσει τον ίδιο του το γιο, ανέθεσε σε

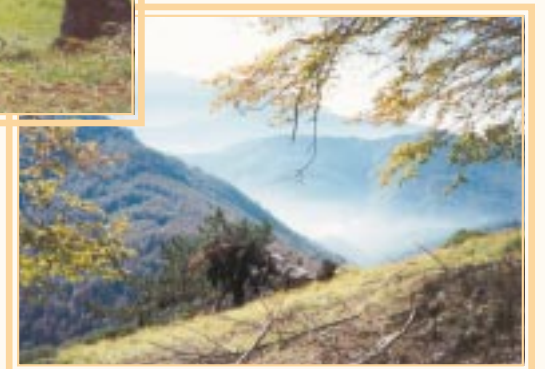

έναν υπηρετή του την αποστολή να τον μεταφέρει στην **Ίδη** και να το σκοτώσει εκεί. Αλλά τελευταία στιγμή, ο υπηρετής λυπήθηκε το μωρό και το άφησε εκεί μέσα στην ερημιά, βέβαιος ότι κάποτε τα άγρια θηρία του βουνού θα το καταβρόχθιζαν. Αντί όμως να συμβεί αυτό, το μωρό το βρήκε ο **Αρχέλαος**, ένας βοσκός, ο οποίος βλέποντας πόσο όμορφο ήταν, αποφάσισε να το κρατήσει δικό του. Καθώς το παιδί ήταν πολύ μικρό για να σταθεί στα πόδια του, ο βοσκός το ξάπλωσε στον σάκο του, από την οποία το παιδί πήρε το όνομα **Πάρις**.

Η κρίση του Πάρη

Η **Ίδη** ήταν, επίσης, ο τόπος της κρίσης του **Πάρη**. Στους γάμους της **Θέτιδας** και του θνητού **Πηλέα**, στο **Πήλιο**, θεοί και θνητοί αναμείχθηκαν και διασκέδασαν όλοι μαζί. Όλοι οι αθάνατοι ήταν παρόντες, και πρόσφεραν δώρα εκτός από την **Έριδα**, την οποία δεν ήθελαν να προσκαλέσουν. Η θεά εξοργίστηκε και για να εκδικηθεί, έριξε ένα μύλο μες τη μέση της συγκέντρωσης λέγοντας ότι έπρεπε να δοθεί στην ομορφότερη γυναίκα. Αμέσως, οι τρεις σπουδαιότερες θεές, η **Ήρα**, η **Αθηνά** και η **Αφροδίτη**, σηκώθηκαν και διεκδίκησαν το μύλο. Ο **Δίας** διέταξε τότε τον **Ερμή** να οδηγήσει τις θεές στην **Ίδη**, όπου ο **Πάρις**, ο γιος του **Πρίαμου**, του βασιλιά της **Τροίας** βοσκούσε το κοπάδι του πατέρα του. Ο **Πάρης** θα ήταν ο κριτής του διαγωνισμού. Όταν οι θεές έφτασαν στην **Ίδη**, ο **Πάρης** έχθαμβος στη θέα τους, έκανε να φύγει τρομαγμένος. Ο **Ερμής** τον συγκράτησε, μεταφέροντάς του την εντολή του **Δία**. Οι τρεις θεές αντάλλαξαν μεταξύ τους πικρές κουβέντες, προβάλλοντας η καθεμία τις αρετές της. Η **Ήρα** είπε ότι ήταν η σύζυγος του **Βασιλιά** του **Παραδείσου**, η **Αθηνά** υποστήριξε ότι διακρινόταν για το ξίφος της και η **Αφροδίτη** είπε ότι μπορούσε να χαρίσει σε θεούς και θνητούς το δώρο της αγάπης. Ανάλογα με τα ατομικά της προτερήματα, κάθε θεά έδωσε ορισμένες υποσχέσεις στον **Πάρη**, εφόσον εκείνος την έκρινε νικήτρια. Η **Ήρα** του υποσχέθηκε να τον κάνει βασιλιά όλης της **Ασίας** και της **Ευρώπης**, η **Αθηνά** ορκίστηκε να τον κάνει δυνατό πολεμιστή και η **Αφροδίτη** του υποσχέθηκε την αγάπη της **Ελένης**, της ομορφότερης γυναίκας του κόσμου. Ο **Πάρης** προτίμησε το δώρο της **Αφροδίτης** και έδωσε σε αυτήν το μύλο, αφήνοντας τις άλλες δύο θεές πικραμένες.

Φωτογραφίες: Ν. Αρβανιτάκης

Περιβάλλον και Γεωργία

Γεωργική δραστηριότητα και βιοποικιλότητα

Η βιολογική ποικιλομορφία του πλανήτη κινδυνεύει σήμερα περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη στιγμή από την εξαφάνιση των δεινοσαύρων, 65 εκατομμύρια χρόνια πριν. Η εκχέρσωση και η αξιοποίηση εδαφών στη γεωργία είναι μια πρωταρχική αιτία της απώλειας φυτικών και ζωικών ειδών, σύμφωνα με μια πρόσφατη επιστημονική έκθεση. Οι υδροβιότοποι αποτελούν επίσης ζωτικής σημασίας βιότοπους για πληθώρα ειδών. Κι όμως, πολλοί υδροβιότοποι αποξηραίνονται και μετατρέπονται σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις, αφανίζοντας αυτά τα ενδιαιτήματα. Άλλες συνηθισμένες γεωργικές πρακτικές όπως το όργωμα των αγρών μπορούν επίσης να προκαλέσουν σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα και ζημιά στους βιότοπους.

Η γεωργική δραστηριότητα εκτιμάται ότι έχει επιβλαβείς επιπτώσεις στα ενδιαιτήματα του 70% όλων των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών πουλιών και του 49% όλων των φυτικών ειδών. Πάνω από 20% όλων των ειδών ψαριών του γλυκού νερού στον κόσμο είτε έχουν εξαφανιστεί είτε είναι υπό εξαφάνιση. Στη Λεκάνη του

Νείλου, η εκτροπή των υδάτων για αρδευτικούς λόγους προκαλείει τη συσσώρευση ιζημάτων πίσω από τα φράγματα και τη συρρίκνωση της συνολικής έκτασης του δέλτα. Υπολογίζεται ότι 30 από τα 47 εμπορικά είδη ψαριών που υπήρχαν κάποτε εκεί διακυβεύονται είτε έχουν εκλείψει είτε κινδυνεύουν να εξαφανιστούν. Εξαιτίας των ξηρασιών και των μαζικών εκτροπών υδάτων για την άρδευση, η λίμνη Τσαντ στην κεντρική Αφρική έχει συρρικνωθεί από 25.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα σε μόλις 2.000 τα τελευταία τριάντα χρόνια, εξαλείφοντας ουσιαστικά την αλιεία της.

Οι ψαριές στο δέλτα Μεκόνγκ στη Νοτιοανατολική Ασία έχουν μειωθεί κατά δύο τρίτα λόγω της κατασκευής των φραγμάτων, της αποψίλωσης των δασών και της αρδευόμενης γεωργίας. Σαράντα ποταμοί στη Μαλαισία θεωρούνται βιολογικά νεκροί εν μέρει λόγω της γεωργικής ρύπανσης. Οι ψαράδες στον Κόλπο του Μεξικού έ-

χουν ανακαλύψει μια απρόσμενη νεκρή ζώνη, μια περιοχή 50 επί 100 μίλια, στερούμενη όλων των μορφών ζωής, που προκάλεσε η γεωργική απορροή από το δέλτα του Μισισσιππή.

Βιοτεχνολογία – ευλογία ή απειλή;

Η εφαρμογή της βιοτεχνολογίας στη γεωργία είναι ένας γρήγορα αναπτυσσόμενος τομέας που θεωρείται απάντηση στην παγκόσμια πείνα. Οι καλλιέργειες τροφίμων μπορούν να πετύχουν υψηλότερες αποδόσεις μέσω της γενετικής μηχανικής. Εντούτοις, αυτή η τεχνολογία περιβάλλεται από αντίλογο και ακόμη και η επιστημονική κοινότητα είναι διχασμένη ως προς την πιθανή σημασία της. Μέχρι σήμερα, οι περισσότεροι τύποι γενετικά τροποποιημένων τροφίμων που έχουν αναπτυχθεί χρηματοδοτήθηκαν από ιδιώτες και καθοδηγήθηκαν από την αγορά, με άλλα λόγια παράχθηκαν για να αποκριθούν στις προτιμήσεις των παραγωγών και των καταναλωτών στις αναπτυσσόμενες χώρες, με ελάχιστη ή καμία δυνατότητα εφαρμογής στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η σύγχρονη βιοτεχνολογία πηδύει ένα βήμα παραπέρα από τις παραδοσιακές μεθόδους διασταύρωσης ή υβριδοποίησης. Αφαιρεί γονίδια από ένα είδος ζώων ή φυτών και τα εισάγει σε ένα άλλο είδος, προκειμένου να αναπαράγουν τα επιθυμητά χαρακτηριστικά που υπάρχουν σε εκείνα τα γονίδια, όπως ανθεκτικότητα στα έντομα, ανοχή στα ζιζανιοκτόνα ή υψηλότερες αποδόσεις. Κι άλλες πιο σύνθετες εφαρμογές θεωρούνται δυνατές μέσω των μεταφορών πολυγονιδίων, αλλά θα απαιτήσουν χρόνια δαπανηρών

ερευνών και δοκιμών.

Η γρήγορη ωρίμανση και το σάπισμα των φρούτων και των λαχανικών είναι ένα σημαντικό πρόβλημα για πολλούς μικρούς αγρότες. Σημαντικό ακόμα πρόβλημα είναι η υποβάθμιση και η αλατότητα των εδαφών. Οι εφαρμογές της βιοτεχνολογίας μπορούν να βοηθήσουν αυξάνοντας την απόδοση των καλλιεργειών, την ανοχή βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων, τη δυνατότητα καλλιέργειας σε εδάφη χαμηλά επιπέδα θρεπτικών ουσιών ή με αυξημένη αλατότητα ή οξύτητα, καθώς και να αντιμετωπίσουν προβλήματα όπως η εδαφολογική διάβρωση. Οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών δεν έχουν αξιολογηθεί εις βάθος. Υπάρχει ο φόβος ότι τα τροποποιημένα γονίδια μπορεί να διαδοθούν από καλλιέργειες γενετικά τροποποιημένων τροφίμων σε στενά συνδεδεμένα είδη που αναπτύσσονται υπό άγριες συνθήκες στελέχη με αλλόκοτα και ανεπιθύμητα χαρακτηριστικά, όπως η αντίσταση στα έντομα ή η ανοχή σε ζιζανιοκτόνα. Απαιτούνται περαιτέρω έρευνες, καθώς και εις βάθος και σφαιρική πληροφόρηση ώστε να διατηρηθούν τα στοιχεία που βοηθούν στη βελτίωση των καλλιεργειών χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο το περιβάλλον ή την υγεία.

βάθος. Υπάρχει ο φόβος ότι τα τροποποιημένα γονίδια μπορεί να διαδοθούν από καλλιέργειες γενετικά τροποποιημένων τροφίμων σε στενά συνδεδεμένα είδη που αναπτύσσονται υπό άγριες συνθήκες στελέχη με αλλόκοτα και ανεπιθύμητα χαρακτηριστικά, όπως η αντίσταση στα έντομα ή η ανοχή σε ζιζανιοκτόνα. Απαιτούνται περαιτέρω έρευνες, καθώς και εις βάθος και σφαιρική πληροφόρηση ώστε να διατηρηθούν τα στοιχεία που βοηθούν στη βελτίωση των καλλιεργειών χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο το περιβάλλον ή την υγεία.

Ρύπανση των υδάτων

Η ρύπανση των υδάτων από τη γεωργία είναι ίσως ο δυσκολότερος στον έλεγχο τύπος ρύπανσης επειδή συμβαίνει σε μια ευρεία περιοχή και ποικίλλει ανάλογα με τις ενέργειες του κάθε αγρότη, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής καλλιεργειών, της χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και των πρακτικών διαχείρισης των εδαφών. Η έκταση της γεωργικής ρύπανσης των υδάτων εξαρτάται επίσης από φυσικές μεταβλητές όπως το ποσοστό βροχοπτώσεων, τα εδαφολογικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της γης. Η γεωργική δραστηριότητα συμβάλλει επίσης στη ρύπανση από φώσφορο και από τα ορυκτά λιπά-

σματα όπως τα φωσφορικά άλατα ασοβεστίου ή αλουμινίου.

Η υπερβολική χρήση λιπασμάτων οδηγεί σε μια αύξηση των νιτρικών αλάτων στο νερό. Τα νιτρικά άλατα είναι ιδιαίτερα διαλυτά και μεταφέρονται εύκολα μέσω του εδάφους στα υπόγεια ύδατα. Οι γεωλογικοί, κλιματολογικοί και βιολογικοί παράγοντες διαδραματίζουν επίσης κάποιο ρόλο στη διήθηση των νιτρικών αλάτων. Η ποσότητα λιπάσματος ανόργανου αζώτου που χρησιμοποιείται αποτελεί δείκτη της εντατικοποίησης των γεωργικών πρακτικών που έχουν οδηγήσει στην αυξημένη ρύπανση από νιτρικά άλατα των υδάτινων πόρων.

Στην ΕΕ η γεωργία προκάλεσε το 85% της ρύπανσης από άζωτο και 30% της ρύπανσης από φώσφορο στους υδάτινους πόρους.

Κατά τη διάρκεια των επόμενων 50 ετών, αναμένεται ότι οι παγκόσμιες επιπτώσεις της γεωργίας στο περιβάλλον θα έχουν λάβει εξί-

σου μεγάλες διαστάσεις με την κλιματική αλλαγή. Η Πράσινη Επανάσταση της δεκαετίας του '60 και του '70 υπερδιπλασίασε την παγκόσμια

Η γεωργία μπορεί να προστατεύσει από το φαινόμενο του θερμοκηπίου

Η πλειονότητα των περιβαλλοντολόγων διατείνονται ότι ο καλύτερος τρόπος να μειωθεί το ποσοστό αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα είναι να μειωθεί δραστικά η χρήση ορυκτών καυσίμων. Μια μελέτη του Reason Public Policy Institute που εκπόνησαν οι Steven Schroeder και Kenneth Green υποστηρίζει ότι μια καλύτερη εναλλακτική λύση είναι να αφαιρεθεί το διοξείδιο του άνθρακα από την ατμόσφαιρα και να αποθηκευτεί με τη μορφή άνθρακα μέσω των βελτιωμένων γεωργικών πρακτικών. Αυτή η τεχνική αναφέρεται ως "αποθήκευση" του άνθρακα.

Σύμφωνα με τη μελέτη, ο άνθρακας μπορεί να αποθηκευτεί στα γεωργικά εδάφη. Η μεγαλύτερη αποθήκευση άνθρακα σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις γίνεται στο χώμα υπό μορφή οργανικής φυτικής ύλης και ανόργανων ανθρακικών αλάτων, αφού οι ίδιες οι καλλιέργειες περιέχουν μερικούς τόνους άνθρακα ανά εκτάριο, κατά την εποχή της ανάπτυξης. Το όργωμα συντήρησης περιλαμβάνει πρακτικές που μεγιστοποιούν και την ανάπτυξη των φυτών και τη κατακράτηση άνθρακα στο έδαφος. Η αλλαγή του τρόπου χρήσης των λιπασμάτων και των ζιζανιοκτόνων μπορεί να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο το γεωργικό έδαφος αποθηκεύει την ανθρακούχα ύλη στο υπόδαφος, μεγιστοποιώντας την κατακράτηση άνθρακα. Φυτά κάλυψης του εδάφους μπορούν να φυτευτούν σε γεωργικά εδάφη που είναι σε αγρανάπαυση, για να διατηρηθεί η περιεκτικότητά του εδάφους σε θρεπτικές ουσίες και άνθρακα, στα διαλείμματα από την κύρια καλλιέργεια. Πολλοί αγρότες έχουν ήδη εφαρμόσει αυτές τις πρακτικές για να αυξήσουν την παραγωγή τους,

και συνήθως να μειώσουν το κόστος, πράγμα το οποίο επιτρέπει την απόσυρση και αναδάσωση επιπλέον εδαφών οριακής απόδοσης.

Ορισμένες δασικές και αγροτικές εκτάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καλλιέργεια δέντρων και καλλιεργειών για βιομάζα. Η βιομάζα είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για να καλύψει τους πολλούς διαφορετικούς τύπους ανθρακούχας φυτικής ύλης που τελικά δεν χρησιμοποιείται στην παραγωγή τροφίμων. Η βιομάζα περιλαμβάνει απορρίμματα γεωργικής προέλευσης, όπως οι καλάμιες και το άχυρο. Η βιομάζα μπορεί να καεί αμέσως ή μπορεί να μετατραπεί σε καύσιμα όπως η μεθανόλη και έχει τη δυνατότητα να αντικαταστήσει ένα σημαντικό ποσοστό ορυκτών καυσίμων που προέρχονται από το πετρέλαιο. Ενώ το κίτριμο ορυκτό καυσίμο όπως το πετρέλαιο και ο άνθρακας προσθέτει άνθρακα στην ατμόσφαιρα, η βιομάζα το αποφεύγει ανακυκλώνοντας συνεχώς τον ίδιο άνθρακα. Αν και ο άνθρακας απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα όταν καίγονται καύσιμα από βιομάζα, ο άνθρακας απορροφάται εκ νέου όταν επαναφυτεύονται οι καλλιέργειες.

Νέα "πράσινη επανάσταση"

Ο κόσμος βρίσκεται στο κατώφλι μιας μεγάλης κρίσης. Οι παγκόσμιες τάσεις στην πληθυσμιακή αύξηση, την παραγωγή τροφίμων, τη διαθεσιμότητα πόρων και την περιβαλλοντική προστασία πορεύονται προς τη σύγκρουση. Ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξάνεται με μη βιώσιμο ρυθμό. Αναμένεται να αυξηθεί κατά 50% σε πενήντα έτη, από 6 δις σήμερα σε 9 δις ως το 2050. Αν και η γεωργική παραγωγή στον κόσμο φτάνει και περισσεύει για να τραφεί ο υπάρχων πληθυσμός, 800 εκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο

Πολύτιμοι εδαφολογικοί πόροι υποβαθμίζονται από την εξάντληση των θρεπτικών συστατικών, τη διάβρωση ή τα τοξικά απόβλητα. Οι φυσικοί οικοτόποι και η βιοποικιλότητα της γης υφίστανται ανεπανόρθωτη ζημία, ως αποτέλεσμα αυτών των τάσεων. Αναρριθιμτα είδη φυτών και ζώων χάνονται καθημερινά. Παρ' όλ' αυτά, οι πιέσεις να αυξηθεί η γεωργική παραγωγή υπόσχονται μονάχα πρόσθετη περιβαλλοντική ζημία.

Κατά συνέπεια, οι πιέσεις μεταξύ της πληθυσμιακής αύξησης, της γεωργικής παραγωγής, της διαχείρισης των πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος, που απεικονίζονται στο ανωτέρω γράφημα, είναι έντονες. Είναι σαφές ότι απαιτούνται επειγμένως νέες προσανατολισμοί για να αποτρέψουν μεγάλες

ανθρώπινες και οικολογικές καταστροφές στα επόμενα χρόνια. Οι παγκόσμιοι ηγέτες σε διεθνή, περιφερειακά, εθνικά και τοπικά επίπεδα πρέπει να συνεργαστούν για να επαναπροσανατολίσουν τις σύγχρονες τάσεις. Οι προτεραιότητες των εθνών πρέπει να επανεξεταστούν και να επαναπροσδιοριστούν. Ο ιδιωτικός τομέας πρέπει επίσης να αναλάβει περισσότερες δεσμεύσεις και να συμμετάσχει πιο ενεργά σε αυτές τις προσπάθειες. Ενώ κάποιες αξιέπαινες προσπάθειες έχουν αναληφθεί από οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και άλλους για να αντιμετωπιστούν τα πιο πιεστικά προβλήματα, το μέγεθος και το πεδίο εφαρμογής τους δεν είναι ικανό να αντιστρέψει τις σύγχρονες τάσεις. Η τεχνολογία που απαιτείται για να αναπτυχθεί η παγκόσμια παραγωγή τροφίμων κατά ένα μεγάλο μέρος υπάρχει. Αυτό που λείπει είναι η πολιτική θέληση και η δέσμευση των απαραίτητων οικονομικών πόρων.

Ταυτόχρονα, το φυσικό περιβάλλον υποβαθμίζεται όλο και περισσότερο, εξαιτίας των γεωργικών πρακτικών και της αστικής μεγέθυνσης. Οι υδάτινοι πόροι χρησιμοποιούνται στο έπακρο το ύδωρο που απαιτείται για να στηριχθεί η γεωργική ανάπτυξη είτε δεν υπάρχει διαθέσιμο λόγω των αυξανόμενων αστικών και βιομηχανικών απαιτήσεων είτε - τέλος - έχει υποβαθμιστεί από τη ρύπανση, τα άλατα και την εδαφολογική διάβρω-

Μια Νέα Πράσινη Επανάσταση

παραγωγή σιτηρών, αλλά αυτό το επίπεγμα συνοδεύτηκε από υψηλό περιβαλλοντικό κόστος. Η ερχόμενη πληθυσμιακή αύξηση δημιουργεί την

ανάγκη δραματικής αύξησης της παραγωγής τροφίμων στο εγγύς μέλλον, χωρίς πρόκληση περαιτέρω περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Βιο-γεωργία και εξάλειψη της πείνας

Ένας στους επτά ανθρώπους στη γη βασανίζεται από την πείνα. Αν και η παγκόσμια γεωργία παράγει πλεόνασμα τροφίμων, αρκετό για όλους τους κατοίκους του πλανήτη, τα τρόφιμα δεν είναι πάντα διαθέσιμα εκεί όπου υπάρχει ανάγκη. Στον αναπτυσσόμενο κόσμο το 18% του πληθυσμού πεινάει. Περίπου 24.000 άνθρωποι πεθαίνουν κάθε μέρα λόγω του υποσιτισμού και συνδεδεμένων αιτιών. Τα παιδιά υποφέρουν από την πείνα με περίπου 6 εκατομμύρια να υποκρίνονται κάθε χρόνο. Οι συνθήκες ξηρασίας στη νότια Αφρική κατά τη διάρκεια του 2002 έχουν οδηγήσει 13 εκατομμύρια ανθρώπους σε άμεση ανάγκη επισιτιστικής βοήθειας. Ο Οργανισμός Διατροφής και Γεωργίας (FAO) έχει εντοπίσει

Ένας στους επτά ανθρώπους στη γη υποφέρει από την πείνα. Περίπου 24.000 άνθρωποι πεθαίνουν κάθε μέρα από υποσιτισμό.

δυνατότητα να επενδύσουν στις αγροτικές περιοχές για να ενισχύσουν τη βιο-γεωργία, το σύστημα παραγωγής τροφίμων και την υποδομή, και να αποκαταστήσουν και να συντηρήσουν τους κρίσιμους φυσικούς πόρους για τη γεωργική παραγωγή. Χρειάζεται επίσης να ενισχυθεί η τεχνική βοήθεια στους τομείς της αγρονομίας και την άρδευσης, και να προωθηθούν γεωργικές τεχνικές που σέβονται το περιβάλλον, διατηρούν την ποιότητα των εδαφών και προστατεύουν τους υδάτινους πόρους.

Μεγάλη σημασία αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε κάθε χώρα. Πολλοί πιστεύουν ότι η συνεχιζόμενη ανικανότητα να εξαλειφθεί η πείνα στον κόσμο οφείλεται σε διαρθρωτικά προβλήματα. Οι πολιτικές, που περιλαμβάνουν τις γεωργικές επιδοτήσεις, την απελευθέρωση εμπορίου, την προώθηση των εξαγωγών και την εξάλειψη της στήριξης των τιμών και των επιχορηγήσεων στις υπανάπτυκτες χώρες, υποστηρίζουν την τάση προς τις μεγάλες, βιομηχανοποιημένες επιχειρήσεις μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και υπονομεύουν τους μικρούς αγρότες και τα οικογενειακά αγροκτήματα. Οι μικροί αγρότες του κόσμου παραμένουν μια σημαντική πηγή τροφίμων, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για να συνεχίσουν να καλλιεργούν τη γη.

82 φτωχές χώρες στον κόσμο που αντιμετωπίζουν ταχεία πληθυσμιακή αύξηση, δεν παράγουν επαρκείς προμήθειες τροφίμων και δε μπορούν να εισάγουν αρκετά τρόφιμα για να αντιμετωπίσουν το έλλειμμα. Αυτές οι στατιστικές δείχνουν μια παγκόσμια κρίση στην παραγωγή και την κατανομή των τροφίμων.

Η πείνα είναι μια ακραία εκδήλωση της έν-

Βιολογική γεωργία και οργανικές καλλιέργειες

Στόχος της βιολογικής γεωργίας είναι να δημιουργηθεί ένα βιώσιμο σύστημα γεωργίας. Ευνοεί τους ανανεώσιμους πόρους και την ανακύκλωση επιστρέφοντας στο έδαφος θρεπτικές ουσίες που βρίσκονται στα προϊόντα αποβλήτων. Η παραγωγή κρέατος και πουλερικών ρυθμίζεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ευημερία των ζώων και με τη χρησιμοποίηση φυσικών ζωοτροφών.

Η βιολογική καλλιέργεια σέβεται τα συστήματα του ίδιου του περιβάλλοντος στην αντιμετώπιση βλαβερών οργανισμών και ασθενειών κατά την φροντίδα των καλλιεργειών και της κτηνοτροφίας. Εξετάζει επίσης τις πιθανές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις, στο μέτρο του δυνατού, με την εξάλειψη της χρήσης συνθετικών ουσιών, όπως τα φυτοφάρμακα, τα ζιζανιοκτόνα, τα χημικά λιπάσματα, οι αυξητικοί ορμόνες και τα αντιβιοτικά. Αυτά αντικαθίστανται με πρακτικές διαχείρισης οι οποίες διατηρούν και αυξάνουν τη μακροπρόθεσμη εδαφολογική γονιμότητα και ενθαρρύνουν τη βιοποικιλότητα στο αγρόκτημα και στην ευρύτερη περιοχή. Στις φτωχές σε πόρους και περιθωριοποιημένες στην αγορά περιοχές, η οργανική γεωργία αποτελεί εναλλακτική λύση στην αναζήτηση μιας περιβαλλοντικά υγιούς λύσης στο πρόβλημα της επαρκούς παραγωγής τροφίμων.

Ενδεχομένως, η οργανική καλλιέργεια μπορεί να τονώσει την αγροτική ανάπτυξη, αυξάνοντας την απασχόληση, το εισόδημα και την επι-

σιτιστική ασφάλεια των μικρών αγροτών στις αγροτικές περιοχές, συμβάλλοντας συγχρόνως στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η οργανική καλλιέργεια αποτελεί πραγματική ευκαιρία σε διάφορα επίπεδα, συμβάλλοντας στις σφύζουσες αγροτικές οικονομίες μέσω της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι αναπτυσσόμενες χώρες σε όλο τον κόσμο διεισδύουν όλο και περισσότερο στις αγορές των αναπτυσσόμενων χωρών με τα βιολογικά προϊόντα τους, και αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες οικοδομούν επίσης τις δικές τους εγχώριες αγορές. Εκτός από τα περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα, τα συστήματα οργανικής καλλιέργειας μπορούν να ωφελήσουν σημαντικά και την οικονομία και την κοινωνική συνοχή των αγροτικών περιοχών. Οι οργανικές καλλιέργειες είναι επίσης πολύ αποτελεσματικές στη συντήρηση και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας των εδαφών.

Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΕ

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι η ευρύτερη, η πιο επίμαχη και με το μεγαλύτερο προϋπολογισμό πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ έχει περισσότερη δύναμη στην αγροτική πολιτική από ό,τι έχει σε οποιοδήποτε άλλο πεδίο πολιτικής και έχει ψηφίσει περισσότερους νόμους για τη γεωργία απ' ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο πεδίο κοινής πολιτικής. Η μελλοντική ευημερία της γεωργίας της ΕΕ εξαρτάται από τη δυνατότητά της να ωφεληθεί από τις εσωτερικές και διεθνείς ευκαιρίες που έχουν παρουσιαστεί τα τελευταία χρόνια. Η ΚΑΠ έχει ήδη μακρά ιστορία και έχει τώρα τη δυνατότητα να αποτελέσει ένα πραγματικά ευρωπαϊκό γεωργικό μοντέλο για τον 21ο αιώνα.

Στις 10 Ιουλίου 2002, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε μια ανακοίνωση σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Βερολίνου, τον Μάρτιο του 1999. Στη συνεδρίασή του στις Βρυξέλλες, τον Οκτώβριο του 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έλαβε μια δημοσιονομική απόφαση σχετικά με τη χρηματοδότηση της ΚΑΠ για την περίοδο 2007-2013: θα υπάρξει ένα ετήσιο ανώτατο όριο στις δαπάνες σχετικά με τις άμεσες ενισχύσεις ισοδύναμο με το επίπεδο των δαπανών του 2006. Οι δαπάνες των νέων κρατών μελών θα περιληφθούν σε αυτόν τον σταθε-

δημοσιονομικό πλαίσιο που συμφωνήθηκε από το Συμβούλιο. Οι προτάσεις αυτές προκάλεσαν έντονη διαμάχη, και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπου ψηφίστηκαν διάφορα ψηφίσματα, ειδικότερα δε ένα για τις οριζόντιες πτυχές, μετά από την έκθεση Cunha, και στην Επιτροπή των Περιφερειών (έκθεση Savy). Υπό την Ελληνική Προεδρία της Ένωσης, το Συμβούλιο Γεωργίας συγκαλούνταν τακτικά και κάτω από διάφορες περιστάσεις, πριν καταλήξει σε συμφωνία στο Λουξεμβούργο, στις 26 Ιουνίου 2003.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι η ευρύτερη, η πιο επίμαχη και με τον υψηλότερο προϋπολογισμό πολιτική της ΕΕ.

Οι όροι αυτής της συμφωνίας υιοθετούν τις αρχές που υπερασπίστηκε η Επιτροπή, αλλά έγιναν σημαντικές αλλαγές, ειδικότερα σχετικά με την αποσύνδεση του ποσού που λαμβάνουν οι αγρότες μέσω των άμεσων ενισχύσεων από τις παραγόμενες ποσότητες. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αποφασίσουν ότι εάν δεν θέλουν να ισχύσει η αποσύνδεση στη χώρα τους, μπορούν αντί αυτής να εισαγάγουν τη μερική αποσύνδεση με ένα ποσοστό επιχορηγήσεων συνεχίζοντας επομένως να εξαρτώνται από την παραγωγή. Η πραγματική αναθεώρηση της κοινοτικής πολιτικής γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης θα πραγματοποιηθεί κατά την περίοδο 2007-2013. Αυτή η αναθεώρηση εξετάζεται ήδη από τα τμήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εν προκειμένω, η Επιτροπή έχει συστήσει μια εσωτερική ομάδα εργασίας που απεικονίζει τη γεωγραφική ποικιλομορφία των περιοχών μελών της (Μεσόγειος, Ατλαντικός, Σκανδιναβία, Νησιά). Αυτή η ομάδα έχει συσταθεί πέντε φορές από τον Απρίλιο του 2002. Στη Σύνοδο Κορυφής της Θεσσαλονίκης, στην Ελλάδα στις 16 και 17 Μαΐου 2003, δηλώθηκε ότι οι θεματικές προτεραιότητες των περιφερειακών πολιτικών μετά το 2006 πρέπει πρώτιστα να λαμβάνουν υπόψη την αγροτική ανάπτυξη.

ροποιημένο προϋπολογισμό. Αφ' ετέρου, δεν λήφθηκε καμία απόφαση σχετικά με τη χρηματοδότηση της αγροτικής ανάπτυξης.

Στις 21 Ιανουαρίου 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τις νομοθετικές προτάσεις για τους κανόνες υλοποίησης της ΚΑΠ, επί τη βάση των αρχών της ενδιάμεσης αναθεώρησης του Ιουλίου του 2002 και λαμβάνοντας υπόψη το

Γεωργία και τροπικά δάση

Η συνεχής καταστροφή τροπικών δασών προκαλεί ανησυχία σε ολόκληρο τον πλανήτη. Τα ζητήματα περιλαμβάνουν την απώλεια των ίδιων των δασών, την απώλεια των ενδιατημάτων που παρέχουν, την εξαφάνιση πολυάριθμων φυτικών και ζωικών ειδών και τη συμβολή της αποψίλωσης των δασών στην πλανητική θέρμανση. Αυτές οι ανησυχίες δε στηρίζονται μόνο στις μεγάλες εκτάσεις γης που εκχερσώνονται αλλά και στην ποιότητα των υπόλοιπων δασών, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας, της ηλικίας, και της γενικότερης υγείας τους. Η απώλεια δασικών εκτάσεων έχει άμεσες επιπτώσεις στη βιολογική ποικιλομορφία και τη βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων.

Οι επιστήμονες έχουν υπολογίσει τον αριθμό γνωστών και άγνωστων φυτικών και ζωικών ειδών στη γη να κυμαίνεται μεταξύ 10 και 30 εκατομμυρίων. Τα τροπικά δάση, που καλύπτουν 7% της γήινης επιφάνειας, παρέχουν βιότοπο σε περισσότερα από τα μισά από αυτά τα είδη. Καθημερινά πολλά είδη εξαφανίζονται από τη γη λόγω της αποψίλωσης των δασών. Υπάρχει αντίλογος μεταξύ των επιστημόνων για το ακριβές μέγεθος αυτής της απώλειας.

Εκτιμάται ότι οι γεωργικές δραστηριότητες παγκοσμίως ευθύνονται για το 9% των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Τα τροπικά δάση είναι απέραντες αποθήκες άνθρακα. Κάθε δέντρο αποτελείται περίπου από 50% άν-

θρακα και κάθε εκτάριο τροπικού δάσους περιέχει περίπου 450 μετρικούς τόνους άνθρακα. Όταν τα τροπικά δάση καίγονται, αποδεσμεύουν μεγάλες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα. Το διοξείδιο του άνθρακα είναι το κατεξοχήν αέριο του "θερμοκηπίου" που συνδέεται με την πλανητική θέρμανση. Το κάπνισμα της βιομάζας απελευθερώνει επίσης μονοξείδιο του άνθρακα, νιτρικό οξύ, μεθάνιο, αιθάλη και άλλα ίχνη αερίων στην ατμόσφαιρα. Με την απορρόφηση υπέρυθρης ηλιακής ακτινοβολίας, η παρουσία αυτών των αερίων στην ατμόσφαιρα οδηγεί στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, συγκρατώντας θερμότητα στην ατμόσφαιρα και αυξάνοντας τις θερμοκρασίες στη γη.

Βιο-Ιστορία: Απάντηση στις προκλήσεις της νέας εποχής

Οι επιδράσεις του ανθρώπινου πολιτισμού στη φύση και το περιβάλλον έχουν προξενήσει μεγάλες και μη αναστρέψιμες αλλοιώσεις. Οι αλλοιώσεις αυτές έχουν δημιουργήσει ένα νέο κοινωνικό γίγνεσθαι στο οποίο η ίδια η ανθρωπότητα, που ευθύνεται για τις υ-

πάρχουσες συνθήκες, δεν έχει ακόμα καταφέρει να προσαρμοστεί.

Προκειμένου να επιβιώσουμε και να προστατέψουμε το περιβάλλον, καλούμαστε τώρα να βρούμε τρόπους να προσαρμοστούμε στις αλλαγές, αλλά και να αντισταθμίσουμε τις καταστροφικές επιπτώ-

σεις των δραστηριοτήτων μας. Δημιουργώντας στενούς δεσμούς μεταξύ της βιολογικής εξέλιξης και της ανθρώπινης ιστορίας, μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της νέας εποχής και να δημιουργήσουμε αρμονικές σχέσεις με το βίο και το περιβάλλον.

Κατανόηση της βιο-ιστορίας – νέες προοπτικές

Από τότε που η ζωή έκανε την εμφάνισή της στη γη, οι ζωντανό οργανισμοί έχουν εμπλακεί σε μια αέναη διαδικασία προσαρμογής στο φυσικό τους περιβάλλον, καθώς η ζωή προέρχεται και εξαρτάται από τη φύση. Μέσα από αυτόν τον αγώνα, τα είδη εξελίσσονται και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους. Το μοναδικό είδος που εξελίχθηκε σε σημείο ώστε να αποκτήσει συνείδηση του βιο-περιβάλλοντος και να προκαλέσει αλλαγές σε αυτό μέσω των παρεμβάσεών του είναι ο άνθρωπος. Συνολικά, η εξέλιξη του ανθρώπου κατά τις πρόσφατες χιλιετίες μπορεί να ερμηνευθεί ως αποτέλεσμα του αγώνα για προσαρμογή στο βιο-περιβάλλον. Από τις βα-

σιχότερες ανάγκες επιβίωσης, όπως νερό, τροφή, καταφύγιο, ή ενέργεια, προς την απόλυτη κυριαρχία στη φύση, ο άνθρωπος, θεοποιεί, σκέφτεται, κατανοεί, ελέγχει και κυριαρχεί τον κόσμο όπου γεννήθηκε. Από αυτήν την δισυπόστατη σχέση με το περιβάλλον έχουν προκύψει πρότυπα συμπεριφοράς, πολιτισμός, εμπειρίες, γνώση και επιστήμη.

Οι επιπτώσεις της κοινωνικής ανάπτυξης έχουν ορισμένες φορές ολέθριο αντίκτυπο στο περιβάλλον, κα-

θιστώντας τη διατήρηση και προστασία του βίου μέγιστη ανάγκη στην αγωγή της τρίτης χιλιετίας. Για να προ-

Για να προχωρήσουμε δυναμικά προς το μέλλον, χρειάζεται να αντλήσουμε έμπνευση και όραμα από το ιστορικό παρελθόν.

χωρήσουμε προς το μέλλον, χρειάζεται να διδαχθούμε από το παρελθόν. Η προστασία της φύσης, η επιθυμία να κυριαρχήσουμε σε αυτήν και να έχουμε τη δυνατότητα να ε-

νδιαφέρουν στην εποχή μας.

Η κατανόηση των μεταβαλλόμενων περιβαλλοντικών συνθηκών και της ρευστότητας της έννοιας της περιβαλλοντικής προστασίας απαιτεί την ανάπτυξη μιας προσεκτικής εκτίμησης των παραγόντων που επηρεάζουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανθρωπότητας και περιβάλλοντος. Η βιο-ιστορία είναι μια νέα, πολλά υποσχόμενη ερευνητική κατεύθυνση, που παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο για την επιστημονική κοινότητα όσο και για

το ευρύτερο κοινό. Σκοπός της είναι η ιστορία να προσεγγίσει περισσότερο τις θετικές επιστήμες, ώστε να δημιουργηθούν μακροπρόθεσμες και βιώσιμες προοπτικές.

Το νερό και η ανάπτυξη του πολιτισμού

Το νερό καθορίζει την ανθρώπινη ζωή και επιβίωση. Περιοχές που στερούνται επαρκή υδάτινα αποθέματα έχουν υποχωρήσει τον άνθρωπο να αγωνίζεται συστηματικά και έξιπνα κατά της ξηρασίας. Οι άνδρες περιοχές δεν ευνοούν την εγκατάσταση του ανθρώπου, ενώ οι πλημμύρες οδήγησαν στη χρησιμοποίηση των ποταμών για άρδευση.

Συνεπώς, δεν είναι σύμπτωση ότι πρώτοι οι άνθρωποι στο λίκνο μεγάλων ποταμών, όπως ο Τίγρης και ο Ευφράτης, ο Ινδός, ο Κίτρινος Ποταμός, ο Νείλος, ο Νήγηρας, ο Αμαζόνιος και άλλοι, προχώρησαν στη συστηματική οργάνωση και τον τεχνικό έλεγχο των δυνάμεων της φύσης. Μέσα από αυτό το γεμάτο προκλήσεις, δυσκολίες αλλά, μερικές φορές, πολύ πλούσιο περιβάλλον αναπτύχθηκαν οι πρώτοι μεγάλοι αγροτικοί πολιτισμοί. Ο συνδυασμός ανάγκης και ευκαιριών οδήγησε σε υψηλά τεχνολογικά και πολιτικά επιτεύγματα. Οι

άνθρωποι εξαρτώνταν από το νερό των ποταμών για την επιβίωσή τους και έτσι κατέβαλαν τεράστιες προσπάθειες στην κατασκευή καναλιών, φραγμάτων και αντιπλημμυρικών αναχωμάτων. Η αποτυχία ελέγχου των δυνάμεων της φύσης οδήγησε σε άμεσες ή έμμεσες καταστροφές και περιβαλλοντική υποβάθμιση, σε πλημμύρες, αλλαγή του ρου των ποταμών, ανεπαρκείς σοδειές, ακόμα και πείνα εξαιτίας της αλλοίωσης της ποιότητας του καλλιεργήσιμου εδάφους.

Η ανθρώπινη ανάγκη για νερό είναι παγκόσμια, ανεξάρτητη από γεωγραφική περιοχή ή χρονική περίοδο. Οι μύθοι για τη βασική αυτή ανάγκη είναι ευρέως διαδεδομένοι σε όλους τους πολιτισμούς, επιβεβαιώνοντας μια μεγάλη αλήθεια της ανθρωπίνης ζωής.

Τα ποτάμια είναι απαραίτητα στοιχεία της φύσης που εξασφαλίζουν την παρουσία της ζωής. Σε όχθες ποταμών, άνθρωποι οικισμοί αναπτύ-

χθηκαν από τις παλαιολιθικές ως τις νεολιθικές αγροτικές κοινωνίες. Το ποτάμι προσφέρει στον άνθρωπο τροφή, ύδρευση και τη δυνατότητα να ταξιδεύει. Στην περιοχή των Βαλκανίων, μερικοί από τους αρχαιότερους ανθρώπινους οικισμούς εντοπίζονται συστηματικά κοντά σε ποτάμια. Ο παλαιότερος νεολιθικός οικισμός και το παλαιότερο ξύλινο πλοίο που έχουν εντοπιστεί από την αρχαιολογική σκαπάνη χρονολογούνται από την 4η χιλιετία π.Χ.

Στην Κεντρική Ευρώπη, ο Δούναβης υπήρξε ανέκαθεν πολιτισμικός σύνδεσμος. Ένα από τα αρχαιότερα αγαλματίδια της λίθινης εποχής, το οποίο αναπαριστά μια παχιά γυναίκα, τη λεγόμενη Αφροδίτη του Willendorf της Αυστρίας, βρέθηκε στις βόρειες όχθες του Δούναβη, στα περικόρα της Βιέννης. Πρόκειται για ένα από τα πολλά παραδείγματα λατρείας της γονιμότητας, η οποία αναπτύχθηκε γύρω από τους ζωοδότες

ποταμούς. Παρόμοιες μαρτυρίες σώζονται και στην Ανατολή και αποκαλύπτουν πόσο διαδεδομένη ήταν η λατρεία της γονιμότητας στις περιοχές της Μέσης Ανατολής και της Ευρώπης κατά τη λίθινη εποχή.

Οι ποταμοί θεοποιήθηκαν, συνδέθηκαν με μύθους, ιστορίες για γοργόνες ή φαντάσματα. Το ποτάμι είναι ένα ταξίδι, ένα πέρασμα. Το αρχέγονο δέος του ανθρώπου γι' αυτό το ζωτικής σημασίας στοιχείο της φύσης οδήγησε στην ανάπτυξη δεισιδαιμονιών και δοξασιών. Ένας από τους διασημότερους μύθους είναι η περίφημη ομηρική περιγραφή της επίσκεψης του Οδυσσέα στον Άδη, όπου κατέπλεσε του ποταμού Αχέρωντα, στην Ήπειρο. Κατά την αρχαία δοξασία, ο νεκρός διέσχισε τον ποταμό με πλοηγό το Χάροντα. Ο νεκρός έπρεπε να φέρει έναν οβολό, τον οποίο συχνά οι συγγενείς τοποθετούσαν στο στόμα του, για να πληρώσει τη μεταφορά προς τον Άδη.

Διατροφή, πολιτισμική ταυτότητα και κοινωνική δομή

Η ποιότητα της διατροφής αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την υγεία. Η προσοχή στη διατροφή δεν είναι αποκλειστικό χαρακτηριστικό των σύγχρονων υπερκαταναλωτικών

κοινωνιών. Αν αναλογιστούμε τις βασικές καλλιέργειες που είναι κοινές σε όλες τις ηπείρους, τη μετάβαση από την αναζήτηση τροφής στη γεωργία, ή τους θρησκευτικούς περιορισμούς σχετικά με την παρασκευή και την κατανάλωση των τροφίμων, συνειδητοποιούμε ότι η βιο-ιστορική διερεύνη-

ση του ανθρώπινου πολιτισμού συνδέεται στενά με τα θέματα διατροφής. Η διατροφή αποτελεί βασικό στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας και επηρεάζει τον τρόπο ζωής, την κοινωνική δομή - η μεγάλης κλίμακας γεωργία γεννά συγκεντρωτικές αστικές κοινωνίες σε αντίθεση με τους νομάδες κυνηγούς - και την υγεία.

Το 1999, μια πρωτότυπη έκθεση διοργανώθηκε στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών, απόρροια μιας καρποφόρας διεθνούς και διεπιστημονικής συνεργασίας. Μέσω της βιο-αρχαιολογικής, ζωολογικής, ανθρωπολογικής και αρχαιολογικής ανάλυσης, εξετάστηκε το διατροφικό υπόβαθρο δύο μεγάλων πολιτισμών που άνθισαν στην Ελλάδα κατά τη δεύτερη χιλιετία π.Χ. - των Μινωικών στην Κρήτη και των Μυκηναίων, οι οποίοι ήταν εγκατεστημένοι σε πολλές περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Εξετάστηκαν πλήρη αγγεία που χρησιμοποιούνταν για την παρασκευή ή και κατανάλωση φαγητού. Πραγματοποιήθηκε χημική ανάλυση των οργανικών υπολειμμάτων στα θραύ-

σματα των αγγείων. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδωσαν πληροφορίες για τα προϊόντα που περιείχαν τα αγγεία. Έτσι, μέσω της χημικής ανάλυσης, θεωρίες για τις διατροφικές συνήθειες των πρώιμων κοινωνιών, που για πολλά χρόνια έμεναν αναπόδευκτες, επανεξετάστηκαν σε επιστημονική βάση. Επιπλέον, ερευνήθηκαν υπολείμματα ανθρώπινων σκελετών σε 227 τύμβους και άλλες τοποθεσίες, προκειμένου να καθοριστεί η περιεκτικότητα των τροφών σε πρωτεΐνες. Το αποτέλεσμα ήταν η διάψευση μιας επικρατούσας θεωρίας για τις διατροφικές συνήθειες στην εποχή του χαλκού, σύμφωνα με την οποία η κατανάλωση κρέατος γινόταν μόνο κατά τις αργίες ή τις γιορτές. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στην εποχή του χαλκού οι Μινωίτες και οι Μυκηναίοι είχαν πλούσια σε πρωτεΐνες διατροφή. Αυτό έχει αποδειχτεί τόσο για τους φτωχούς όσο και για τους πλούσιους πληθυσμούς. Κάτι άλλο που προκάλεσε έκπληξη ήταν ότι η βασική διατροφή του πλη-

θυσμού που βρέθηκε θαμμένος στο νεκροταφείο των Αρμενών στην κεντρική Κρήτη δεν ήταν τα ψάρια. Ένα νεολιθικό κύπελλο από το σπήλαιο Γεράνι στο Ρέθυμνο περιείχε βρασιμένα λαχανικά.

Από τη μελέτη προέκυψε το μέλι χρησιμοποιούνταν ως γλυκαντικό για τα ποτά. Το κρασί αρωματιζόταν με ρετσίνα, ορισμένες φορές μάλιστα με ρετσίνα πεύκου, πράγμα που αποδεικνύει ότι η ελληνική ρετσίνα έχει ηλικία

πάνω από 3.500 χρόνια. Υπάρχουν μαρτυρίες για τη χρήση ανάμεικτων ζυμωμένων οινόπνευματων ποτών όπως κρασί, μύρα και υδρομέλι, στην Κρήτη και στην ηπειρωτική Ελλάδα. Έχουν εντοπιστεί βιοτεχνίες αρωμάτων που χρησιμοποιούσαν σπάνια εκχυλίσματα λουλουδιών που παραμένουν εξαιρετικά πολύτιμα μέχρι σήμερα.

Η ανάλυση των θραυσμάτων αποκάλυψε την παραγωγή ελαιόλαδου στην Κρήτη, την κατανάλωση κρέατος, πράσινα λαχανικών, φρούτων, ελαιόλαδου, φαγητών της κατσαρόλας και φακής σε διάφορες μεγαλοπρεπείς οικισμούς της Κρήτης και χαιρινούς, δημοκρατικών, οσπρίων και μελιού στην Μυκηναϊκή Θήβα. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να συγκριθούν με τα θεματικά μοτίβα

αναπαραστάσεων ή αναφορών σε μεταγενέστερα κείμενα - όπως στον Όμηρο - και να συμβάλουν σε μια ζωντανή βιο-αρχαιολογική εξέταση του οργανικού παρελθόντος αυτών των μεγάλων ευρωπαϊκών πολιτισμών.

Συμβολή στην εδραίωση αρμονικών σχέσεων με το βιο-περιβάλλον

Στην εξελικτική πορεία της Γης, αναρίθμητες μορφές ζωής δοκιμάζονται επί εκατομμύρια χρόνια και τα πιο βιώσιμα είδη επιβιώνουν μετά από αυστηρή φυσική επιλογή. Εάν θεωρήσουμε τη χρονική εξέλιξη της ζωής ως ένα εικοσιτετράωρο, η παρουσία του ανθρώπου συντελείται

μόνο κατά το τελευταίο δευτερόλεπτο. Η βιο-ιστορία ασχολείται με τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της βίωσης και της ανθρωπότητας σε διαφορετικές ιστορικές εποχές. Ασχολείται επίσης με τους τρόπους με τους οποίους το περιβάλλον έχει επηρεάσει την εξέλιξη του ανθρώπι-

νου πολιτισμού και έχει διαπλάσει τις κοινωνίες μας, σήμερα και στο παρελθόν. Κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, διακρίνουμε την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης όπως αυτή εκφράζεται από τις ιστορικές εξελίξεις, την ανάπτυξη της μυθολογίας, τη φιλοσοφική ερ-

μηνεία του φυσικού κόσμου και μια ολοκληρωμένη αντίληψη του περιβάλλοντος. Αυτά και άλλα σημαντικά θέματα προσεγγίζονται στο "Βιοκεντρικό Πρόγραμμα Σπουδών Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης" που δημοσίευσε πρόσφατα η Β.Ι.Ο. Ακολουθούν κάποια αποσπάσματα.

Πολιτιστική ανάπτυξη και βίος

Οι πρώτες ανησυχίες για την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού εκφράστηκαν σε λογοτεχνικά κείμενα, καθώς οι περισσότερες επιστήμες αναζητούν τους προδρόμους και τους "πατέρες" τους στους λογοτεχνικούς θησαυρούς του μακρινού κλασικού και πιο πρόσφατου παρελθόντος.

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, μέσα από τα κινήματα του νεοκλασικισμού και του ρομαντισμού και σε συνδυασμό με τις στρατιωτικές εκστρατείες των ευρωπαϊκών χωρών στις περιοχές των αρχαίων πολιτισμών της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, γεννήθηκαν νέοι κλάδοι ανθρωπιστικών επιστημών, όπως η Κλασική

Αρχαιολογία, η Αιγυπτιακή Ιστορία, η Ανατολική Σπουδές και Σπουδές των Λαών της Ανατολικής Ασίας. Κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα, έντονος προβληματισμός περιέβαλε τη διάκριση και τον ορισμό της φυλής, και συχνά ο όρος "αντικειμενική ιστορία" προέβαινε ως επιχείρημα για να επιλύονται σύγχρονες γεωπολιτικές κρίσεις.

Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι ανθρωπιστικές επιστήμες αντικατοπτρίζουν και πάλι έντονα τις ανησυχίες των μεταπολεμικών κοινωνιών. Κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές σπουδές για την ελληνική αρχαιότητα και τη ρωμαϊκή, βυζαντινή ή μεσαιωνική εποχή απασχόλησαν ιδιαίτερα τους μελετητές. Οι αρχαιολόγοι δεν έστρεφαν πλέον την προσοχή τους αποκλειστικά σε άθικτα πολιτισμικά κληρονομικά αγαθά, αλλά άρχισαν να συλλέγουν συστηματικά και να παρατηρούν με εξίσου

μεγάλη προσοχή πηλίνα σκευή καθημερινής χρήσης, ίχνη ανθρώπινων απορριμμάτων, ακόμα και τυχαία αποτυπώματα φύλλων. Τα ιστορικά βιβλία ξαναγράφτηκαν, εξετάζοντας όχι μόνο τα μεγάλα γεγονότα αλλά και τις ιστορίες των απλών ανώνυμων ανθρώπων και του φυσικού και υλικού τους περιβάλλοντος.

Καθώς ο σύγχρονος κόσμος, με τους κινδύνους και τις προκλήσεις του, έχει αφυπνίσει τις συνειδήσεις για την αξία του φυσικού περιβάλλοντος, η έρευνα των ανθρωπιστικών επιστημών έχει επίσης αρχίσει να επεκτείνεται προς αυτήν την κατεύθυνση. Κατά το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, το εν-

διαφέρον για διάφορες πτυχές του φυσικού περιβάλλοντος σε σχέση με την ανθρώπινη ιστορία εντείνεται συστηματικά. Οι πτυχές και οι απόψεις, τα συστήματα ανάλυσης και οι επιστημονικές μέθοδοι ποικίλουν ασφαλώς σε μεγάλο βαθμό, αλλά υπάρχει μια κοινή αλήθεια η οποία δεν φαίνεται να αμφισβητείται: η σημασία του φυσικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού στις διάφορες μορφές του δεν μπορεί να αγνοηθεί. Οι νέες μέθοδοι και τεχνολογίες μας επιτρέπουν σήμερα να διαβάσουμε, να παρατηρούμε, να συλλέγουμε και να αποσπούμε πληροφορίες για την ιστορία του περιβάλλοντος. Οι πληροφορίες αυτές παρέχουν εξίσου συναφή και ακριβή γνώση με τα αρχαία κείμενα, τις επιγραφές ή την εικονογραφία, τα οποία μονοπωλούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα το ενδιαφέρον των ερευνητών.

Θεοποίηση της φύσης

Όπως μαρτυρεί η μυθολογία, από τα αρχαιότερα χρόνια, η φύση δημιουργεί έντονα την αίσθηση της θείας παρουσίας. Όλα τα φυσικά φαινόμενα αποδίδονταν σε κάποια θεία παρέμβαση. Ο άνθρωπος αντιμετώπιζε κινδύνους όπως η φωτιά, η αστραπή, οι πλημμύρες, οι σεισμοί και η ξηρασία και εξαρτόταν από τη γονιμότητα της γης, την καθαρότητα του νερού, τη βροχή, τις καιρικές συνθήκες και τους ανέμους για την επιβίωσή του.

Σύμφωνα με το θρύλο, η φωτιά ανήκε στους θεούς και ο Τιτάνας Προμηθέας την έκλεψε και τη δώρισε στους ανθρώπους. Ο Ήφαιστος, ο σιδηρουργός, δούλεψε τη φωτιά. Ο Δίας ήταν υπεύθυνος για τη βροχή, την αστραπή και τη βροχή. Τα πολύ σπάνια άδυνα του Δία είναι συχνά αφιερωμένα στον Όμβριο Δία, το θεό της βροχής. Ο Ποσειδώνας ήταν ο άρχοντας των ωκεανών, προκαλώντας τις τρομερές καταιγίδες στη θάλασσα,

αλλά ήταν επίσης υπεύθυνος για τους σεισμούς και την ηφαιστειακή δραστηριότητα.

Οι ποταμοί είχαν επίσης θεοποιηθεί. Στην Αίγυπτο, σεβόντουσαν το Νείλο ως θεό Άπι, που αργότερα εξελίχθηκε στον ελληνιστικό θεό της γονιμότητας. Στην ελληνική μυθολογία, έχουμε αρσενικές προσωποποιήσεις,

Στην αρχαιότητα η φύση δημιούργησε έντονα την αίσθηση της θείας παρουσίας.

όπως ο ποταμός Αχελώος ή οι ποταμοί Αλφειός και Κλαδέος που αναπαριστώνται στο ανατολικό αέτωμα του ναού του Δία στην Ολυμπία. Στις πηγές κατοικούσαν νύμφες, όπως η περίφημη νύμφη Αρέθουσα, η οποία υπήρξε αντικείμενο της απελπισμένης αγάπης του Αχελώου. Προκειμένου να τον αποφύγει, διέσχισε το Ιό-

νιο Πέλαγος ως τη Σικελία, αλλά ο ποταμός Αχελώος την ακολούθησε από τη θάλασσα.

Η προσωποποίηση των ποταμών συνεχίζεται και στην χριστιανική εποχή. Το πιο συχνό παράδειγμα είναι οι εικόνες που απεικονίζουν τη βάπτιση του Χριστού στον ποταμό Ιορδάνη, στις οποίες οι βυζαντινοί καλλιτέχνες συχνά αναπαριστούν τον Ιορδάνη με τη μορφή ενός ηλικιωμένου άντρα με γενειάδα. Η γονιμότητα του εδάφους και η ποιότητα της σοδειάς ήταν στη δικαιοδοσία της θεάς Δήμητρας, θεάς της γεωργίας, γνωστή και με την ονομασία Ceres στη ρωμαϊκή μυθολογία. Περίοδοι ξηρασίας και κακής σοδειάς αναφέρονται στο μύθο για τη δημιουργία των Ελευσινίων Μυστηρίων της Δήμητρας και μιας υπενθυμίζουν ένα παρόμοιο φαινόμενο που μνημονεύεται στην παλιά Διαθήκη, στο όνειρο του Φαραώ για τις παχιές και τις ισχνές αγελάδες στην Αίγυπτο.

Εκβιομηχάνιση και πληθυσμιακή αύξηση

Η εκβιομηχάνιση και η έντονη πληθυσμιακή αύξηση έχουν αλλάξει θεμελιωδώς τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Κατά παραδόση, η φύση θεωρείται μια εχθρική δύναμη. Μπορούσε να φέρει πλημμύρες, βαρείς χειμώνες ή κακές σοδειές κάνοντας τη ζωή δύσκολη, προκαλώντας πολλά βάρσνα ακόμα και πολ-

λούς θανάτους. Σήμερα, η κατάσταση φαίνεται να έχει αλλάξει ριζικά. Η φύση και το περιβάλλον βρίσκονται πλέον στο έλεος του ανθρώπου και η προστασία τους είναι απαραίτητη προκειμένου να συνεχιστεί η ζωή στον πλανήτη μας.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας της, η ανθρωπότητα βασίστηκε στο κυνήγι, το ψάρεμα και τη συλλογή καρπών και λαχανικών για την τροφή της. Μόνο κατά τα τελευταία 10.000 χρόνια, η ανθρωπότητα άρχισε να παράγει η ίδια την τροφή της με την καλλιέργεια της γης και την εξημέρωση των ζώων. Αυτές οι εξελίξεις δημιούργησαν έναν πιο στατικό πληθυσμό συμβάλλοντας στην ανάπτυξη των χωριών και των πόλεων. Για αμυ-

ντικούς κι αργότερα για εμπορικούς σκοπούς, οι άνθρωποι επέλεξαν να ζουν κοντά ο ένας στον άλλο. Η εμφάνιση της γεωργίας συνέπεσε επίσης με μια περίοδο ευρύτερης κλιματικής και οικολογικής αλλαγής.

Οι επιστήμονες δεν συμφωνούν για το κατά πόσο η ανάπτυξη της γεωργίας οφείλεται στην πληθυσμιακή αύξηση και τη μείωση των φυσικών πόρων ή σε περιβαλλοντικές αιτίες. Σε κάθε περίπτωση, η ανάπτυξη της γεωργίας, μαζί με την επακόλουθη ανάπτυξη υποδομής στις μεταφορές και στα δίκτυα διανομής, αποτέλεσαν τη βάση για την ανάπτυξη και την αστικοποίηση του παγκόσμιου πληθυσμού, γεγονός με ανυπολόγιστες επιπτώσεις στον πολιτισμό και την υγεία.

Υγεία και ασθένειες - ανακαλύψεις της βιο-αρχαιολογίας

Ο νεοσύστατος επιστημονικός κλάδος της βιο-αρχαιολογίας προσφέρει πληροφορίες για την υγεία και την ασθένεια στο μακρινό παρελθόν. Σκελετοί που μας σώζονται μπορούν να εξεταστούν με σύγχρονες μεθόδους. Τα οστά, τα δόντια, και το γενετικό υλικό (DNA) συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση της κατάστασης της υγείας στους αρχαίους πολιτισμούς.

Η ενδεδειγμένη μελέτη πολυάριθμων σκελετών ιθαγενών Αμερικανών από το νοτιοανατολικό τμήμα της Κεντρικής Αμερικής, έχει οδηγήσει στη σαφή παρατήρηση ότι η μετάβαση από το κυνήγι-ψάρεμα στη γεωργία προκάλεσε σημαντική υποβάθμιση της ανθρώπινης υγείας. Η αλλαγή που υπέστη η ανθρώπινη κοινωνία προκειμένου να προχωρήσει στη παραγωγή της τροφής στην παραγωγή της αποτέλεσε θεμελιώδη όσον αφορά συνδέουμε με τον σύγχρονο τρόπο ζωής. Η βιο-αρχαιολογία αποκαλύπτει ότι αυτή η αλλαγή συνδέεται με ένα μεγάλο τίμημα για την υγεία: περισσότε-

ρες ασθένειες, χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο και περισσότερη εργασία.

Η μετάβαση από την αναζήτηση της τροφής στη γεωργία υπήρξε από τις πιο πλήρεις προσαρμοστικές μεταβολές που σημειώθηκαν στην εξέλιξη του ανθρώπου. Παρόλο που οι επικρατούσες θεωρίες υποστήριζαν ότι οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες είχαν πολύ απλό τρόπο ζωής, ενώ οι αγρότες που καλλιεργούσαν τη γη είχαν ανεπτυγμένο πολιτισμό, αποδεικνύεται ότι τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Η εξέταση υπολειμμάτων σκελετών από το νησί της Αγίας Αικατερίνης έφεραν στο φως αρχαία πρώιμο υλικό. Κάποια οστά χρονολογούνται από την πρώτη χιλιετία π.Χ. και γενικά προηγούνται του 12ου αιώνα μ.Χ., την εποχή που υιοθετήθηκε το καλαμπόκι από προϊστορικούς ιθαγενείς πληθυσμούς του νησιού, γνωστό ως "Guale". Το καλαμπόκι είναι ανεπαρκές σε ασβέστιο και είναι ανεπαρκές ή έχει απόλυτη έλλειψη τριών από τα εννιά βασικά αμινοξέα. Περιέχει επίσης άλας φωσφίνης, το οποίο εμποδί-

ζει την απορρόφηση σιδήρου και έχει υψηλή περιεκτικότητα σε ζάχαρη.

Αυτές οι αρνητικές ιδιότητες έμελλε να επηρεάσουν την υγεία και την ευεξία των ανθρώπων των οποίων η διατροφική βάση περιελάμβανε μεγάλες ποσότητες καλαμποκιού. Επιπλέον, το είδος της σωματικής άσκησης που απαιτεί η καλλιέργεια καλαμποκιού διαφέρει πολύ από αυτήν που απαιτεί η συλλογή τροφής. Αυτές οι αλλαγές αποκαλύπτονται από τις αλλαγές στην εξέλιξη της οστεοθρίτιδας και της δομής των οστών.

Η εξέταση των δοντιών αποκάλυψε σημαντική φθορά που συνδέεται με οδοντική υποπλασία (ανεπαρκεια αδαμαντίνης) στους προϊστορικούς α-

γρότες σε αντίθεση με τους τροφοσυλλέκτες. Μπορείς κανείς να το παρατηρήσει αν συγκρίνει πρώιμους τροφοσυλλέκτες από την ακτή της Georgia με τους μεταγενέστερους αγρότες, πράγμα το οποίο υπαινίσσεται ότι το στοιχείο περιβάλλον μπορεί να είναι πολύ σημαντικό από το στοιχείο γονίδια για τη δικαιολόγηση αυτών των αλλαγών.

Οι προϊστορικοί αγρότες της Georgia έχουν πολύ περισσότερη τερηδόνα από τους τροφοσυλλέκτες προγόνους τους. Η τερηδόνα είναι αποτέλεσμα του είδους φαγητού που καταναλώνεται και επίσης του τρόπου με τον οποίο παρασκευάζεται αυτό το φαγητό. Οι υδατάνθρακες, ειδικά τα απλά σάκχαρα, ευθύνονται κυρίως για τους διατροφικούς παράγοντες που προκαλούν τη φθορά των δοντιών. Επίσης, οι πληθυσμοί που βράζουν την τροφή τους, ειδικά τους υδατάνθρακες, ώσπου να μαλακώσουν είναι περισσότερο ευάλωτοι στη φθορά των δοντιών. Συγκρίσεις μεταξύ αντρών και γυναικών αποκάλυψαν ότι οι γυ-

ναίκες παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά τερηδόνας από τους άντρες, καθώς ο τρόπος ζωής τους τις εξέθετε περισσότερο σε τροφές που προκαλούν τερηδόνα. Οι άντρες που ασχολούνταν με το κυνήγι πρέπει να λάμβαναν πιο περισσότερο κρέας από τις γυναίκες.

Η συχνότητα εμφάνισης λοιμώξεων στα οστά επίσης μοιάζει να αυξάνεται. Διάφορες ασθένειες, όπως η σύφιλης, μπορούν να προκαλέσουν πρήξιμο των οστών των άκρων, όπως της κνήμης. Κατά πάσα πιθανότητα, αυτό δείχνει μια γενικότερη υποβάθμιση της υγείας της κοινωνίας, καθώς ο παράκτιος πληθυσμός της Georgia αυξήθηκε και υιοθέτησε την καθιστική ζωή και ήταν περισσότερο συγκεντρωμένος σε μόνιμες ή ημι-μόνιμες κοινότητες. Οι διατροφικές σχέσεις αυξήθηκαν και οι λοιμώξεις παθολογικοί οργανισμοί μεταδίδονται πιο εύκολα από άνθρωπο σε άνθρωπο. Η συγκέντρωση ανθρώπινων λυμάτων μπορεί να συνέβαλε στη μετάδοση λοιμώξεων και άλλων ασθενειών.

Συνεργασία με την ΟΤΕnet σε νέα Προγράμματα e-Learning

Μόλις ξεκίνησε η συνεργασία ΟΤΕnet-Βιοπολιτικής σε θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μέσω Internet. Με την υποστήριξη της ΟΤΕnet, τα νέα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης της Β.Ι.Ο. θα είναι σύντομα διαθέσιμα στο διαδίκτυο προκειμένου να αγγίξουν κάθε γωνιά της γης.

Η ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) αποτελεί προτεραιότητα για τη Βιοπολιτική. Οι νέες τεχνολογίες δίνουν τη δυνατότητα για γρήγορη και άμεση πρόσβαση στην

πληροφορία και την εκπαίδευση. Βασισμένα στο "Βιοκεντρικό Πρόγραμμα Σπουδών Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης" (βλ. σελ. 4-5), τα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης της Β.Ι.Ο. στοχεύουν στην εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των πολιτών. Ήδη έχουν εκφράσει ενδιαφέρον πανεπιστήμια απ' όλο τον κόσμο (Κίνα, Αργεντινή, Κολομβία, ΗΠΑ) σε μια προσπάθεια να απαντήσουν περιβαλλοντικές δραστηριότητες και εισάγουν ενεργά το περιβάλλον στα προγράμ-

ματα σπουδών τους.

Η νέα συνεργασία ΟΤΕnet-Βιοπολιτικής είναι μία έμπρακτη απόδειξη ότι εκτός από την έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα που αναπτύσσει η ΟΤΕnet στο χώρο του Internet στη χώρα μας, στηρίζει έμπρακτα πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος. Θεωρώντας ότι το Internet αποτελεί ένα εναλλακτικό μέσο για να γνωρίσουμε τη φύση, να "ταξιδέψουμε" σε κάθε γωνιά του πλανήτη μας, να ενημερωθούμε για το τι σημαίνει ορθολογική ανάπτυξη και ουσιαστική προστασία του περιβάλλοντος αλλά και πως εμείς μπορούμε να συμβάλουμε ενεργά προς αυτή την κατεύθυνση, η ΟΤΕnet έχει ως στόχο να εδραιώσει αλλά και

να επεκτείνει την συνεργασία της με τη Διεθνή Οργάνωση Βιοπολιτικής με σκοπό να ευαισθητοποιήσει όσους πιστεύουν στη δύναμη της φύσης και του περιβάλλοντος και σε ένα αισιόδοξο και καλύτερο μέλλον για όλους.

Ασφάλεια & Συνεργασία στην Ευρύτερη Ευρω-Ατλαντική Περιοχή

ΖΑΠΠΕΙΟ 12 - 13 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2003

Θέματα & Ομιλητές

Έναξη Συμποσίου

Θεοδόσης Γεωργίου, Πρόεδρος ΕΕΑΕΣ, τ. Πρόεδρος ΑΤΑ - Εκπρόσωπος ΥΠΕΘΑ ή/και ΓΕΕΘΑ - **Pavli Zerl**, Υφυπουργός Εθνικής Αμύνης, Αλβανία - **Σπύλιος Σπηλιωτόπουλος**, Βουλευτής, Υπεύθυνος Τομέα Αμύνης Νέας Δημοκρατίας - **Μαριέττα Γιαννάκου**, Βουλευτής - **Stefan Sofianski**, Δήμαρχος της Σόφιας, τ. Πρωθυπουργός της Βουλγαρίας

Forum Προεβεντών I

Αλέξανδρος Φύλων, Πρόεδρος, Διευθυντής Κέντρου Ανάλυσης & Σχεδιασμού, Υπουργείο Εξωτερικών - **Jan Paulo Cavarai**, Πρόεδρος της Ιταλίας στην Ελλάδα (Προεδρεία ΕΕ) - **Bruno Delaye**, Πρόεδρος της Γαλλίας στην Ελλάδα - **Jacob Walles**, Επιτετραμμένος, Πρεσβεία των ΗΠΑ στην Ελλάδα - Επιτετραμμένος, Πρεσβεία της Ρωσίας στην Ελλάδα

Forum Προεβεντών II

Loic Bouvard, Βουλευτής, τ. Πρόεδρος της Βορειοατλαντικής Συνέλευσης, Γαλλία - **Ram Aviram**, Πρόεδρος του Ισραήλ στην Ελλάδα - **Atef Halasa**, Πρόεδρος της Ιορδανίας στην Ελλάδα **Ασύμμετρες απειλές / Καταπολέμηση της τρομοκρατίας - Ρόλος του ΝΑΤΟ και της ΕΕ: Bernardino Gomes**, τ. Πρόεδρος ΑΤΑ, Πρόεδρος Ατλαντικού Συμβουλίου Πορτογαλίας - **Μαίρη Μπόση**, Πολιτικός Αναλυτής - **Claude Gerard Marcis**, Πρόεδρος Ατλαντικού Συμβουλίου Γαλλίας, τ. Αντιπρόεδρος Βορειοατλαντικής Συνέλευσης, Γαλλία - **Χαράλαμπος Παπασοτηρίου**, Αναπλ. Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, Επιστ. Συνεργάτης ΙΔΙΣ - **Αλέξανδρος Κούτσης**, Αναπλ. Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου **Η ενσωμάτωση της ΝοτιοΑνατολικής Ευρώπης στους ΕυρωΑτλαντικούς θεσμούς**

Troels Froling, Γ. Γραμματέας Ένωσης Ατλαντικού Συμφώνου, Σύμβουλος Υπουργείου Αμύνης, Δανία - **Ιβό Αφεντούλη**, Σύνδεσμος Ελλάδος στη Δί/νση Δημόσιας Διπλωματίας της Γ.Γ. ΝΑΤΟ - **Milen Keremidchiev**, Εθνικός Συντονιστής Συμφώνου Σταθερότητας της Βουλγαρίας - **Tudor Munteanu**, Ταξίαρχος, εκπρόσωπος Υπουργείου Αμύνης - **Zehra Vildan Serin**, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο, Fatih, Τουρκία - **Arian Starova**, Βουλευτής, τ. Υπ. Εξ., Πρόεδρος Ατλαντικού Συμβουλίου Αλβανίας -

Blagoj Handziski, Πρόεδρος, Διευθυντής Γραφείου Συνδέσμου της Πρόην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας στην Ελλάδα - **Dusan Batakovic**, Πρόεδρος της Σερβίας-Μαυροβουνίου στην Ελλάδα - **Κωνσταντίνος Υφαντής**, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ασφάλεια και η κοινωνία των πολιτών τον 21ο αιώνα

Francois Moreau de Balasy, Επίτ. Πρόεδρος Ατλαντικού Συμβουλίου Γαλλίας - **Αλίη Μητσάκου**, ΕΕΑΕΣ - **Par Granstedt**, Πρόεδρος Rudolf Steiner College, Μέλος Δ.Σ. Ατλαντικού Συμβουλίου Σουηδίας - **NATO και ΜΚΟ - Νέες αποστολές, νέοι ρόλοι, νέες προκλήσεις** **Alex Serban**, Πρόεδρος CASA NATO, Ρουμανία - **Vladan Zivulovic**, Πρόεδρος Ατλαντικού Συμβουλίου Σερβίας-Μαυροβουνίου

Ασφάλεια μέσα από το πρίσμα της ηλικίας: **Brad Minnick**, Εκπ. Διευθυντής Αμερικανικού Συμβουλίου Νέων Πολιτικών, Η.Π.Α. - **Kristina Baleisyte**, Αντιπρόεδρος της Ατλαντικής Ένωσης Νέων της Λιθουανίας **Ασφάλεια μέσα από τη γυναικεία διάσταση**

Έφη Μπέκου, Γενική Γραμματέας Ισότητας - **Mary Eva Candon**, Μέλος Δ.Σ. Δικηγορικού Συλλόγου και της Επιτροπής του Δημοκρατικού Κόμματος, ΗΠΑ - **Ζωή Λαυρά**, Πρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Εργαζομένων στα ΜΜΕ - **Augustina Tzvetkova**, Γενική Γραμματέας Ατλαντικού Συμβουλίου Βουλγαρίας - **Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη**, Πρόεδρος της Β.Ι.Ο.

Άμυνα, Ατλαντική αλληλεγγύη, και ο υπόλοιπος κόσμος

Ιωάννης Μπουλογιάννης-Τσαγγαρίδης, Πρόεδρος ε.τ., τ. Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδος στο ΝΑΤΟ - **Wim Van Eekelen**, Γερουσιαστής, τ. Γενικός Γραμματέας της Δ.Ε.Ε., Εκπρόσωπος Ολλανδικού Κοινοβουλίου στη Συντακτική Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης - **Radu Podgoreanu**, Βουλευτής, Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, Κοινοβούλιο της Ρουμανίας - **Δημήτρης Χρυσόχοου**, Επιστημονικός Διευθυντής, Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων - **Fabrizio Lucio**, Καθηγητής Διεθνών Οργανισμών Ασφαλείας στο Ιταλικό Υπουργείο Αμύνης, Γενικός Γραμματέας Ιταλικού Ατλαντικού Συμβουλίου - **Claude Gerard Marcis**, Πρόεδρος, Γαλλική Ατλαντική Ένωση, τ. Αντιπρόεδρος Βορειοατλαντικής Συνέλευσης, Γαλλία - **Par Granstedt**, Πρόεδρος Rudolf Steiner College, Αντιπρόεδρος Ευρωπαϊκών Βουλευτών για την Αφρική - **Ανδρέας Κιντής**, Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης, Διεύθυνση ΝΑΤΟ Υπ. Εξ. - **Αθανάσιος Ντόκος**, Διευθυντής Σπουδών, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής

Με μεγάλη επιτυχία διεξήχθη στις 12 και 13 Δεκεμβρίου στο Ζάππειο το 13ο Ετήσιο Διεθνές Συμπόσιο της Ελληνικής Ένωσης για την Ατλαντική & Ευρωπαϊκή Συνεργασία. Στο Συμπόσιο συμμετείχαν νπονηγοί και πολιτικές προσωπικότητες από χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου, πρέσβεις, καθώς και εκπρόσωποι του πολιτικού, διπλωματικού, στρατιωτικού και πανεπιστημιακού χώρου, από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ανταποκρινόμενοι στους σύγχρονους προβληματισμούς, οι διοργανωτές συμπεριέλαβαν και το θέμα της οπτικής του φύλου και της ηλικίας στα θέματα ασφάλειας, εξωτερικής πολιτικής και τις αποφάσεις που διαμορφώνουν το μέλλον, με την ελπίδα η πρωτοβουλία τους με τη συμμετοχή και την οπτική των γυναικών και των νέων να συμβάλει στην επείγουσα ανάγκη για ενεργία συνεργασία στη διαδικασία πρόληψης των συγκρούσεων και στην οικοδόμηση της ειρήνης.

Σε αναγνώριση της τεράστιας σημασίας των προτάσεων της Προέδρου της Β.Ι.Ο. για τη συνέχιση της ζωής στον πλανήτη μας, ο Καθηγητής κ. Παναγιώτης Καραφωτιάς, τ. Διευθυντον Σύμβουλος του Γραφείου του ΟΗΕ για την Ελλάδα και το Ισραήλ, πρότεινε η εισήγησή της στο Συμπόσιο να κοινοποιηθεί σε όλα τα μέλη του ΝΑΤΟ και του ΟΗΕ διεθνώς.

Περιβάλλον, Κοινωνία των Πολιτών και Εξάλειψη της Φτώχειας - Πρόκληση και Ευκαιρία για το ΝΑΤΟ

Η τεχνολογία διευρύνει τους ορίζοντες της σκέψης και οδηγεί σε αποκαάλψη της αλήθειας. Ο μακροκοσμος και ο μικροκοσμος ανοίγονται μπροστά μας και μπορούμε πλέον να διαπιστώσουμε όλο το μεγαλείο της Δημιουργίας, από την απεραντοσύνη του σύμπαντος ως τα μικρότερα σωματίδια της ύλης. Παρά τις συνεχιζόμενες προσπάθειες των ερευνητών, ο βίος, το πολυτιμότερο αγαθό, έχει βρεθεί μόνο στον πλανήτη μας. Είναι αποτέλεσμα εκατοντάδων εκατομμυρίων ετών εξέλιξης και σήμερα η συνέχισή του απειλείται εξαιτίας της αλαζονείας και απερισκεψίας του ανθρώπου. Το περιβάλλον και

η ποικιλότητα της φύσης και των πολιτισμών είναι ο πραγματικός πλούτος της ανθρωπότητας. Για να προστατέψουμε αυτόν τον πλούτο τα κεντρα λήψης αποφάσεων πρέπει να αποφεύγουν τα λάθη του παρελθόντος και να οικοδομήσουν μια κοινωνία ελπίδας, θεμελιωμένη στην αρχή της άμυνας για τη ζωή. Κάθε έκφραση πολυ-

τισμού, γλώσσας και θρησκείας χρειάζεται να διαφυλαχθεί. Οι διαφορές στην πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας δεν είναι απειλή, είναι η ομορφιά του κόσμου μας. Θα μπορούσαμε να φανταστούμε μόνο ένα είδος δέντρου να φυτρώνει στη Γη; Η ποικιλότητα στο βίο και στον ανθρώπινο πολιτισμό μας κάνει όλους πλουσιότερους.

Η πτώση του Τοίχους του Βερολίνου, που σηματοδότησε την αγγή μας νέας εποχής, εξασφάλισε στο ΝΑΤΟ μια μοναδική ευκαιρία. Το ΝΑΤΟ θα μπορούσε να καταστεί ο ισχυρός διεθνής παράγοντας για να αντιμετωπίσει τις πραγματικές προκλήσεις των καιρών. Ένας πόλεμος μάλιστα παντού γύρω μας. Οι πάγοι των πόλων λιώνουν, οι πληθυσμοί των ψαριών συρρικνώνονται, οι φυσικοί πόροι μολύνονται και οι περισσότεροι κάτοικοι του πλανήτη δεν έχουν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό και τροφή. Ποιον ωφελούν αυτές οι καταστροφές; Οι απειλές είναι αναρίθμητες και δεν μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε με μονομέρεια. Οι κυβερνήσεις, οι πολυεθνικές εταιρείες, οι διεθνείς οργανισμοί και κάθε άτομο σε αυτόν τον πλανήτη, πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να κηρύξουν πόλεμο κατά της φτώχειας, της ρύπανσης και της κατάχρησης του περιβάλλοντος. Υπάρχει εχθρός. Δεν χρειάζεται να τον ανακαλύψουμε. Κανείς δεν ωφελείται από την καταστροφή του περιβάλλοντος και όλοι χρειάζεται να ενώσουμε τους πόρους και τις δυνάμεις μας ώστε να υπερασπιστούμε τον πλανήτη μας. Είναι μια βαθιά ηθική ευθύνη που έχουμε προς τις επόμενες γενιές.

Η τεχνολογία ήδη υπάρχει, αλλά χρειάζεται να διοχετευθεί προς μια κατευθυνση που θα ωφελήσει όλη την ανθρωπότητα. Με διάλογο, θέση, αντίθεση και σύνθεση νέων αξιών, χρειάζεται να προωθήσουμε τις διαστάσεις εκείνες που μπορούν να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον. Χωρίς να προσβάλλονται

κεκτημένα δικαιώματα, έχουμε τη δυνατότητα να απαντήσουμε στις αναδυόμενες προκλήσεις μετατρέποντας τα πολιτικά σχέδια σε προγράμματα για την προστασία του περιβάλλοντος. Ο αμυντικός εξοπλισμός μπορεί να τροποποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί στην αναδάσωση, τον καθαρισμό των υδάτων, την αποκατάσταση της διάβρω-

σης του εδάφους, την προστασία του όζοντος και την απολύμανση περιοχών που έχουν μολυνθεί από την ραδιενέργεια. Αν τα πολεμικά αεροπλάνα, αντί να ρίχνουν βόμβες έρχονται σπόρους για να φυτρώσουν δέντρα, θα ωφελούσαν ολόκληρος ο πλανήτη. Η καλύτερη απάντηση στη φτώχεια και τη στέρηση θα ήταν η αξιοποίηση των αντιτορπιλικών για καθαριστούν οι θάλασσες και οι ακτές από τη ρύπανση και να αποκατασταθούν οι πληθυσμοί των ψαριών που τείνουν να εκλείψουν.

Τράπεζες γενετικού υλικού για την διατήρηση της γενετικής ποικιλότητας ενδημικών ειδών θα μπορούσαν να αποτελέσουν αποφασιστικό παράγοντα στη διάσωση της βιοποικιλότητας και τη διασφάλιση ενός υγιούς πλανήτη. Πρόσונים μισθός για τους ανέργους θα μπορούσε να κινητοποιήσει ένα σημαντικό ανθρώπινο δυναμικό να δραστηριοποιηθεί ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι συνταξιούχοι και οι ηλικιωμένοι πολίτες θα μπορούσαν επίσης να συνεχίσουν το χρόνο και την εμπειρία τους για να προάγουν προσπάθειες διάσωσης του περιβάλλοντος και

βελτίωσης της ποιότητας ζωής. Για να εξασφαλίσουμε την ειρήνη και την περιβαλλοντική αρμονία σε ολόκληρο τον κόσμο, χρειάζεται να αντιλήσουμε έμπνευση από το παρελθόν. Οι Ολυμπιακές αξίες μπορούν να συμβάλουν στην διαμόρφωση ενός νέου οράματος για την ανθρωπότητα. Κάθε τομέας της κοινωνίας μπορεί να επωφεληθεί όταν η τέχνη και η τεχνολογία ενώσουν τις δυνάμεις τους για να λυγίσουμε την καταστροφή και να ενισχύσουν τη χαρά και την ομορφιά του βίου. Ας αφήσουμε πίσω μας τη βία και την καταστροφή τς ας κινητοποιήσουμε όλους τους τομείς της κοινωνίας σε μια παγκόσμια προσπάθεια διαφύλαξης της αλυσίδας της ζωής στον πλανήτη μας.

Δεν πρέπει πλέον να υπάρχει Τρίτος Κόσμος. Δεν πρέπει να υπάρχει πλέον μίσος. Η αρμονία και η συνύπαρξη μπορούν να αντικαταστήσουν την καταστροφή, αν έχουμε τη βούληση να αξιοποιήσουμε την τεχνολογία για να προστατέψουμε τον βίο. Η μεγαλύτερη πρόκληση του 21ου αιώνα είναι η ανάληψη μιας συλλογικής προσπάθειας υπεράσπισης του περιβάλλοντος. Σε αυτήν την προσπάθεια, το ΝΑΤΟ μπορεί να αποτελέσει πηγή ελπίδας, παρέχοντας τη δύναμη και το όραμα που χρειάζεται η ανθρωπότητα για δώσει τη μάχη για ένα καλύτερο μέλλον.

Υπάρχει εχθρός. Η καταστροφή του περιβάλλοντος. Τα φάρια στους ωκεανούς λιγοστεύουν, το έδαφος ρυπαίνεται, το κλίμα αλλάζει. Ο καταστροφές στη θρησκεία, στο χρώμα, στη γλώσσα, είναι ο πλούτος που πρέπει να διαφυλάξουμε.

να συνεχίσουν να σκεπάζουν το χρόνο και την εμπειρία τους για να προάγουν προσπάθειες διάσωσης του περιβάλλοντος και

να συνεχίσουν να σκεπάζουν το χρόνο και την εμπειρία τους για να προάγουν προσπάθειες διάσωσης του περιβάλλοντος και

να συνεχίσουν να σκεπάζουν το χρόνο και την εμπειρία τους για να προάγουν προσπάθειες διάσωσης του περιβάλλοντος και

Βιο-Θεώρηση της Τεχνολογίας

Γενετικά Μεταλλαγμένες Τροφές και Βιοηθικοί Προβληματισμοί

Ξεκινά και στην Ελλάδα η καλλιέργεια γενετικώς βελτιωμένων φαρικών που προορίζονται για διατροφή. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητας του τελικού προϊόντος, ώστε να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις του κλάδου που τα τελευταία χρόνια ξοδεύουν περισσότερα από ό, τι εισπράττουν. Ποιες θα είναι όμως οι πραγματικές επιπτώσεις αυτής της καινοτομίας;

Η σημασία της βιοτεχνολογίας για την υγεία, τη γεωργία, την παραγωγή τροφίμων, το εμπόριο και την προστασία του περιβάλλοντος είναι τεράστια. Βιοτεχνολογικές εφαρμογές στις καλλιέργειες έχουν βοηθήσει πολλές αναπτυσσόμενες χώρες να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους για γεωργικά προϊόντα χωρίς να καταστρέφουν το

Τα γονίδια είναι η πολύτιμη βιολογική μνήμη, το ενεργό πληροφοριακό υλικό για κάθε τμήμα ενός ζωντανού οργανισμού, φυτού, ζώου ή ανθρώπου. Κατά τη διαδικασία της τροποποίησης της πληροφορίας που περιέχουν τα γονίδια, συνήθως με την τεχνητή μεταφορά γονιδίων από ένα βιολογικό είδος σε ένα άλλο, η γενετική πληροφορία

κίπια, παρατηρήθηκε ότι ο κύκλος ζωής από τις θηλυκές πασχαλίτσες ελαττώθηκε κατά το ήμισυ όταν αυτές έτρωγαν μελίγκρες που βοσκούσαν σε γενετικά τροποποιημένες πατάτες. Επίσης γεννούσαν 30% λιγότερα αυγά. Σε άλλες μελέτες έχει παρατηρηθεί ότι ο κύκλος ζωής μελισσών που συνέλεγε γύρη από γενετικά μεταλλαγμένα άνθη μειώθηκε κατά το ένα τρίτο. Το γεγονός αυτό έχει καταστροφικές συνέπειες για τη γονιμοποίηση

σμοιοποιούνται και ως πρώτες ύλες στην παραγωγή επεξεργασμένων τροφών όπως ψωμί, ζυμαρικά, παγωτά, μπισκότα, μαργαρίνες και υποκατάστατα. Με γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς παράγονται επίσης τυριά και άλλες ύλες. Ο ρυθμός διάδοσης είναι τόσο ταχύς ώστε σε λίγα χρόνια είναι πιθανό να μην βρίσκονται πλέον φυσικές τροφές στο εμπόριο.

Κορυφαίες προσωπικότητες προβληματίζονται για τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα

Βουξέλλες, Δεκέμβριος 2003

τους φυσικούς πόρους. Δημιουργήθηκαν νέα φάρμακα και καταπολεμήθηκαν ασθένειες. Προέκυψαν όμως και πολλά ερωτηματικά, καθώς παρατηρήθηκαν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη δημόσια υγεία, κυρίως όσο αφορά στις γενετικά μεταλλαγμένες τροφές.

Σκοπός των γενετικά μεταλλαγμένων τροφών ήταν να δημιουργηθούν ποικιλίες ανθεκτικότερες στα παράσιτα ώστε να χρησιμοποιούνται λιγότερα παρασιτοκτόνα ή να γίνουν κάποια προϊόντα περισσότερο εμπορεύσιμα. Στην πορεία όμως αποδείχθηκε ότι οι περισσότεροι γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί ενέχουν και πολλούς κινδύνους όπως:

- ▶ Δημιουργία νέων τοξινών και αλλεργιογόνων στα τρόφιμα.
- ▶ Έμμεσες βλάβες στον οργανισμό λόγω της πρόσληψης αφύσικης τροφής.
- ▶ Αυξημένα χημικά στις καλλιέργειες για την καταπολέμηση των παρασίτων, που σημαίνει αυξημένα κατάλοιπα στο περιβάλλον και στα τρόφιμα.
- ▶ Δημιουργία ανθεκτικότερων ζιζανίων και παρασίτων, με άμεσο κίνδυνο μεγάλων καταστροφών στη γεωργία.
- ▶ Δημιουργία ή διάδοση νέων ασθενειών
- ▶ Υποβάθμιση της βιοποικιλότητας.
- ▶ Διαταραχή της περιβαλλοντικής ισορροπίας.

διαταράσσεται. Οι νέες επιθυμητές ιδιότητες του οργανισμού αντισταθμίζονται από μια μείωση της ικανότητας αυτορρύθμισης και προστασίας στο περιβάλλον. Η ξαφνική εισαγωγή γενετικά τροποποιημένων ειδών διαταράσσει τις ευαίσθητες ισορροπίες, με αλλαγές που είναι απρόβλεπτες που δεν ακολουθούν τις φυσικές διαδικασίες. Οι συνέπειες των γενετικών λαθών δεν είναι αναστρέψιμες. Επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στη βιοποικιλότητα και βλάπτουν τα οικοσυστήματα. Γονίδια που επιτρέπουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στα παρασιτοκτόνα, μπορούν για παράδειγμα να οδηγήσουν στη δημιουργία "υπερζιζανίων" με καταστροφικά αποτελέσματα στο περιβάλλον, την ανθρώπινη υγεία, τη γονιμότητα των εδαφών και την παραγωγή τροφής.

Ίσως η σημαντικότερη απειλή από τις καλλιέργειες των γενετικά τροποποιημένων φυτών να είναι τα γονίδια ιών που εμφυτεύονται με στόχο την πρόληψη των ιώσεων και η εμφύτευση γονιδίων δηλητηριωδών οργανισμών, όπως η τοξίνη του σκορπιού, ως εντομοκτόνα. Έχει αποδειχθεί στο εργαστήριο ότι η αναδιάταξη των γονιδίων μπορεί να δημιουργήσει νέους ιούς εξαιρετικά κοκώδεις, ικανούς να αποδεκατίσουν καλλιέργειες ή να προξενήσουν νοσήματα σε ανθρώπους και ζώα.

Πρόσφατα στη Βρετανία, σε πειράματα που διεξήχθησαν σε θερμο-

Η πρόοδος είναι ένα ισχυρό εργαλείο. Κάθε τεχνολογική καινοτομία πρέπει να χρησιμοποιείται με τη μέγιστη σύνεση.

των φυτών. Κάποιοι άλλες έρευνες διαπίστωσαν ότι η καλλιέργεια μεταλλαγμένου λιναρόσπορου και μεταλλαγμένου ζαχαρότευτλου βλάπτει τη βιοποικιλότητα στους αγρούς περισσότερο απ' ό,τι οι συμβατικές καλλιέργειες. Στις μεταλλαγμένες καλλιέρ-

γειες υπήρχαν λιγότερα έντομα και λιγότερα πουλιά, λόγω της πλήρους εξάλειψης των υπόλοιπων φυτών και των σπόρων τους. Η μετάλλαξη που έχουν υφιστάμενοι οι καλλιέργειες έχει στόχο να τις κάνει ανθεκτικές σε έναν συγκεκριμένο τύπο παρασιτοκτόνου. Έτσι, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ισχυρότερα παρασιτοκτόνα και να ψεφαστούν απευθείας στις καλλιέργειες, εξολοθρεύοντας, όπως φαίνεται, παράλληλα και την υπόλοιπη ζωή στο χωράφι.

Στο σημερινό δυτικό κόσμο, τροφές όπως οι ντομάτες, το σιτάρι, οι πατάτες και η σόγια διατίθενται σχεδόν αποκλειστικά σε γενετικά τροποποιημένη μορφή. Οι τροφές αυτές χρι-

στην Ευρώπη και στην Ιαπωνία έχει αναπτυχθεί έντονος προβληματισμός για τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσε υποχρεωτική τη σήμανση για τα νέα τρόφιμα. Στη Νορβηγία μερικοί τύποι γενετικά τροποποιημένων τροφίμων απαγορεύτηκαν εντελώς. Η Αυστρία και το Λουξεμβούργο κατήργησαν την εισαγωγή τροποποιημένων σπόρων και άλλες χώρες σκοπεύουν να κάνουν το ίδιο.

Έχουμε ανοίξει το κουτί της Πανδώρας και πρέπει να αναλάβουμε τις ευθύνες μας. Η κοντόφθαλμη πολιτική που ακολουθούμε έχει δημιουργήσει κρίση αξιών η οποία χρειάζεται να αντιμετωπιστεί άμεσα. Σε αντίθεση με τη μυθική Πανδώρα, εμείς έχουμε τη δυνατότητα να αποτρέψουμε την καταστροφή ελέγχοντας τις πράξεις μας και ασφαλίζοντας μια βιοηθική δεοντολογία σε κάθε μας δραστηριότητα.

Ως τώρα, η βιοηθική περιορίζεται σε ιατρικά ζητήματα όπως η ευθανασία, η μεταμόσχευση οργάνων και η κλωνοποίηση. Είναι καιρός η βιοηθική να διαφύγει από τα στεγανά της ιατρικής επιστήμης και να εφαρμοστεί σε κάθε ανθρώπινη προσπάθεια - στην πολιτική, την παιδεία, την οικονομία. Όρκοι σαν τον Όρκο του Ιπποκράτη, που θα παρέχουν τις αναγκαίες ηθικές κατευθύνσεις για κάθε ειδικότητα, χρειάζεται να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν σε παγκόσμια κλίμακα. Η βιο-θεώρηση της τεχνολογίας, όπως προτείνει η Β.Ι.Ο. από το 1985, προσφέρει τις απαραίτητες νέες διαστάσεις στη βιοηθική ώστε να προχωρήσουμε προς μια κοινωνία χαράς και ελπίδας.

Οι πολυεθνικές εταιρείες στο παρελθόν αρνούταν να συζητήσουν για το περιβάλλον και τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα. Όταν ξεκίνησε τον αγώνα της η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής το 1985, υπήρξε εξαιρετικά δύσκολο να κινητοποιήσει τα στελέχη των εταιρειών αυτών να συμμετάσχουν σε προγράμματα για την προστασία του περιβάλλοντος. Με χαρά βλέπουμε ότι σήμερα, η περιβαλλοντική στρατηγική αποτελεί προτεραιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι προσπάθειες της Βιοπολιτικής απέδωσαν και ελπίζουμε σύντομα να μην υπάρχει πλέον επιχειρηματική πολιτική που να μην λαμβάνει υπόψη το περιβάλλον.

Κορυφαία στελέχη της BP, της DHL International, της Nestle, της Unilever, της Douwe Egberts, της Telecom Italia και άλλων εταιρειών και διεθνών οργανισμών, συναντήθηκαν την 1η Δεκεμβρίου 2003 στις Βουξέλλες, με πρωτοβουλία της BP, προκειμένου να συζητήσουν το μέλλον της πολιτικής για τις παγκόσμιες αγορές τροφίμων.

Τα γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα και η βιώσιμη γεωργία αποτέλεσαν κεντρικό θέμα της συζήτησης όπου συμμετείχε με εισήγησή της και η Πρόεδρος της Β.Ι.Ο. Οι απόψεις της παρατίθενται πιο πάνω.

Βιο-Τεχνολογία – Αξιολόγηση του παρόντος και νέες κατευθύνσεις για το μέλλον

Μόσχα, 10-14 Νοεμβρίου 2003

Οι καινοτομίες της βιοτεχνολογίας κατακτούν τις αγορές της Ρωσίας. Σε μια χώρα που στο παρελθόν λίγοι συζητούσαν για τη γενετική μηχανική ή τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, έχουν τώρα καθοριστεί οι στόχοι, ο σκοπός και τα μέσα υλοποίησης της κρατικής πολιτικής όσον αφορά στις καινοτομίες της βιοτεχνολογίας. Στη Ρωσική Ακαδημία Επιστημών καταβάλλονται σοβαρές προσπάθειες για να δημιουργηθούν νέες δυνατότητες έρευνας και εφαρμογών. Ο Υπουργός Βιομηχανίας, Επιστήμης και Τεχνολογίας εξήγγειλε α-

νοικτούς διαγωνισμούς για το 2003-2006, για συμβάσεις με το δημόσιο, για την ανάληψη και υλοποίηση των πιο σημαντικών καινοτόμων έργων εθνικής σπουδαιότητας, με κονδύλια από τον κρατικό προϋπολογισμό, κατά παραγγελία του Υπουργείου Επιστημών. Επιπλέον οι αρχές, οι επιστήμονες και το κοινό αρχίζουν να συζητούν τους νέους ηθικούς προβληματισμούς που ανακύπτουν από τη βιοτεχνολογία.

Πόσο ασφαλής είναι η βιοτεχνολογία; Ποιες είναι οι εφαρμογές στην ιατρική; Ποιες νέες κατευθύνσεις χρειάζεται να ακολουθήσει η βασική έρευνα; Πώς μπορεί να βελτιώσει η βιοτεχνολογία τη γεωργία; Ποιο το μέλλον των γενετικά τροποποιημένων τροφίμων; Ποιες εφαρμογές της βιοτεχνολογίας μπορούν να προστατέψουν το περιβάλλον;

Αυτά και άλλα σημαντικά θέματα συζητήθηκαν στη Μόσχα, τον περασμένο Νοέμβριο, σε συνέδριο που διοργάνωσε η Ρωσική Ακαδημία Επιστημών, το Υπουργείο Βιομηχανίας, Επιστήμης και Τεχνολογίας, το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης και Εμπο-

ρίου, το Υπουργείο Γεωργίας, το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Υγείας, η Ακαδημία Ιατρικών Επιστημών, το Πανεπιστήμιο D. Mendeleev και άλλοι επίσημοι φορείς. Στην Επιτροπή του συνεδρίου συμμετείχαν υπουργοί, ακαδημαϊκοί, καθηγητές, και άλλες προσωπικότητες, μεταξύ των οποίων οι:

Καθηγητής R.V. Petrov Πρόεδρος της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών - **Καθηγητής V.A. Bykov** Αντιπρόεδρος της Ρωσικής Ιατρικής Ακαδημίας - **Καθηγητής P. Sarkisov**, Πρόεδρος του Πανεπιστημίου D. Mendeleev της Μόσχας - **Ακαδημαϊκός M.P. Kirpichnikov** Πρώτος Αναπληρωτής Υπουργός Βιομηχανίας, Επιστήμης και Τεχνολογίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας - **Δρ. Α. Βλαβιανού-Αρβανίτη** Πρόεδρος και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής - **Καθηγητής A.M. Egorov** Μέλος της Ρωσικής Ιατρικής Ακαδημίας, Κρατικό Πανεπιστήμιο M.Lomonosov, Μόσχα - **Καθηγητής S.K. Zavriev** Ερευνητικό Ίδρυμα Αγροτικής Βιοτεχνολογίας, Ρωσία - **Ακαδημαϊκός V.T. Ivanov** Ινστιτούτο Βιοχημικής Χη-

μείας της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών - **Καθηγητής G.I. Karavaiko** Ινστιτούτο Μικροβιολογίας της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών - **Ακαδημαϊκός Y.M. Lopukhin** Πρόεδρος του Ρωσικού Υπουργείου Υγείας και της Επιτροπής Βιοηθικής της Ρωσικής Ιατρικής Ακαδημίας - **Ακαδημαϊκός I.A. Rogov** Κρατικό Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένης Βιοτεχνολογίας της Μόσχας - **Ακαδημαϊκός K.G. Skryabin** Πρόεδρος Κέντρου Βιομηχανικής της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών - **Ακαδημαϊκός V.I. Fisinin** Πρώτος Αντιπρόεδρος της Ρωσικής Γεωπονικής Ακαδημίας - **Καθηγητής V.L. Haikin**, Ρωσικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο - **Καθηγητής P.N. Harchenko** Ερευνητικό Ίδρυμα Αγροτικής Βιοτεχνολογίας, Ρωσία - **Καθηγητής D.I. Tsyganov**, Μέλος της Μικτής Οργανωτικής Επιτροπής Επιστήμης και Τεχνολογίας της Μόσχας.

Η βιο-θεώρηση της τεχνολογίας θα επιτρέψει την αξιολόγηση των νέων κατευθύνσεων στη βιοηθική και τη βιοτεχνολογία.

Το μέλλον είναι ήδη παρόν στα βάθη της ζούγκλας: Πρόγραμμα AMAZONICA

Σύγχρονος τρόπος ζωής και προγονικές παραδόσεις σε πλήρη αρμονία με τη φύση

Όταν οι κατάλληλοι άνθρωποι συναντιούνται στο κατάλληλο σημείο την κατάλληλη στιγμή όλα λειτουργούν ρολόι. Αυτό ακριβώς συνέ-

Σωτηρία του τροπικού δάσους με την ανάπτυξη του αυτόχθονου πληθυσμού

Το πρόγραμμα Amazonica είναι καρπός τριών χρόνων συνεχών προσπαθειών της Mascha και των αυτόχθονων κατοίκων της περιοχής. Το πρόγραμμα ξεκίνησε πριν από δύο χρόνια σε πρότυπες κοινότητες που δημιούργησαν οι αυτόχθονες στο Εκουαδόρ και το Περού, με σκοπό οι δραστηριότητες να επεκταθούν και σε άλλες δασικές κοινότητες στη λεκάνη του Αμαζονίου. Στόχος του προγράμματος είναι και η ίδρυση "Ακαδημίας Αρχέγονου Δάσους"

βη στο Εκουαδόρ πριν από πέντε χρόνια. Οι αρχηγοί των αυτοχθόνων φυλών Shuar, Achuar και των πεδινών Kichwa συνάντησαν την Mascha Kauka. Η γερμανίδα εκδότρια και ιδρύτρια της MKO Indio-Hilfe, συνεργαζόταν ήδη είκοσι χρόνια με τους αυτόχθονες στο Εκουαδόρ. "Μετά από τόσα χρόνια και με τόση εμπειρία, γνώριζα ότι έπρεπε να κάνω αρκετά μεγάλα βήματα μπροστά για να βελτιώσω ουσιαστικά την κατάσταση", λέει η Mascha Kauka. "Καλά είναι τα προγράμματα προσφοράς γευμάτων σε σχολεία και εκτροφής πουλερικών, αλλά δεν φέρνουν καμία αλλαγή στην κατάσταση".

Στα τέλη της δεκαετίας του 1990, όταν διαχειριζόταν ένα πρόγραμμα ιατρικής περίθαλψης στην περιοχή του Αμαζονίου στο Εκουαδόρ, η Mascha είχε ήδη στο μυαλό της μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία: να σώσει το τροπικό δάσος βοηθώντας την ανάπτυξη του ντόπιου πληθυσμού. Κάποιοι πνευματικοί ηγέτες των αυτοχθόνων ζήτησαν τη βοήθεια και την υποστήριξη της για να μπορέσουν να συνεχίσουν να ζουν

στα δάση τους, με τις παραδόσεις τους, αλλά με ένα σύγχρονο τρόπο ζωής. Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι να εξασφαλίσουν ένα μέλλον για τους νέους μέσα στο δάσος και να προστατεύσουν το περιβάλλον. Μόνο εάν οι αυτόχθονες πληθυσμοί έχουν τη δυνατότητα και τη θέληση να ζήσουν στις προγονικές δασικές περιοχές, θα έχουν το κίνητρο και τη δύναμη να τις προστατεύσουν. Οι λαοί αυτοί καταλαβαίνουν ότι όλοι μας μοιραζόμαστε μία και μόνο παγκόσμια βιόσφαιρα και είναι έτοιμοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους. "Όλα τα όνειρα μπορούν να εκπληρωθούν με την κοινή λογική", δήλωσε ο Juank Parue, αρχηγός των Shuar.

με συμβουλευτικό/εκπαιδευτικό χαρακτήρα. "Ελπίζω ότι μέχρι το 2005 θα είμαστε έτοιμοι να αρχίσουμε. Και άλλες φυλές αυτοχθόνων θα μπορούν να φοιτήσουν και να διδάξουν εδώ, καθώς και φοιτητές και καθηγητές από εκβιομηχανισμένες χώρες. Πριν προσκαλέσουμε άλλους σε αυτήν την

Η σύγχρονη τεχνολογία στα βάθη του δάσους. Με την κοινή λογική, μπορεί να εκπληρωθεί κάθε όραμα.

Διεθνής προστασία των τροπικών δασών. Στον ισημερινό βρίσκεται το ζωτικό νεύρο της γης, το τροπικό δάσος.

προσπάθεια, υπάρχουν πολλά ακόμα που πρέπει να κάνουμε", εξηγεί η Mascha. "Ετσι το πρόγραμμα εστιάζει τώρα στις ακόλουθες πρωτοβουλίες":

- Η εισαγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την κάλυψη των αναγκών της κοινότητας αλλά και για οικονομική εκμετάλλευση αποτελεί πρώτη προτεραιότητα.
- Σχεδιάζουμε την αναδάσωση πρώην βοσκότοπων για την παραγωγή ξυλείας και την εμπορική εκμετάλλευσή της.
- Δρομολογούμε την προστασία του πρωτογενούς δάσους με βάση τις ενδείξεις ζώων δεικτών, σπηριζόμενοι στα ευρήματα επιστημονικών

μελετών. Για την προστασία της περιοχής, κάποιες εκτάσεις έχουν χαρακτηριστεί περιοχές οικολογικής προστασίας και τελούν υπό τη διαχείριση των αυτοχθόνων κατοίκων.

- Η εκπαίδευση του πληθυσμού αφορά σχεδόν κάθε τομέα - τον αλφαριθμητισμό, τη διαφύλαξη των παραδόσεων, τη γεωργία και τη χειροτεχνία, την ίδρυση μικρών επιχειρήσεων, τα μαθήματα χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή και τον οικολογικό τουρισμό.
- Η εισαγωγή ενός υποτυπώδους φορολογικού συστήματος θα επιτρέψει στην κοινότητα να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της προς τα μέλη της και να προσφέρει ιατρική περίθαλψη.
- Η ίδρυση της Ακαδημίας Αρχέγονου Δάσους που θα διαθέτει συμβουλευτική υπηρεσία θα εξασφαλίσει τη διάδοση των βασικών χαρακτηριστικών του προγράμματος και την αποκτηθείσα εμπειρία.

Σε αρχικό στάδιο, το πρόγραμμα απευθύνεται σε έναν πληθυσμό 28.000 αυτοχθόνων κατοίκων του Αμαζονίου, τον οποίο απαρτίζουν 8.000 Shuar, 5.000 Achuar και 15.000 Quichua, από τις πρότυπες κοινότητες. Μετά από τέσσερα χρόνια, υπολογίζουμε ότι στο πρόγραμμα θα συμμετέχουν περίπου 120.000 αυτόχθονες από την περιοχή του Αμαζονίου στην πλευρά του Εκουαδόρ, άλλοι τόσοι από την πλευρά του Περού και κάποιες δασικές κοινότητες της περιοχής του Αμαζόνιου, σε όλο το κράτος κι αν βρίσκονται.

Από το 2002 και ως το 2005, έχει προγραμματιστεί να ξεκινήσει η εφαρμογή του προγράμματος στις επαρχίες Pastaza και Morona Santiago του Εκουαδόρ. Όμως, οι προσπάθειές μας θα συνεχιστούν μέχρι οι κοινότητες και οι ομοσπονδίες των αυτοχθόνων είναι σε θέση να συνεχίσουν τα παρασκευαστικά μέτρα με τις δικές τους δυνάμεις.

"Είμαι πολύ ευχαριστημένη σήμερα," λέει η Mascha, "όλα δουλεύουν ρολόι, να μην το ματιάσω! Την ερχόμενη εβδομάδα θα πραγματοποιηθεί η πρώτη συνάντηση του Amazonica με τις ενδιαφερόμενες τρεις φυλές αυτοχθόνων. Οι Shuar προσκάλεσαν αντιπροσώπους των Achuar και των Kichwa στην πρότυπη κοινότητά τους. Είναι πολύ περήφανοι για τα επιτεύγματά τους.

Μεγάλη ικανοποίηση ένιωσα κι από την τελευταία μου επίσκεψη στους Kichwa. Πριν από δύο χρόνια αποφάσισαν να σταματήσουν το κνήγι γύρω από την κοινότητά τους. Τους βρήκα να κάθονται στο κέντρο του χωριού τους και να γράφουν σε έναν φορητό υπολογιστή που λειτουργεί με ηλιακή ενέργεια και στα κλαδιά του δέντρου ακριβώς από πάνω να κάθεται ένα τουκάν (το πουλί ραμφαστός) και μαϊμούδες να πηδάνε από δέντρο σε δέντρο. Αυτό οραματιζόμαστε."

Το πρόγραμμα Amazonica εγκαινίασε μια τελείως νέα προσέγγιση, μαζί με άλλους οργανισμούς, όπως η UNESCO, υπό την αιγίδα της οποίας λειτουργεί το πρόγραμμα, και αρκετά διεθνή πανεπιστήμια.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα, μπορείτε να απευθυνθείτε στη δικτυακή τοποθεσία www.amazonica.org

Οι Αγώνες του Δάσους

Για να τραβήξουν την προσοχή στην πρωτοβουλία τους, η Mascha και η ομάδα της δημιούργησε τους Αγώνες Amazonica, ένα αθλητικό και πολιτιστικό γεγονός, το οποίο θα διοργανώνεται ανά διετία σε διαφορετικές τοποθεσίες ξεκινώντας με τους Αγώνες στο Εκουαδόρ το 2004. Αυτόχθονες και από τα εννιά γειτονικά κράτη του Αμαζονίου αγωνίζονται σε παραδοσιακά αγωνίσματα. Οι Αγώνες Amazonica προσφέρουν ένα εξωτικό και διασκεδαστικό θέαμα. Μπορούν να συμβάλουν σημαντικά ώστε η διεθνής κοινότητα να κατανοήσει τον κόσμο των αυτοχθόνων φυλών στο τροπικό δάσος. Οι αγώνες τελούν υπό την αιγίδα της UNESCO.

20 χρόνια της Indio-Hilfe στο Εκουαδόρ

Είκοσι χρόνια υλοποίησης προγραμμάτων για να βοηθήσουμε τους αυτόχθονες του Αμαζονίου

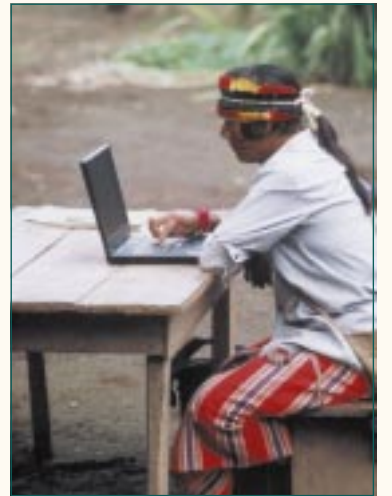
1982-2002: Συνεργασία με την φυλή Chachi (7.000 Indios) οι οποίοι ζουν στο τελευταίο τροπικό δάσος στην ακτή του Εκουαδόρ στον Ειρηνικό Ωκεανό, στην επαρχία Esmeraldas. Προγράμματα για κάθε πτυχή της διαβίωσης. Στα πλαίσια του προγράμματος έγινε τοπογραφική αποτύπωση της περιοχής και παραχωρήθηκαν τίτλοι ιδιοκτησίας στους δικαιούχους με σεβασμό προς την παράδοση της φυλής, αναβίωσαν τα ήθη και τα έθιμα των Chachi και λήφθηκαν μέτρα για τη διαφύλαξή τους, δόθηκε έμφαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στη γεωργία και στη δημιουργία υγειονομικών υποδομών. Κατασκευάστηκε το πρώτο και το μοναδικό νοσοκομείο σε αυτήν τη δασική περιοχή με δίκτυο εννέα σταθμών ασθενοφόρων.

1992-2002: Συνεργασία με τους Pilahuines-Quichua (5.000 ορεσβίοι αγρότες), στην επαρχία Tungurahua,

κοντά στο Chimborazo. Στον τομέα της γεωργίας, δόθηκε έμφαση στην παραγωγή και την εμπορική προώθηση αγροτικών προϊόντων, κατασκευάστηκε μια μεγάλη αγορά και ένα σφαγείο. Στον τομέα της υδρευσης, το νερό δύο πηγών που βρίσκονται σε υψόμετρο 4.000μ διοχετεύτηκε μέσω ενός συστήματος αγωγών στα σπίτια (για πόσιμο νερό) και τις καλλιέργειες των κατοίκων στις απόκρημνες πλαγιές,

σε απόσταση 10 χλμ. Αγοράστηκε και ανακαινίστηκε ένα παλιό σπίτι κοντά στην αγορά στο Quito και μετατράπηκε σε ξενώνα, ο οποίος μπορεί να

Το πρόγραμμα Amazonica συνδυάζει τη διαφύλαξη των παραδοσιακών αξιών με την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας. Αυτός ο φορητός υπολογιστής στο κέντρο του δάσους λειτουργεί με ηλιακή ενέργεια.

προσφέρει φιλοξενία στους αγρότες που κατεβαίνουν για να πουλήσουν τα προϊόντα τους στην αγορά (ως 140 άτομα).

1998-2002: Πρόγραμμα ιατρικής περίθαλψης εθνικής εμβέλειας για τους Indios του Εκουαδόρ, της παράκτιας περιοχής του Αμαζονίου και των υψιπέδων των Άνδεων για τις φυλές Shuar, Achuar, Quichua της πεδιάδας και Zapara. Κατασκευάστηκαν επτά νέοι σταθμοί ασθενοφόρων εξοπλισμένοι με ασύρματο. Ακόμα, κατασκευάστηκε το πρώτο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και ύδρευσης με φωτοβολταϊκά συστήματα στο τροπικό δάσος της περιοχής του Achuar. Πρόσφατα ξεκίνησε και μια ιατρική εκστρατεία για την καταπολέμηση των σοβαρών ασθενειών.

Μάρτιος 2002: "Πρώτος Εναλλακτικός Γύρος για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας" στο Ρυγο, στην επαρχία Pastaza, για 150 μέλη του κοινοβουλίου των Indios και την κυβέρνηση του Εκουαδόρ. Συνεργασία για την Πανεπιστήμιο Weihenstephan της Γερμανίας και τον Καθηγητή Ernst Schimpff.

Ιούνιος 2002: Η UNESCO εξαγγέλλει ότι αναλαμβάνει την αιγίδα του προγράμματος Amazonica.

Οκτώβριος 2002: Έναρξη του πιλοτικού προγράμματος Amazonica στην περιοχή του Αμαζονίου στο Εκουαδόρ. Στόχος η σωτηρία του τροπικού δάσους διαμέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και ανάπτυξης του ντόπιου πληθυσμού.

Το πρόγραμμα Amazonica υλοποιείται σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια Weihenstephan και Amberg-Weiden της Γερμανίας, το Πανεπιστήμιο της Γρανάδας στην Ισπανία, την Πολυτεχνική Σχολή του Quito στο Εκουαδόρ, καθώς και με το Ινστιτούτο Jane Goodall. Η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής χαϊρετίζει την πρωτοβουλία αυτή και προτίθεται να συνεργαστεί για την ταχύτερη υλοποίηση των προγραμμάτων και των στόχων που προωθούνται.

Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής

Τιμ. Βάσσου 10, Αθήνα 115 21 Τηλ: (210) 64 32 419 Fax: (210) 64 34 093

E-mail: bio@hol.gr — www.biopolitics.gr